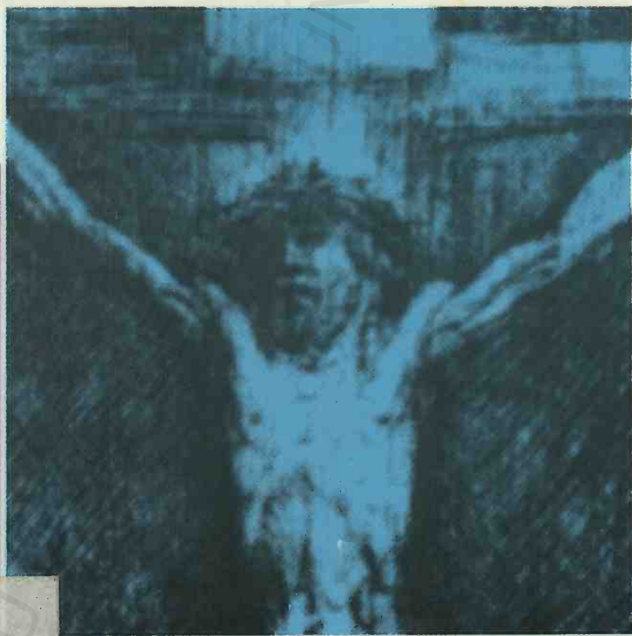

Sergiu Grossu

CHIPUL OMULUI DINLĂUNTRU

în căutarea plenitudinii noastre spirituale

II 327.264

EDITURA DUH ŞI ADEVĂR

BIBL. CENTR. UNIV.
„M. EMINESCU" IAŞI
II 327.264

132

CHIPUL OMULUI DINLĂUNTRU

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

DE ACELAŞI AUTOR:

Cărți în limba franceză

- *Nous attendons une Nouvelle Terre,* 1971, Ed. La Pensée Universelle, Paris.
- *Un rayon de soleil* (poèmes), 1971, Ed. Debresse – poésie, Paris.
- *La Chaîne* (poème de prison), 1971, Ed. Les Paragraphes littéraires de Paris.
- *Catacombes 1973* (Almanach de l'Eglise du Silence), 1973, Ed. Catacombes, Paris.
- *Derrière le rideau de bambou* (de Mao Tsé-toung à Fidel Castro), 1975, Ed. Catacombes, Paris.
- *Au fond de l'abîme* (Le règne de la haine), 1976, Ed. Apostolat des Editions, Paris.
- *Vania Moïsséieff* (Le jeune martyr de Volontirovka), 1976, Ed. Catacombes, Paris.
- *Les Enfants du Goulag* (Chronique de l'enfance opprimée en URSS), 1979, Ed. France-Empire, Paris.
- *Le calvaire de la Roumanie chrétienne,* 1987, Ed. France-Empire, Paris.
- *Maîtresse, Dieu existe* (Les enfants dans l'étau de l'athéisme soviétique), 1988, Ed. Fayard, Paris.
- *L'Homme intérieur* (A la recherche de notre plénitude spirituelle), 1997, Ed. Résiac.

Cărți în limba engleză

- *The Church in today's catacombs,* 1976, Ed. Arlington House, U.S.A.

Cărți în limba română

- *Muştar* (Epigrame şi epitafe), 1940, Ed. Bucovina I.E. Torouţiu, Bucureşti.
- *Pietre de aducere aminte* (poezii religioase, semnate Simion Cubolta), 1971, editată în R.F.G. şi introdusă clandestin în ţară.
- *Calvarul României creştine,* 1992, Ed. Convorbiri Literare, Iaşi.
- *Inscripţii pe un vas de lut* (poezii), 1994, Ed. Roza Vânturilor, Bucureşti.
- *Univers simfonic* (poeme orale create într-un lagăr din balta Dunării), 1994, Ed. Roza Vânturilor, Bucureşti.
- *În sfichiul ironiei* (poezii satirice, semnate Zadig), 1996, Ed. Hrisovul, Bucureşti.
- *În aşteptarea unui nou pământ,* 1998, Ed. Duh şi Adevăr, Bucureşti.

BCU IAŞI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

48274.

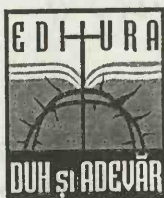
Sergiu GROSSU

CHIPUL OMULUI DINLĂUNTRU

În căutarea plenitudinii noastre spirituale

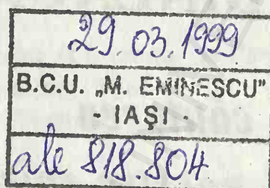
BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Editura Duh şi Adevăr
Bucureşti
1999

Colecţia „Repere spirituale"
Coperta: Arh. Daniel Munteanu
Redactor: Pan Izverna
Tehnoredactor: Florian Bulmez

268
22.07

Educaţie religioasă
Morala creştină
Comentarii biblice

© Toate drepturile rezervate
Editurii „Duh şi Adevăr"
C.P. 22-232
Bucureşti
ISBN: 973-98392-3-1

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

«Părerile voastre sunt păreri de cenuşă, întăriturile voastre sunt întărituri de lut.»

IOV, 13.12

«De aceea, să lăsăm adevărurile începătoare ale lui Hristos şi să mergem spre cele desăvârşite...»

EVREI, 6.1

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Cuvânt înainte

Manualele de exerciţii spirituale conţin, în general, propria experienţă a autorilor şi reflectă, ca atare, amprenta orientării lor intime. Datorită acestui fapt, asemenea cărţi devin cu anevoie asimilabile, deoarece găsim în ele, în mod curent, efervescenţa mistică a personalităţii specifice a celor ce le-au conceput şi, chiar, îngustimea lor confesională.

În ceea ce ne priveşte, lucrarea pe care o oferim cititorului se prezintă, oarecum, ca o tentativă de pedagogie creştină, a cărei documentaţie s-a inspirat de la sursa infailibilă a Sfintei Scripturi, după ce ne-am aplecat, cu atenţia cuvenită, pe paginile ei şi-am analizat etapele procesului educativ al fiinţei împăcate cu Dumnezeu.

Fără a neglija aspectele negative ale dinamismului sufletesc, am depus toată sârguinţa să surprindem – îndrumaţi de lumina Cuvântului sfânt – profunzimile, aproape inaccesibile, ale interiorităţii umane, desluşind mecanismele cerebrale şi afective, pentru a fasona contururile genezei redresării sale morale, a ascensiunii de la starea de „ţărână şi cenuşă", evocată de mult încercatul Iov, până la superba cristalizare a omului adult, capabil să atingă *înălţimea staturii plinătăţii lui Hristos*[1].

Noi am căutat să evităm, în deplină cunoştinţă de cauză, utilizarea celui mai neînsemnat fişier bibliografic, nevrând să denaturăm datele fundamentale ale Scripturii. Ca vechi şi experimentat membru al Bisericii tăcerii din ţara noastră (care a cunoscut, ca atâtea alte ţări ale universului concentraţionar din

1 Efeseni, 4.13

răsăritul Europei, interzicerea Bibliei şi izgonirea ei din librării, din biblioteci, din universităţi, pentru a fi înlocuită cu inevitabilul *Capital* al inevitabilului Karl Marx, sau cu „operele" otrăvitoare ale lui Lenin), autorul studiului de faţă, urmând exemplul marelui nor de credincioşi persecutaţi, nu ştia decât un lucru: să se hrănească mereu cu bogăţiile biblice, ca să poată trăi creştineşte şi să se supună, cu smerenie, comandamentelor Evangheliei. De altfel, majoritatea reflexiilor sale au prins cheag şi împlinire fie în clandestinitatea luptei misionare, desfăşurată în rândurile mişcării ortodoxe Oastea Domnului, fie în puşcăriile şi lagărele de muncă forţată, unde i-a fost dat să sufere.

Care este, în definitiv, scopul cărţii intitulată *Chipul omului dinlăuntru?* Este încercarea de a sistematiza imensa comoară a Înţelepciunii eterne, cu adevărurile şi orientările sale, pentru a pune la dispoziţia fiecărui creştin metode pedagogice universal valabile, provenite din Vechiul şi Noul Testament. Noi am socotit că acest Cuvânt, care este *viu şi lucrător,* care *pătrunde până acolo că desparte sufletul şi duhul,* care *judecă simţirile şi gândurile inimii*[2], poate, în consecinţă, să determine pe cititor – uneori indiferent sau plonjat în comoditatea unei religii create de el însuşi, după imaginea lui – să se sprijine pe principiile axiomatice cuprinse în textele sfinte, luând astfel contact cu o putere indispensabilă creşterii duhovniceşti. Căci nu „puţurile crăpate" ale filozofilor şi savanţilor vor fi în stare să asigure dezvoltarea armonică a credinţei noastre, ci exclusiv „izvorul apelor vii" despre care vorbeşte Biblia[3] şi pe care ni-l propune ca remediu sigur, superior oricărei rutine religioase şi oricărei soluţii dogmatice.

Să încercăm, deci, să visăm un pic. Să căutăm, în noi, pe celălalt care suntem, pe cutezătorul posibil. Nu-i vorba de o viziune utopică, ci de un ideal care ne atrage şi ne înflăcărează. Care ne incită să ne

---

2 Evrei, 4.12
3 Ieremia, 2.13

smulgem, cu toții, din adâncimi şi tenebre, pentru a ne îndrepta privirile, larg deschise, către piscurile Luminii. Către îndurarea Mântuitorului Iisus Hristos...*

S.G.

---

* Toate citatele din această carte au fost extrase din Biblia editată de Societatea biblică din Londra, într-o limbă română mult mai apropiată de vorbirea curentă decât cea folosită de către editura Institutului biblic şi de misiune al B.O.R.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea I-a

OMUL ADÂNCIMILOR PURIFICATE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

1

Omul gândirii

I

Biblia, în linii generale, şi Evanghelia, într-o manieră cu totul aparte, scot în evidenţă, de nenumărate ori, pregnant şi axiomatic, rolul primordial al actului de gândire, în ceea ce priveşte geneza şi conturarea primară a vieţii spirituale. Interioritatea pură, abisală, antinomică a omului ascuns sub straturile impenetrabile ale marilor convulsiuni morale, respectiv interioritatea obscură, anevoie cognoscibilă, se reflectă şi se dezvăluie minimal în tainica şi surprinzătoarea constelaţie a gândurilor, care luminează sau întunecă firmamentul fiinţei noastre, în continuă aspiraţie ascendentă.

Când în zona adâncurilor s-a instaurat, definitiv şi palpabil, Împărăţia cerurilor şi, ca atare, *lumea este răstignită faţă de mine şi eu faţă de lume,* ideea care mă stăpâneşte şi-n arderea căreia mă topesc nu este altceva decât *gândul laudei cu crucea Domnului nostru Iisus Hristos*[1] . Când, însă, în aceeaşi zonă a zăcămintelor cu foraj dificil predomină zaţul, impurităţile, *stârvurile* care atrag, automat, dihăniile devorante ale minţii (şi noi ştim că *oriunde va fi stârvul, acolo se vor aduna vulturii*[2]), gândurile sunt josnice, telurice, inferioare, deoarece *pentru cei necuraţi şi necredincioşi nimic nu este curat: până şi mintea şi cugetul le sunt spurcate*[3], ca unii

---

1 Galateni, 6.14
2 Matei, 24.28
3 Tit, 1.15

care, în slava neruşinării lor, *se gândesc la lucrurile de pe pământ*[4].

Nu vom analiza, în rândurile care urmează, numai dinamica declanşării gândurilor, ci ne vom opri, cu precădere, şi asupra acţiunii lor constructive sau distructive, în cadrul procesului mistic de germinaţie, de creştere, de înfrumuseţare şi de înduhovnicire a sufletului omenesc.

1. În voia gândurilor

Puţini sunt oamenii care ştiu şi pot, totodată, să-şi controleze, să-şi trieze şi să-şi ţină în frâu propriile gânduri. Cei neprihăniţi, cei care s-au angajat în lupta pentru desăvârşire, gândesc în vederea priceperii lucrurilor şi a evenimentelor[5] şi gândurile lor *nu sunt decât dreptate*[6]: gânduri de totală smerenie înaintea lui Dumnezeu şi care poartă amprenta credinţei, forţa explozivă a entuziasmului şi finalitatea alergării *pentru premiul chemării cereşti*[7]. În schimb cei răi, cei necredincioşi, cu alte cuvinte poporul răzvrătit, sunt victimele propriei lor gândiri, ale unei *gândiri deşarte*[8], umblând *în voia gândurilor* pe o cale rea[9], şi bălăcindu-se *în voia minţii lor blestemate, ca să facă lucruri neîngăduite*[10].

„În voia gândurilor" sau „în voia minţii blestemate" înseamnă subordonare, determinism, sclavie. Fiindcă întotdeauna gândul rău îşi va afirma cu tenacitate supremaţia, determinând conduita morală a omului şi profilul negativ al

---

4 Filipeni, 3.19. Este vorba de aceia care au o gândire a cărnii şi nicidecum a spiritului, o gândire îndreptată mereu spre *lucrurile de pe pământ*. Aceşti oameni se găsesc în contradicţie cu ei înşişi, deoarece incapabili să practice porunca: *Să iubeşti pe Domnul, Dumnezeul tău, cu toată inima ta, cu tot sufletul tău şi cu tot cugetul tău* (Matei, 22.37).

5 Psalm, 73.16

6 Proverbe, 12.5

7 Filipeni, 3.14–15

8 Psalm, 94.11: *„Domnul cunoaşte gândurile omului: ştie că sunt deşarte."*

9 Isaia, 65.2

10 Romani, 1.28

personalităţii lui ulterioare, sau va compromite şi va submina, mai mult sau mai puţin sesizabil, orice efort de autodepăşire şi orice aspiraţie spre un ideal măreţ.

Dacă gândul nostru, într-un anumit moment şi într-o anumită situaţie, este **un gând rău** şi voia acestui gând rău este, neîndoielnic, ca să umblăm pe o cale rea, adică pe o cale după chipul şi asemănarea gândului, noi vom merge obligatoriu în direcţia ce ne-a fost impusă, întrucât ne aflăm prinşi „în voia gândurilor" ca într-o capcană a pierzării, bicisnici prizonieri ai acestei nocive gândiri deşarte. Şi dacă mintea noastră, cu care ne mândrim – fie pentru memoria formidabilă de care dăm dovadă, fie pentru rafinamentul şi scânteierile inteligenţei – este **o minte blestemată,** iar voia acestei minţi blestemate urmăreşte să facă **lucruri neîngăduite,** noi vom face obligatoriu, sub hipnoza dictatului său, toată suita de lucruri neîngăduite despre care vorbeşte sfântul Pavel în epistola către Romani[11].

2. Roadele

Gândul, deci, este mobilul acţiunii, cauza eficientă a faptei. El se poate transforma în faptă, pentru că tinde spre aceasta. Altfel spus, este fapta latentă, posibilă, în aşteptare. Este începutul oricărui gest, embrionul faptei, fermentul acţiunii.

Gândul nu rămâne niciodată neroditor. El rodeşte şi roadele lui alcătuiesc zestrea lăuntrică a fiinţei umane. Căci omul păcătuieşte gândind: păcătuieşte prin natura gândurilor[12], păcătuieşte prin ceea ce zămislesc aceste gânduri, prin întocmirile lor *îndreptate în fiecare zi numai spre rău*[13], ca

---

11 Idem, 1.29–31: *„Astfel au ajuns plini de ori ce fel de nelegiuire, de curvie, de viclenie, de lăcomie, de răutate, plini de pizmă, de ucidere, de ceartă, de înşelăciune, de porniri răutăcioase; sunt şoptitori, bârfitori, urâtori de Dumnezeu, obraznici, trufaşi, lăudăroşi, născocitori de rele, neascultători de părinţi, fără pricepere, călcători de cuvânt, fără dragoste firească, neînduplecaţi, fără milă."*

12 Proverbe, 24.9

13 Geneza, 6.5

nişte minuscule lumi îndelung plămădite sau ţâşnite spontan din haosul primordial al unor adâncimi vătămate.

Priveşte-le belşugul de roade, cititorule! Dar nu în alţii, ci **în tine însuţi,** coborând în prăpăstiile din tine şi săpând în roca dură a văgăunilor tale conspirative, ducând în mâini, cu scumpătate şi credincioşie, Cuvântul lui Dumnezeu, ca pe o candelă pentru picioarele tale şi ca pe o lumină pe cărarea ta[14].

„Să nu te tulbure gândurile tale şi să nu ţi se îngălbenească faţa!" îl sfătuieşte împărăteasa pe împăratul Belşaţar, atunci când, din cauza degetelor care au scris pe tencuiala zidului, „a îngălbenit şi gândurile atât l-au tulburat că i s-au desfăcut încheieturile şoldurilor şi genunchii i s-au izbit unul de altul"[15].

Gândurile firii pământeşti (gânduri rele, contradictorii, haotice) creează o stare de confuzie mintală, denaturează echilibrul vieţii psihofizice, paralizează voinţa. Din cauza lor ne dispersăm, ne fărâmiţăm, ne măcinăm sufletul, ca între două uriaşe pietre de moară, cu huruieli năprasnice.

Chiar şi atunci când ne pretindem creştini sadea, habotnici apologeţi ai Bisericii, cu certificate de botez în regulă şi cu o participare ritmică la toate slujbele şi predicile duminicale şi când, în mod eronat, **gândim despre Iisus că este un duh sau o nălucă,** în loc ca să gândim despre El ca despre Fiul lui Dumnezeu, Cel răstignit şi înviat pentru păcatele noastre, în loc ca să ne aparţină, **purtându-L în gând** ca pe suprema realitate a conştiinţei, – Iisus, văzându-ne plini de frică şi de spaimă, ne întreabă, ca odinioară pe ucenicii Săi, după înviere: *„Pentru ce sunteţi turburaţi şi de ce vi se ridică astfel de gânduri în inimă?"*[16]

Din activitatea nefastă a unor „astfel de gânduri", care *nu sunt gândurile lui Dumnezeu, ci gânduri ale oamenilor*[17],

---

14 Psalm, 119.105
15 Daniel, 5.6, 10
16 Luca, 24.37–38
17 Matei, 16.23

gânduri fireşti, necorespunzătoare, blamabile, odrăslesc şi se dezvoltă, capătă pregnanţă şi incendiază sufletul roadele consecvente ale deşertăciunii şi răutăţii gândurilor, precum:

– întunecarea minţii, a intelectului[18] şi întunecarea inimii, a vieţii afective[19];

– vrăjmăşia, beligeranţa, duritatea interioară[20];

– îngrijorarea instinctului de conservare, de ordin gastro-vestimentar[21];

– judecata nedreaptă, minimalizarea, deprecierea valorilor umane ambiante[22];

– planul rău, viclean, iscoditor[23];

– blestemul[24].

*

* *

A gândi rău, biblic vorbind, este tot una cu a acţiona rău. Mai ales când gândeşti rău *împotriva aproapelui tău*[25], consecinţa imediată şi precisă a acestui gând va fi împotrivirea, persecuţia, asuprirea văduvei şi a orfanului, a săracului şi a străinului, a fratelui nostru, omul[26].

---

18 Efeseni, 4.17–18: *„Să nu mai trăiţi cum trăiesc păgânii, în deşertăciunea gândurilor lor, având mintea întunecată, fiind străini de viaţa lui Dumnezeu..."*

19 Romani, 1.21

20 Coloseni, 1.21: *„Odinioară eraţi străini şi vrăjmaşi prin gândurile şi faptele voastre rele..."*

21 Matei, 6.25: *„Nu vă îngrijoraţi de viaţa voastră, gândindu-vă ce veţi mânca sau ce veţi bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veţi îmbrăca."*

22 Iov, 21.27: *„Ştiu eu bine care sunt gândurile voastre, ce judecăţi nedrepte rostiţi asupra mea"*. Cf. şi Iacov, 2.4: *„Nu faceţi voi oare o deosebire în voi înşivă, şi nu vă faceţi voi judecători cu gânduri rele?"*

23 Ezechiel, 38.10: *„În ziua aceea multe gânduri îţi vor veni în minte şi vei urzi planuri rele."*

24 Ecleziastul, 10.20

25 Proverbe, 3.29

26 Zaharia, 7.10

Gândind răul, îl înfăptuim: întâi **în noi,** pe plan mintal, prin simplul fapt că îl acceptăm şi ne hrănim cu el, sporind sursa răutăţii care l-a declanşat sau cocoloşind formarea unui climat de răutate[27]; apoi, inevitabil, **în afară,** exteriorizat, răsfrânt în răul social, în *nenorocire*[28], sau în *prăpăd,* în nimicire[29].

„Gândurile mele mă silesc să răspund", spune Ţofar din Naama[30]. Şi de la vorbă, gândul rău trece la faptă, la înfăptuirea răului: *„Voi, negreşit, v-aţi gândit să-mi faceţi rău",* va mustra Iosif pe fraţii săi[31]. Iar Psalmistul, în disperarea hărţuielilor şi-a nedreptăţii, strigă: *„N-au decât gânduri rele faţă de mine"*[32]. Şi care sunt ravagiile, în ce constă lucrarea lor distructivă? *„Uneltesc, pândesc şi îmi urmăresc paşii, pentru că vor să-mi ia viaţa"*[33].

3. Mecanismul gândirii

„Întocmirea gândurilor", plăsmuirea lor, reflectarea forţei lor inventive depinde, cu rigurozitate, de **calitatea intrinsecă** a fiinţei noastre. Omul bogat, căruia îi rodise mult ţarina, *se gândea în sine şi zicea: Ce voi face?... nu mai am loc unde să-mi strâng rodurile*[34], deoarece lăuntrul său se identifica perfect cu ţarina roditoare; deoarece ţarina îi invadase sufletul, substituindu-i-se, iar **rodurile** care-l obsedau şi-l răvăşeau nu erau decât materializarea unor gânduri „de ţarină".

Să pornim de la situaţia, întru totul plauzibilă, că fondul intim, structural, al „omului dinlăuntru" este **firea pămân-**

---

27 Proverbe, 24.8

28 Ieremia, 6.19: *„Iată, voi aduce peste poporul acesta o nenorocire, care va fi rodul gândurilor lui."*

29 Isaia, 10.7: *„El nu se gândeşte decât să nimicească, decât să prăpădească neamurile cu grămada."*

30 Iov, 20.2

31 Geneza, 50.20

32 Psalm, 56.5

33 Ibidem, versetul 6.

34 Luca, 12.17

tească, vechiul Adam, în care, conform revelației divine, nu poate locui nimic bun[35]. Cum apar gândurile? Datorită poftelor firii pământeşti, care se vor împlinite, *căci firea pământească pofteşte împotriva Duhului*[36]. Iar poftele, diabolicul apetit al păcatului dominant în omul senzualității, se transformă în *îndemnurile firii pământeşti,* devin **gânduri pământeşti** care, la rândul lor, fac pe om să umble după *lucrurile firii pământeşti,* în moarte[37].

„Firea pământească" reprezintă terenul favorabil încolțirii gândurilor rele. Ea are **în potență** toate atributele răului nativ sau dobândit pe parcurs, pe care îl divulgă, îl vehiculează şi-l amplifică **prin gânduri,** întocmai fariseului orgolios din Evanghelie, ale cărui gânduri, obiectivate cu prilejul rugăciunii, sunt mandatarele orgoliului din adâncuri, comunicat cu fățărnicie cam aşa: *Dumnezeule, Îți mulțumesc că nu sunt ca ceilalți oameni(...) sau chiar ca vameşul acesta. Eu postesc de două ori pe săptămână, dau zeciuială din toate veniturile mele*[38]. Gândul orgolios, prin urmare, denotă o fire orgolioasă, acea mândrie deşănțată care umflă sufletul până la desfigurare, până la monstruozitate, favorizând – cu uşurință – apariția multitudinii variate de aspecte negative, inerente firii pământeşti.

În lanțul cauzal al vieții noastre psihice, gândul reprezintă mişcarea primă, cheia de boltă, precedând ceea ce „spurcă pe om"; căci dinlăuntru, din inimă, mai întâi *ies gândurile rele* şi apoi celelalte fărădelegi cauzate de ele: *preacurviile, curviile, uciderile, furtişagurile, lăcomiile, vicleşugurile, înşelăciunile, faptele de ruşine, ochiul rău, hula, trufia, nebunia*[39]. Aceste **gânduri ale inimii** depăşesc cadrul unei simple expresii biblice,

---

35 Romani, 7.18
36 Galateni, 5.16–17
37 Romani, 8.5–6
38 Luca, 18.11–12
39 Marcu, 7.21–22

cu caracter strict figurativ, semnificaţia lor constând în contopirea raţionalului cu afectivitatea, gândurile având ca matcă zona iraţională a afectelor, iar stările afective imprimând gândirii umane sigiliul vibraţiei lor.

Există, ontogenetic, o **vârstă specifică** a gândirii, dependentă de stadiul dezvoltării spirituale, de vârsta noastră morală. *Când eram copil (...) gândeam ca un copil,* scrie Ap. Pavel[40]. **Infantilismul,** adică pruncia gândirii, este efectul unei vieţi de sugaci, care nu cunoaşte bucatele tari, ci se hrăneşte exclusiv cu laptele duhovnicesc[41]. Căci *hrana tare este pentru oamenii mari, pentru aceia a căror judecată s-a deprins, prin întrebuinţare, să deosebească binele şi răul*[42].

Pruncii în Hristos nu pot gândi decât lumeşte, *în felul celorlalţi oameni.* Ei nu se gândesc numai *la lucrurile de sus,* ci le amestecă, neputincioşi şi naivi, cu *cele de pe pământ*[43]. Ei gândesc binele, dar în chip copilăresc, fără discernământul purităţii, rătăcindu-se şi, ca atare, bunătatea şi credincioşia rămân irealizabile[44]. Ei cugetă la Cuvântul Domnului, dar nu găsesc fericirea, fiindcă gândesc fără să se încreadă în Cel ce-a făurit acest Cuvânt dătător de viaţă[45].

Astfel se ajunge la constatarea tragică, însă adevărată, că *întocmirile gândurilor din inima omului sunt rele din tinereţea lui*[46] şi rămân rele, cât timp suntem copii în gândire sau tinerei fluşturatici, *plutind încoace şi încolo, purtaţi de orice vânt de învăţătură, prin viclenia oamenilor şi prin şiretenia lor în mijloacele de amăgire*[47].

---

40 1 Corinteni, 13.11
41 Idem, 3.1–2
42 Evrei, 5.14
43 Coloseni, 3.2
44 Proverbe, 14.22
45 Idem, 16.20
46 Geneza, 8.21
47 Efeseni, 4.14

Aceste vânturi de învățătură înșelătoare și de seducție șireată nu sunt, pentru creștinul de azi, decât influențele ambianței politice, culturale și sociale, purtând încă, din păcate, amprenta celor 45 ani de regim comunist, influențe cărora el le este expus zi și noapte și care, până la urmă, îl domină, căutând să-l dezorienteze și să-i distrugă încrederea în propria sa gândire.

II

Privit prin prizma cercetării noastre anterioare, bilanțul activității gândirii, în calitatea sa de exponentă fidelă a firii pământești, apare într-o lumină profund defavorabilă. Am văzut că aceste „gânduri rele” dăunează și celui care le dă naștere, dar și celui asupra căruia se răsfrânge mecanismul lor distructiv. De aceea, ele sunt respinse, netolerate, ba chiar interzise de Dumnezeu sau, cum se exprimă înțeleptul Solomon, *sunt urâte Domnului*[48]. În special, când intervin în exercitarea jertfei față de Dumnezeu, în pretinsul act de credință[49]. De unde concluzia logică și evidentă: *Căci gândurile Mele nu sunt gândurile voastre*[50].

Trebuie să admitem că forțele ofensive ale lui Antihrist au atacat întotdeauna și continuă să atace – mai ales și înainte de toate – un adversar slab, dibuielnic în judecata lui, incapabil să le respingă și să le biruie. Că dușmanii lui Dumnezeu și ai omului care crede în El, asaltează, din ce în ce mai dârz și mai viclean, meterezele fragile ale gândirii profane, impregnată de prejudecăți și superstiții inutile.

În țările în care ateismul marxist-leninist a fost decretat doctrină oficială și obligatorie pentru toți cetățenii (cum s-a întâmplat și la noi, în România), călăii Secerii și ai Ciocanului

48 Proverbe, 15.26
49 Idem, 21.27
50 Isaia, 55.8

au pus în practică diabolica **spălare a creierului,** pentru a marxiza gândirea neutră sau ostilă a fiecărui individ neînregimentat politiceşte. Folosind toate metodele posibile de propagandă comunistă (presa, literatura, cinematograful, teatrul, radio-televiziunea, reuniunile culturale, cercurile de studiu marxist, universităţile populare, conferinţele cu caracter antireligios), s-a pus la cale îngenuncherea, murdărirea, asasinarea gândirii creştine, descreştinarea inteligenţei umane.

1. O gândire nouă

Ce ne rămâne de făcut în vederea salvării gândirii, atacată continuu şi perfid pe terenul activităţii cerebrale? Cum să procedăm, pentru ca, în tainiţele raţiunii noastre atât de primejdios pândită şi râvnită de Satana, să nu dea cumva *lăstari vreo rădăcină de amărăciune*[51], care să ne tulbure şi să ne întineze? Răspunsul ni-l dă Scriptura. Trebuie ca, în modul cel mai categoric, gândurile noastre să ajungă asemănătoare gândurilor Celui Prea Înalt, realizându-se astfel acordul indispensabil între Creator şi creatură, printr-o schimbare de conţinut, printr-o lepădare a întregului arsenal de **gânduri nelegiuite,** întorcându-ne la Dumnezeul nostru, *care nu oboseşte iertând*[52].

Această **lepădare** se realizează numai prin pocăinţă, în clipa decisivă a ruşinării de propriile noastre gânduri, diametral opuse voinţei divine, când, în noi înşine, ne este scârbă de tot ceea ce am gândit şi gândim încă, şi ne tăvălim gândurile stării de culpabilitate *în ţărână şi cenuşă,* ca Iov[53]. Aşa a procedat zbuciumatul Petru, în noaptea tăgăduirii, când s-a ruşinat, când i-a fost scârbă de îngâmfarea gândurilor sale

---

51 Evrei, 12.15

52 Isaia, 55.7: *„Să se lase cel rău de calea lui, şi omul nelegiuit să se lase de gândurile lui, să se întoarcă la Domnul care va avea milă de el, la Dumnezeul nostru, care nu oboseşte iertând."*

53 Iov, 42.6

din ajun, țâșnite din cloaca unor lăudăroase făgăduințe nerespectate: *„Chiar dacă toți ar avea un prilej de poticnire, eu nu voi avea... Chiar dacă ar trebui să mor împreună cu Tine, tot nu mă voi lepăda de Tine..."*[54] Și când, aducându-și aminte de vorba pe care i-o spusese Iisus: *„Înainte ca să cânte cocoșul, te vei lepăda de Mine de trei ori"*, **gândindu-se la acest lucru,** a ieșit afară și *„a plâns cu amar"*[55].

Scârbindu-ne de gândurile noastre rele, nelegiuite, și lepădându-ne de ele, ca de niște haine murdare, vom putea păși pe o treaptă superioară a credinței: **înnoirea minții**[56], de unde începe subtilul proces educativ de automodelare a gândirii – a unei gândiri noi –, întru deplina identificare cu Mântuitorul Iisus, ca să fim vrednici a rosti, fără să roșim: *Noi avem gândul lui Hristos!*[57]

Conștiința permanentă a faptului că Dumnezeu ne cunoaște gândurile, că știe foarte bine ce ne vine în gând și, de departe, ne pătrunde gândul[58], ne dă posibilitatea să cântărim și să păzim curat, de întinăciunea cărnii și a duhului, orice gând, în conformitate cu tehnica spirituală pe care Evanghelia, dintr-o sfântă generozitate, o pune la dispoziția tuturor flămânzilor și însetaților de desăvârșire.

2. Metodele pedagogiei biblice

Deși nu ne mai aflăm la cheremul insinuării dialecticii materialiste, gândirea noastră continuă să fie amenințată, din toate părțile, de ateismul radical și agresiv al secolului, de otrăvitoarele doctrine filosofice ale unui umanism pervers, de sursă francmasonică, sau de absurditatea existențialismului

---

54 Marcu, 14.29–31
55 Matei, 26.75
56 Romani, 12.2: *„Să nu vă potriviți chipului veacului acestuia, ci să vă prefaceți, prin înnoirea minții voastre..."*
57 1 Corinteni, 2.16
58 Ezechiel, 11.5: *„Astfel vorbiți voi, casa lui Israel? Și ce vă vine în gând, știu foarte bine!"* A se citi, de asemenea, Psalmul 139.2.

anticreştin, culminând – pe plan teologic – cu expansiunea doctrinară a **morţii lui Dumnezeu** şi a **demitizării textelor Sfintei Scripturi.** Profitând de ignoranţa maselor de creştini „căldicei", mediocri în credinţă şi indecişi în frământarea minţii, strategii văzuţi şi nevăzuţi ai ofensivei contra lui Dumnezeu, adversarii înveteraţi ai creştinismului se căznesc să ne zdruncine adeziunea spirituală şi *să răstoarne Evanghelia lui Hristos* în sufletul poporului român[59].

Pentru a rezista complotului mai sus amintit, se impune respectarea îndemnului paulinic: *Luaţi seama ca nimeni să nu vă fure cu filozofia şi cu o amăgire deşartă, după datina oamenilor, după învăţăturile începătoare ale lumii, şi nu după Hristos*[60].

Experienţa trăirii creştine, în fostele catacombe comuniste din răsăritul Europei, ne învaţă care este **secretul reuşitei pedagogice în spiritualizarea gândirii:** folosirea metodelor biblice, prin care educaţia inteligenţei şi perfecţionarea ei devine posibilă, împreunând eforturile noastre proprii cu intervenţia supranaturală a Duhului Sfânt.

1. Menţionăm, ca procedeu prioritar, **păstrarea lui Dumnezeu în cunoştinţa noastră, ca pe o prezenţă activă a gândirii,** pentru a nu ne sluţi sufletul, prăbuşindu-ne în voia unei minţi blestemate[61]. Cunoaşterea lui Dumnezeu

---

59 Galateni, 1.7. În Matei, 24.24 citim: *„Căci se vor scula Hristoşi mincinoşi şi prooroci mincinoşi; vor face semne mari şi minuni, până acolo încât să înşele, dacă va fi cu putinţă, chiar şi pe cei aleşi".* Cine sunt, oare, „proorocii mincinoşi", simbriaşii lui Antihrist, care încearcă să ne farmece şi, după aceea, să ne corupă gândirea noastră creştină? Sfântul evanghelist Ioan consideră că *„orice duh, care nu mărturiseşte pe Iisus, nu este de la Dumnezeu, ci este duhul lui Antihrist"* (1 Ioan, 4.1–3). Iar Pavel denunţă pe *„omul fărădelegii"*, pe *„fiul pierzării, potrivnicul, care se înalţă mai pe sus de tot ce se numeşte «Dumnezeu», sau de ce este vrednic de închinare (...), dându-se drept Dumnezeu"* (2 Tesaloniceni, 2.3–4).

60 Coloseni, 2.8

61 Romani, 1.28

determină formarea şi creşterea gândirii creştine, care se dezvoltă pe măsura evoluţiei nostre gnoseologice. În definitiv, cum se realizează această **păstrare în cunoştinţă?**

– **Gândindu-ne serios la Cuvântul lui Dumnezeu,** meditând aidoma Psalmistului, care zice: *Deschid ochii, ca să mă gândesc adânc la Cuvântul Tău*[62].

– **Înscriind în minte Legile lui Dumnezeu,** comandamentele biblice[63], aceste „legi" întipărite, devenite posesiunea gândirii, fie că vor influenţa natura gândurilor, fie că stăpânind mintea, o vor face să genereze gânduri după voia lui Dumnezeu.

– **Acceptând judecata Cuvântului lui Dumnezeu,** care se adevereşte a fi *viu şi lucrător, mai tăietor decât orice sabie cu două tăişuri* şi care *pătrunde până acolo că (...) judecă simţirile şi gândurile inimii*[64].

– **Gândind la bunătăţile şi îndurările Domnului,** conform revelaţiei proorocului Ieremia[65].

2. În al doilea rând, este **puritatea mintală,** salubritatea gândirii, înfăptuită prin aplecarea atentă asupra fiecărui gând în parte, printr-o lucrare de îngrijire, de solicitudine curativă: *Dar mă tem ca, după cum şarpele a amăgit pe Eva cu şiretlicul lui, tot aşa şi gândurile voastre să nu se strice de la curăţia şi credincioşia care este faţă de Hristos*[66]. Aceasta înseamnă:

– **Stăpânirea gândurilor,** asceza lor, ţinerea în frâu a *voinţei gândurilor,* pentru a nu împlini *voile firii pământeşti*[67], pentru a nu se transforma în gânduri pământeşti, bolnave, epidemice.

– **Verificarea gândurilor,** controlul lor cotidian, observaţia, explorarea straturilor raţionale, propusă de Ap. Pavel: *Pe voi*

---

62 Psalm, 119.148
63 Evrei, 8.10 şi 10.16
64 Idem, 4.12
65 Plângerile lui Ieremia, 3.21–22
66 2 Corinteni, 11.3
67 Efeseni, 2.3

înşivă încercaţi-vă dacă sunteţi în credinţă[68]. De ce? Ca să avem în noi *gândul acesta, care era şi în Hristos Iisus*[69]. Deci trebuie să ne verificăm mereu **gândul acesta,** gândul director al „acestui” moment, al „acestei” împrejurări, al „acestei” atitudini, al „acestui” act sau al „acestei” decizii, întrebându-ne de fiecare dată: Oare gândul meu de acum, „gândul acesta” *era şi în Hristos Iisus?* Oare Iisus ar gândi la fel ca mine în acest caz de dilemă a gândirii, de alternativă logică, de discernământ decisiv?

– **Liniştirea gândurilor turbulente,** astâmpărul, împăcarea: *Să nu căutaţi ce veţi mânca şi ce veţi bea şi nu vă frământaţi mintea* [70]. Punând capăt frământării minţii, iată-ne calmi în toiul opresiunii politice, plini de pace sub povara suferinţelor fizice, împăcaţi cu mizeria vieţii sociale, stăpâni pe echilibrul nostru lăuntric, chiar când în afară domină avalanşa neliniştilor şi agitaţiile descumpănirii colective. Remediul? *Şi pacea lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere, vă va păzi inimile şi gândurile în Hristos Iisus*[71].

3. Să nu neglijăm nici **smerenia gândirii,** recunoscând că *nu suntem în stare să gândim ceva ca venind de la noi*[72]. Gândul smerit se manifestă în două feluri:

– **Dispreţuind** „înţelepciunea” anticreştină a veacului şi viclenia gândurilor deşarte ale filosofilor detractori, corupători de „prunci în Hristos”, ale cărturarilor şi înţelepţilor înfumuraţi ai societăţii agnostice în care trăim şi a căror pretinsă înţelepciune *este o nebunie înaintea lui Dumnezeu*[73].

– **Răsturnând** *izvodirile minţii şi orice înălţime care se ridică împotriva cunoştinţei lui Dumnezeu*[74], ca unii care *am*

68 2 Corinteni, 13.5
69 Filipeni, 2.5
70 Luca, 12.29
71 Filipeni, 4.7
72 2 Corinteni, 3.5
73 1 Corinteni, 3.19–20
74 2 Corinteni, 10.5

pierdut toate şi le socotim ca un gunoi, în vederea unui câştig de mare preţ: prezenţa lui Iisus în viaţa şi-n gândirea noastră[75].

4. Extrem de folositoare este **rugăciunea de iertare** pentru gândurile noastre care, din lipsă de veghe, din neatenţie sau dintr-o revizuire superficială, ne-au făcut să păcătuim. Simon vrăjitorul, cel „plin de fiere amară şi în lanţurile fărădelegii", primeşte acest sfat de la sfântul Petru: *Roagă-te Domnului să ţi se ierte gândul acesta al inimii tale...*[76]

5. **Dragostea,** la rândul ei, ne înnobilează gândirea. Ea *nu se gândeşte la rău*[77], nu poate gândi răul, îndeosebi când vine *dintr-o inimă curată, dintr-un cuget bun şi dintr-o credinţă neprefăcută*[78]. Iar noi, „având rădăcina şi temelia puse în dragoste", ne vom învrednici să gândim şi să pricepem, „împreună cu toţi sfinţii", *care este lărgimea, lungimea, adâncimea şi înălţimea*[79] unei existenţe dăruită Divinităţii. Atingem, cu alte cuvinte, perfecţiunea gândirii creştine.

3. Exercitarea gândirii

Este necesară îndeplinirea ritmică, asiduă, de zi şi noapte, a următoarelor exerciţii de gândire, care facilitează, treptat, **formarea deprinderii** de a gândi duhovniceşte, de a avea o judecată sănătoasă:

– **Să ne gândim la Dumnezeu,** cu dorinţa înfiripării Ierusalimului ceresc în omul nostru lăuntric: *Cei din pământul îndepărtat, gândiţi-vă la Domnul şi Ierusalimul să fie în inimile noastre*[80].

– **Să ne gândim la lucrurile superioare,** la problemele înalte ale mântuirii şi nu *la cele de pe pământ*[81]. Să aibă

---

75 Filipeni, 3.8
76 Fapte, 8.22–23
77 1 Corinteni, 13.5
78 1 Timotei, 1.5
79 Efeseni, 3.18
80 Ieremia,51.50
81 Coloseni, 3.2

prioritate, în procesul tainic al gândirii, căutarea Împărăției lui Dumnezeu, ignorând efemerul, stricăciunea, nimicurile „de pe pământ".

– **Să rămânem neclătinați în gândire,** statornici, invincibili, ori de câte ori ne găsim în fața capcanei ideologice a adversarilor credinței, a sălbătăciei lor machiavelice, cu obiectivul pierderii noastre sufletești, al bulversării intelectului prin astuțioasa invazie de idei şi elucubrații subversive. Şi să acceptăm imperativul evanghelic: *Să nu vă lăsați clătinați aşa de repede în mintea voastră şi să nu vă tulburați de vreun duh, nici de vreo vorbă, nici de vreo epistolă ca venind de la noi (...). Nimeni să nu vă amăgească în vreun chip...*[82].

– **Să ne preocupe, în actul gândirii,** rectitudinea căilor pe care le avem de parcurs, strălucirea vieții noastre spirituale şi calitatea activității fiecărei clipe, a fiecărui ceas, apreciând cu justețe sau osândind natura eforturilor noastre prin prizma învățăturii divine: *Mă gândesc la căile mele şi îmi îndrept picioarele spre învățăturile Tale*[83].

– **Să ne înarmăm gândirea,** în evoluția sa pozitivă, cu gândirea lui Hristos[84], dat fiind că, folosind această metodă, gândul se preface într-o armă de luptă, grație căreia ne vom putea împotrivi *până la sânge în lupta împotriva păcatului*[85].

– **Să ne subordonăm gândurile, lui Iisus** şi nu unor celebri vânturători de învățături străine, adesea contrarii credinței, pentru ca *orice gând* (legat de activitatea noastră profesională, social-politică, religioasă, culturală sau strict familială) să-l facem *rob ascultării de Hristos*[86].

*

*   *

82 2 Tesaloniceni, 2.2–3
83 Psalm, 119.59
84 1 Petru, 4.1
85 Evrei, 12.4
86 2 Corinteni, 10.5

Idealul Bisericii creştine, ca şi al întregii omeniri, de altfel, este – sau ar trebui să fie – realizarea unităţii perfecte a tuturor comunităţilor confesionale, aşa cum o dorea Mântuitorul, în ultima Sa rugăciune: *în chip desăvârşit una*[87]. Această unitate comunitară nu este posibilă, nu se poate fundamenta decât pe unitatea de gândire a celor ce se consideră creştini, adică atunci când toţi vom fi *uniţi, în chip desăvârşit, într-un gând şi o simţire*[88]; când toţi vom avea *aceleaşi gânduri*[89] sau, mai bine zis, când toţi vom ajunge *un gând în Domnul*[90], ca purtători ai gândului lui Hristos, fără pendulări, fără dualităţi, fără învinovăţiri sau dezvinovăţiri de gânduri[91].

Educându-ne gândirea în lumina Evangheliei, vom reuşi să ne sfinţim gândurile, transfigurându-le, şi fiecare din noi, pe măsura strădaniei şi a capacităţii sale de interiorizare, nu va mai putea gândi altfel decât a gândit Iisus, ostenindu-se să se războiască, în numele Fiului lui Dumnezeu, cu puterile întunericului ideologiilor anticreştine, pentru a câştiga victoria îndelung aşteptată. După cum ne sfătuieşte Cuvântul: *Războinic viteaz, încinge-ţi sabia, podoaba şi slava (...), Fii biruitor, suie-te în carul tău de luptă, apără adevărul, blândeţea şi neprihănirea şi dreapta ta să strălucească prin isprăvi minunate!*[92]

---

87 Ioan, 17.23
88 1 Corinteni, 1.10
89 1 Petru, 3.8
90 Filipeni, 4.2
91 Romani, 2.15
92 Psalm. 45.4–5

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

2

Omul vorbirii

I

Noi ne exprimăm gândurile prin actul vorbirii, prin cuvânt. Vorbirea constituie elementul de legătură între oameni, resortul comunicativității, veriga înțelegerii și a solidarității umane. Vorbind, **eu** mă transmit **altuia,** mă revărs în afară, evadez din propriul meu univers, pentru a mă regăsi în altul, indiferent de intenția pozitivă sau negativă, de substratul comprehensibil sau ermetic, al vorbirii. Vorbind, mă proiectez într-o altă conștiință, împărtășindu-mă, socializându-mă. Creez, prin dialog, relația socială.

Nu întâmplător apostolul Pavel, covârșit de importanța grăirii în viața individuală și colectivă a copiilor lui Dumnezeu, îi cere ucenicului preaiubit Timotei să fie *o pildă pentru credincioși* în primul rând *în vorbire*[1] și-l sfătuiește să se ferească de *zadarnicele ciocniri de vorbe ale oamenilor stricați la minte (...), de vorbăriile goale și lumești*[2]. Deoarece, în general, în vorbirea de toate zilele, oamenii au gura *plină de vorbe trufașe*[3] sau *se slujesc de limbile lor ca să înșele*[4], fără

1 1Timotei, 4.12
2 Idem, 6.5 și 2 Timotei, 2.16
3 Iuda, 16
4 Romani, 3.13–14: *„Se slujesc de limbile lor ca să înșele; sub buze au venin de aspidă; gura le este plină de blestem și de amărăciune"..*

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

ca să cunoască sau să țină cont că în ziua Judecății *vor da socoteală de orice cuvânt nefolositor pe care-l vor fi rostit*[5].

Această vorbire, alterată din cauza păcatului, este improprie unei ambianțe sociale armonice, provocând o impresionantă şi – din păcate – subestimată diversitate de ravagii, asupra cărora Biblia insistă cu prisosință; şi este zugrăvită metaforic, extrem de sugestiv: ca *un foc aprins*[6], ca o *otravă de năpârcă*[7], ca *un brici ascuțit*[8], ca *o sabie*[9], sau ca *nişte săgeți, ca să tragă în ascuns asupra celui nevinovat*[10], ca *o groapă adâncă*[11], ca *o cursă pentru suflet* care varsă sânge[12], ca *nişte ape adânci*[13] sau ca o miere, care la urmă *este amară ca pelinul*[14].

1. Considerațiuni tipologice

Din materialul imens, răspândit în paginile Sfintei Scripturi, vom încerca să spicuim şi să prezentăm un fel de schiță tipologică a vorbirii, adică anumite aspecte doar, în uluitoarea lor complexitate şi variație funcțională:

a) **Vorbirea uşuratică**[15], superficială, gata să comunice *o mulțime de vorbe fără rost*[16] şi care caută să înşele *cu vorbe deşarte*[17], difuzând nesfârşitele *vorbe în vânt*[18].

b) **Vorbirea nechibzuită:** *Dacă vezi un om care vorbeşte*

---

5 Matei, 12.26
6 Proverbe, 6.27
7 Psalm, 140.3
8 Idem, 52.2
9 Idem, 57.4
10 Idem, 64.3–4
11 Proverbe, 22.14
12 Idem, 12.6 şi 18.7
13 Idem, 18.4
14 Idem, 5.3–4
15 Psalm, 106.33: *„Şi Moise a vorbit în chip uşuratic cu buzele".*
16 Iov, 35.16
17 Efeseni, 5.6
18 Iov, 16.3

nechibzuit, poți să nădăjduiești mai mult de la un nebun decât de la el[19]. În cadrul acestei „vorbiri nechibzuite" se includ: bârfelile[20], calomniile[21], clevetirile sau ocara[22].

c) **Vorbirea perfidă,** care îmbracă haina *cuvintelor semețe în gură*[23], a lăudăroșeniei emfatice[24], a *vorbirii dulci și amăgitoare*[25], a lingușirii[26], a vicleșugului[27].

d) **Vorbirea mincinoasă** a omului de nimic, care *umblă cu neadevărul în gură*[28], având drept scop înșelăciunea[29] sau nelegiuirea[30]. *Nu vă mințiți unii pe alții,* îndeamnă sfântul din Tars pe colosenii oscilanți în credință[31], fiindcă vorbirea mincinoasă stă alături de marile păcate omenești detestate de înțeleptul Solomon[32].

e) **Vorbirea rea** care iese *din gura celor răi,* împroșcând răutăți[33], în care se oglindește câte ceva din fiecare fel de vorbire descrisă anterior și care vădește potrivnicie și ură, precum ne previne Psalmistul: *Căci potrivnicii au deschis împotriva mea o gură rea și înșelătoare, îmi vorbesc cu o limbă mincinoasă, mă înconjoară cu cuvântări pline de ură și se războiesc cu mine fără temei*[34]. Vorbirea rea este ofensivă, asediatoare, o vorbire

---

19 Proverbe, 29.20
20 Leviticul, 19.16 și Proverbe, 10.18
21 Proverbe, 11.12
22 Psalm, 15.3 și Deuteronom, 32.27
23 Idem, 17.10
24 Proverbe, 27.2: *„Să te laude altul, nu gura ta, un străin, nu buzele tale".*
25 Romani, 16.18
26 Iov, 32.21: *„Nu voi căuta la înfățișare, nu voi lingugi pe nimeni".*
27 Geneza, 34.13: *„Fiii lui Iacov au răspuns cu vicleșug lui Sihem și tatălui său Hamor...".*
28 Proverbe, 6.12
29 Psalm, 36.3
30 Isaia, 59.3
31 Coloseni, 3.9
32 Proverbe, 8.13
33 Idem, 15.28
34 Psalm, 109.2–3

care „înconjoară" un suflet omenesc, pentru a-l distruge prin „cuvântări pline de ură" sau prin *cuvinte nimicitoare*[35]. Este vorbirea omului rău, care năvăleşte asupra semenului său, făcând uz de învinuiri împovărătoare, declanşând spaima: *„Învinuiţi-l", strigă ei; „haide să-l învinuim!"*[36] Este reacţia răzvrătirii omului păcătos, vinovat şi infidel faţă de Domnul, care vorbeşte *cu apăsare şi răzvrătire,* care cugetă şi vorbeşte *cuvinte mincinoase*[37].

2. Vorbirea şi păcatul

Interdependenţa între vorbire şi realitatea noastră psihică este bine cunoscută şi cu precizie reliefată în Evanghelie: *Pui de năpârci, cum aţi putea voi să spuneţi lucruri bune, când voi sunteţi răi? Căci din prisosul inimii vorbeşte gura.* Exemplificarea nu poate da naştere la nici un fel de dubiu, revelându-ne că, prin vorbire, *omul bun scoate lucruri bune din visteria bună a inimii lui, dar omul rău scoate lucruri rele din visteria rea a inimii lui*[38].

Omul bun, prin urmare, care poartă în „visterie" numai *curăţie de inimă,* va avea o vorbire neprihănită, aidoma lăuntrului său, iar buzele sale *vor spune adevărul curat*[39], căci în inima unui astfel de om nu pot clocoti decât *cuvinte pline de farmec*[40].

Cât despre **omul rău**, omul cu visterie rea, ce fel de „lucruri rele" va trimite în lume, prin vehiculul vorbirii sale? Să ne apropiem de tâlcul profund al câtorva cazuri edificatoare:

– Când „sub limbă", respectiv la baza vorbirii, stau **răutatea şi fărădelegea,** vorbirea dospeşte blesteme, înşelătorii şi vicleşuguri[41]. Ba, mai mult, **nelegiuirea sufletească** ajunge

---

35 Idem, 52.4
36 Ieremia, 20.10
37 Isaia, 59.13
38 Matei, 12.34–35
39 Iov, 33.3
40 Psalm, 45.1
41 Idem, 10.7

să cârmuiască, să îndrumeze gura; iar persoana, posesoare a unei atari visterii, împrumută *vorbirea omenilor vicleni*[42], a căror gură *este dulce ca smântâna, dar în inimă poartă războiul,* ale căror cuvinte *sunt mai alunecoase decât untdelemnul, dar când ies ele din gură, sunt nişte săbii*[43].

– **Cel ce urăşte,** cel dominat de ură şi nelegiuire, fie că îşi concretizează ura într-o vorbire a urii (în acele „săbii", pomenite mai sus, care continuă nimicitorul război al păcatului din inimă), fie că *se preface cu buzele şi înlăuntrul lui pregăteşte înşelăciunea,* vorbind „cu glas dulce", ca să-şi poată *ascunde ura în prefăcătorie*[44].

Cercetând Scriptura mai aflăm, tot în legătură cu valoarea determinantă, categorică, a naturii vieţii noastre sufleteşti, că vorbirea, *gura celui neprihănit este un izvor de viaţă, dar gura celor răi ascunde sâlnicie*[45]. O sâlnicie, al cărei climat de violenţă, de duritate interioară, de suspecte „lucruri ascunse" sau de bulversantă nemulţumire a omului cu soarta sa, va transforma vorbirea în *bârfeală*[46] sau în *cârtire*[47].

Care este, în definitiv, **mobilul** certurilor între oameni, a vorbirii care dezmembrează umanitatea, de la prima sa celulă socială, familia, şi până la naţiunea decimată de uriaşele certuri şi scandaluri politice? Uneori, mobilul certurilor este **ura,** recunoscând că *ura stârneşte certuri*[48]; alteori, certurile sunt generate de diabolica **mândrie,** căci *prin mândrie se aţâţă numai certuri*[49]; de foarte multe ori, **pizma** amară şi **un duh de ceartă**[50], statornicite în inimă, dar, mai cu seamă, **poftele,**

42 Iov, 15.5
43 Psalm, 55.21
44 Proverbe, 26.24–26
45 Idem, 10.11
46 Idem, 11.13
47 Iuda, 16
48 Proverbe, 10.12
49 Idem, 13.10
50 Iacov, 3.14, 16

senzualitatea colcăitoare a omului cu fire pământească, fac să ia naştere vorbirea certăreaţă. Aşa cum se întreabă – nu fără temei – Ap. Iacov: *De unde vin luptele şi certurile între voi? Nu vin oare din poftele voastre, care se luptă în mădularele voastre?*[51]

Întotdeauna păcatul va fundamenta şi se va materializa într-o vorbire maladivă, contagioasă, în certuri. Fiindcă trebuie să înţelegem, până la urmă, acest adevăr universal valabil: *Cine iubeşte certurile, iubeşte păcatul*[52].

Am insistat, deocamdată, asupra **păcatului care vorbeşte.** Rămâne să discutăm, în treacăt, şi despre cel de al doilea aspect: **vorbirea care păcătuieşte.** Căci, prin vorbire, omul poate păcătui, conform mărturisirii experimentatului Iov: *Eu, care n-am dat voie limbii mele să păcătuiască*[53]. Poate păcătui extrem de uşor, *la fiecare vorbă,* de pildă prin blestem sau minciună[54], când nu există o supraveghere, o drămuire a avalanşei debitului verbal: *Cine vorbeşte mult nu se poate să nu păcătuiască*[55]. Această „păcătuire cu buzele”[56] se datorează unei boli grave, foarte răspândită: **limbuţia,** care-i face pe oameni (în cazul citatului nostru pe femeile văduve) să vorbească iscoditor *cum nu trebuie de vorbit*[57]. De la limbuţie se ajunge cu uşurinţă atât la **insulta fratelui şi aproapelui nostru,** când îl jignim zicându-i „Prostule!” sau „Nebunule!”[58], cât şi la **rostirea cuvintelor de ocară** împotriva Tatălui ceresc[59], ca un corolar al păcătuirii prin vorbire, din cauza păcatului din noi.

---

51 Idem, 4.1
52 Proverbe, 17.19
53 Iov, 31.30
54 Psalm, 59.12
55 Proverbe, 10.19
56 Idem, 12.13
57 1 Timotei, 5.13
58 Matei, 5.22
59 Iuda, 15

3. Ravagiile vorbirii

O vorbă bună, care are drept conţinut *ce este bine*[60], provoacă în cel căruia îi este adresată o stare de veselie, de entuziasm, de euforie. Îndeosebi atunci când este *o vorbă spusă la vreme potrivită*[61], o asemenea vorbire aşează **în** oameni şi **între** oameni visterii morale unice, transformând sufletele în fortăreţe inexpugnabile. Căci noi ştim că întâia dovadă a vitejiei spirituale este stăpânirea vorbirii, înfrânarea limbii, fără de care religiunea unui om religios ca formă, dar cu fond de visterie rea, este o religiune zădarnică, inutilă, compromisă şi compromiţătoare în acelaşi timp[62].

Ravagiile acestui *mic mădular,* simbol al vorbirii, sunt incomensurabile: *Iată, un foc mic ce pădure mare aprinde! Limba este şi ea un foc, este o lume de nelegiuiri. Ea este acela dintre mădularele noastre care întinează tot trupul şi aprinde roata vieţii*[63]. Pentru că, spune Iisus, *nu ce intră în gură spurcă pe om; ci ce iese din gură, aceea spurcă pe om* şi anume: *mărturiile mincinoase, hulele*[64], strania lume de nelegiuiri ale limbii spurcă, înainte de toate, propria interioritate a vorbitorului.

Cine îşi păzeşte gura, îşi păzeşte sufletul, îl scuteşte *de multe necazuri,* citim în cartea Proverbelor[65]; pe când *cine are o gură nesocotită se prăpădeşte singur*[66], vorbind vrute şi nevrute, fără să-şi controleze mesajul cuvintelor şi mâhnind nu numai pe alţii, ci şi pe sine însuşi. Fără nici o excepţie, *limba dulce este un pom de viaţă, dar limba stricată zdrobeşte sufletul*[67], făcând să i se stingă lumina *în mijlocul întunericului*[68].

---

60 Proverbe, 23.16
61 Idem, 15.23
62 Iacov, 1.26
63 Idem, 3.5–6
64 Matei, 15.11, 19
65 Proverbe, 13.3 şi 21.23
66 Idem, 10.8
67 Idem, 15.4
68 Idem, 20.20

Pe plan social, aceeaşi „limbă stricată” dă naştere la aceleaşi ravagii, mai cu seamă când devine publică, solemnă. Ba le amplifică, înregistrând, când sunt reflexul distonanţelor cerebrale, o gradaţie îngrijorătoare: de la certuri banale până la conflicte. Nu degeaba suntem avertizaţi că *vorbele nebunului aduc ceartă şi gura lui înjură până stârneşte lovituri*[69], ca să nu mai punem accentul pe „cuvântările” care zdrobesc[70], pregătind, astfel, *o pieire apropiată*[71].

Vorbirea, în loc ca să fie *un susur blând şi subţire,* aşa cum a auzit Ilie glasul lui Dumnezeu, pe muntele Horebului[72], devine, alimentată de nebunia păcatului, **un vânt puternic,** o furtună catastrofală[73]. Aşa cum sunt **buzele mincinoase,** al căror „vânt puternic” aduce îndrăzneala impertinenţei, trufia şi dispreţul minciunii *împotriva celui neprihănit*[74]. Aşa cum este **limba mincinoasă,** care *urăşte pe cei pe care-i doboară ea* sau **gura linguşitoare** care, mergând de-a valma cu minciuna, *pregăteşte pieirea*[75].

Oamenii vorbesc, în dreapta şi-n stânga, şi-şi scuză, pur şi simplu, **nesocotinţa vorbirii:** „Ce rău am făcut? Am vorbit şi eu, ca să mă aflu în treabă... fără să-mi dau seama...”. Cu toate acestea, *gura nesocotiţilor împroaşcă nebunie*[76]. Noi bârfim la anumite ocazii, de pildă la o reuniune politică sau la o petrecere între prieteni, şi ne scuzăm bârfa: „În ce am greşit? Doar o simplă caracterizare... un punct de vedere personal... cel mult o apreciere negativă... atât...”. Şi totuşi,

---

69 Idem, 18.6
70 Iov, 19.2
71 Proverbe, 10.14
72 1 Împăraţi, 19.12
73 Iov, 8.2: *„Până când vrei să vorbeşti astfel, şi până când vor fi cuvintele tale ca un vânt puternic?”*
74 Psalm, 31.18
75 Proverbe, 26.28
76 Idem, 15.2

cuvintele bârfitorului au o acțiune nefastă, alunecând, ca și prăjiturile, *până în fundul măruntaielor*[77], până la rădăcina sufletului.

În concluzie, vorbind „în chip ușuratic", vom răni *ca străpungerea unei săbii*[78]; vorbind cu nelegiuire, vom pierde pe aproapele nostru[79]; pârând, vom dezbina *pe cei mai buni prieteni*[80]; vorbind cu răutate, vom ucide suflete[81] sau vom surpa cetăți[82].

II

Am aprofundat, până acum, aspectele negative ale vorbirii omului firesc, căutând să subliniem însemnătatea obiectivului superior, care este **vorbirea creștină,** ca o pledoarie indispensabilă pentru singura adevărată vorbire, recomandată de Ap. Pavel în felul următor: *Vorbirea voastră să fie totdeauna cu har, dreasă cu sare, ca să știți cum trebuie să răspundeți fiecăruia*[83]; și care, în ultimă instanță, se prezintă ca *o jertfă de laudă, adică rodul buzelor care mărturisesc Numele Lui*[84].

Antecedentele vorbirii spirituale le găsim, din belșug, în paginile Vechiului Testament, ipostaziate în feluritele sclipiri ale **limbii iscusite,** care știe – sub imperiul neprihănirii lăuntrice – să înviorze cu vorba *pe cel doborât de întristare*[85], sau a

77 Idem, 18.8
78 Idem, 12.18
79 Idem, 11.9
80 Idem, 16.28
81 Ieremia, 18.18: *„Veniți să urzim rele împotriva lui Ieremia! (...) Haide să-l ucidem cu vorba...".*
82 Proverbe, 11.11: *„Cetatea este înălțată prin binecuvântarea oamenilor fără prihană, dar este surpată prin gura celor răi".*
83 Coloseni, 4.6
84 Evrei, 13.15
85 Isaia, 50.4 și Proverbe, 10.21

cărei *vorbă bună* înveseleşte inima omului[86]; care ştie *să vorbească lucruri plăcute*[87], vestind înţelepciunea şi trâmbiţând dreptatea[88]; care *seamănă ştiinţa*[89] şi învaţă pe alţii *ce este drept*[90], deoarece *toate cuvintele gurii (...) n-ai nimic neadevărat nici sucit în ele*[91]; care *vorbeşte cu neprihănire*[92] şi trimite, în toate părţile, ca pe nişte soli, *vorbe de pace*[93].

Gura celui neprihănit, vorbirea sa cotidiană se prezintă, invariabil, ca *un izvor de viaţă*[94], manifestându-se prin *strigăte de bucurie,* prin *cântări de veselie*[95], sau turnând în alte suflete *un vin ales*[96], curgând continuu drept *cea mai aleasă smirnă*[97] sau oferită oportun *ca nişte mere de aur într-un coşuleţ de argint*[98].

1. Îmblânzirea limbii

Pocăinţa noastră, întoarcerea lui Dumnezeu nu aduce, în mod automat, **schimbarea vorbirii.** Discipolul lui Gamaliel se temea să nu găsească în proaspăta comunitate creştină din Corint *gâlceavă, vorbiri de rău, bârfeli*[99]. **Vorbirea desăvârşită** nu o poate realiza decât creştinul desăvârşit. *Dacă nu greşeşte cineva în vorbire,* ne explică Ap. Iacov, *este un om desăvârşit şi poate să-şi ţină în frâu tot trupul*[100]. Altfel spus, stăpânirea

---

86 Proverbe, 12.25
87 Idem, 10.32
88 Psalm, 37.30
89 Proverbe, 15.7
90 Idem, 8.6
91 Idem, 8.8
92 Idem, 16.13
93 Deuteronom, 2.26
94 Proverbe, 10.11
95 Psalm, 126.2
96 Cântarea Cântărilor, 7.9
97 Idem, 5.13
98 Proverbe, 25.11
99 2 Corinteni, 12.20
100 Iacov, 3.2

trupului **trebuie** să treacă **prin** stăpânirea vorbirii, a limbii. Iar limba este un mădular nărăvaş, **imperfectibil prin mijloace pur omeneşti.** De ce? *Toate soiurile de fiare, de păsări, de târâtoare, de vieţuitoare de mare se îmblânzesc şi au fost îmblânzite de neamul omenesc, dar limba nici un om n-o poate îmblânzi*[101].

Numai **metodele biblice,** indicate de Dumnezeu, fac posibilă „îmblânzirea" vorbirii, în raport cu însuşirea deplină a acestor metode, cu respectarea şi practicarea lor neobosită şi cu toată sobrietatea.

După cum observăm că ori de câte ori Dumnezeu ne loveşte pentru abaterile noastre, tot El ne leagă rănile şi ne vindecă[102], la fel suntem convinşi că fiecare imperativ, greu de îndeplinit, îşi are remediul în Biblie. Deci şi porunca *nu lăsa gura să te bage în păcat*[103] (noi păcătuind cu gura, mai ales când vorbim *fără pricepere,* când cuvântările ne sunt *lipsite de judecată*[104]) este realizabilă, cu respectarea acestor condiţii de veghere, de înfrânare, de tăcere, la care se referă Psalmistul: *Ziceam: Voi veghea asupra căilor mele, ca să nu păcătuiesc cu limba; îmi voi pune frâu gurii, cât va sta cel rău înaintea mea*[105].

A) **Veghere a căilor,** a împrejurărilor, a relaţiilor noastre sociale, a activităţii de fiece zi: *Voi veghea asupra căilor mele*... Deci evitarea factorilor externi negativi, care se pot ivi pe „căile" vieţii, influenţându-ne negativ vorbirea, conform exortaţiei: *Ferice de omul care nu se duce la sfatul celor răi, nu se opreşte pe calea celor păcătoşi şi nu se aşează pe scaunul celor batjocoritori!*[106].

A veghea asupra căilor, pentru a nu păcătui cu limba,

---

101 Idem, 3.7–8
102 Osea, 6.1
103 Ecleziastul, 5.6
104 Iov, 34.35
105 Psalm, 39.1
106 Idem, 1.1

înseamnă, aşadar, o **gradaţie** obligatorie: a nu se duce, a nu se opri şi a se aşeza pe căile păcatului, pe acele nenumărate şi chemătoare căi, care *pot părea bune omului, dar la urmă se văd că duc la moarte*[107].

B) **Înfrânarea vorbirii,** ţinerea în frâu a gurii, cât timp *va sta cel rău înaintea mea:* fie în mine însumi, ca ispită sau gând rău, fie în afara mea, ca rău special, ca excitant al vorbirii. Metoda înfrânării limbii este cea mai des recomandată: *Cine iubeşte viaţa şi vrea să vadă zile bune, să-şi înfrâneze limba de la rău şi buzele de la cuvinte înşelătoare*[108]. Sau: *Cine îşi înfrânează vorbele, cunoaşte ştiinţa*[109]. Nu în zadar strigă Psalmistul: *Pune, Doamne, o strajă înaintea gurii mele şi păzeşte uşa buzelor mele!*[110].

Dacă pornim, în analiza noastră, de exemplu de la asemănarea gurii cu o **fântână,** care alternează calitatea apelor propriului izvor, constatând că *din aceeaşi gură iese şi binecuvântarea şi blestemul,* nu este normal ca Ap. Iacov, sesizând anomalia, să întrebe pe creştinii de atunci şi de totdeauna: *Oare din aceeaşi vână a izvorului ţâşneşte şi apă dulce şi apă amară?*[111]

Secretul reuşitei pedagogice se află în *piatra de pe gura fântânii,* în măiestria mânuirii acestei pietre. Citim în Cartea Facerii că Iacov a văzut pe un câmp *o fântână şi lângă ea erau trei turme de oi, care se odihneau; căci la fântâna aceasta obişnuiau ciobanii să-şi adape turmele. Şi piatra de pe gura fântânii era mare. Toate turmele se strângeau acolo; ciobanii prăvăleau piatra de pe gura fântânii, adăpau turmele şi apoi puneau piatra iarăşi pe gura fântânii*[112].

---

107 Proverbe, 14.12
108 1 Petru, 3.10
109 Proverbe, 17.27
110 Psalm, 141.3
111 Iacov, 3.10–11
112 Geneza, 29.2–3

Care era sarcina evidentă a acestei miraculoase **fântâni?** Să adape turmele în deşert. Iar *piatra de pe gura fântânii,* care preînchipuie **înfrânarea vorbirii,** păstra vâna de apă, atât de necesară vieţii şi, concomitent, o ferea de impurităţile mediului înconjurător. Prăvălirea pietrii de către ciobani avea loc numai **în virtutea necesităţilor:** *adăpau turmele şi apoi puneau piatra iarăşi la loc pe gura fântânii.* Aşa cum se cade să procedăm şi noi cu **fântâna** noastră, dacă vrem să fim folositori în societatea postceauşistă: să fim cumpătaţi în vorbire, înfrânându-ne orice vorbă, adică punând cu atenţie piatra „pe gura fântânii", de fiecare dată când ne ameninţă invazia nisipurilor impurităţii mediului în care vieţuim, sau simţim cum ne seacă hrănitoarele ape freatice ale sufletului. Şi să ridicăm „piatra" – să vorbim – doar ca *să adăpăm turmele,* constrângând, prin această piatră a înfrânării, izvoarele noastre dinlăuntru, să ţâşnească sub forma apelor dulci ale unei vorbiri absolut necesare.

Cum ne putem înfrâna vorbirea?

– **Iubind şi binecuvântând** pe cei ce ne urăsc şi ne blesteamă[113].

– **Vorbind de bine,** fără pic de denigrare, oricând şi pe oricine, în loc să vorbim de rău pe cei ce ne vorbesc de rău[114]. Ba ni se cere să nu întoarcem *rău pentru rău, nici ocară pentru ocară*[115].

– **Urând „cuvintele mincinoase"**[116] şi afirmând, în exclusivitate, adevărul, indiferent de atitudinea ipocrită a celor ce fac parte din ambianţa noastră, sau de hegemonia minciunii nu numai pe plan local, ci şi naţional. Să devenim apţi a declara ca şi Iov: *Buzele mele nu vor rosti nimic nedrept, limba mea nu va spune nimic neadevărat*[117].

---

113 Matei, 5.44: *„Dar Eu vă spun: iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blesteamă...".*

114 Iacov, 4.11: *„Nu vă vorbiţi de rău unii pe alţii, fraţilor!".*

115 1 Petru, 3.9

116 Proverbe, 13.5

117 Iov, 27.4

– **Controlându-ne fiecare cuvânt,** examinându-l înainte de a fi rostit: *Nici un cuvânt stricat să nu vă iasă din gură; ci unul bun, pentru zidire, după cum e nevoie, ca să dea har celor ce-l aud*[118]. Trebuie, în prealabil, să ne imaginăm consecințele ulterioare ale vorbirii, anticipând – oarecum – lucrarea cuvântului și obligându-l nu să dărâme, ci să zidească.

C) **Tăcerea** în fața uriașelor împotriviri ale lumii. Frumoasa și inegalabila lecție a tăcerii ne-a lăsat-o Iisus, în Evanghelie: *Marele preot s-a sculat în picioare și I-a zis: Nu răspunzi nimic? Ce mărturisesc aceștia împotriva Ta? Iisus tăcea...* Iar când Pilat I s-a adresat: *N-auzi câte lucruri mărturisesc ei împotriva Ta?*, Iisus *nu i-a răspuns la nici un cuvânt*[119]. Despre sublima **metodă a tăcerii lui Iisus** proorocește Isaia, scriind: *Când a fost chinuit și asuprit, n-a deschis gura deloc, ca un miel pe care-l duci la măcelărie și ca o oaie mută înaintea celor ce o tund: n-a deschis gura*[120].

De ce se impune tăcerea?

– **Ca să avem un răgaz de gândire,** în legătură cu un eveniment la care participăm sau cu dilema unui răspuns care trebuie dat. Căci înțelepciunea biblică ne învață că *inima celui neprihănit se gândește ce să răspundă*[121].

– **Ca să nu păcătuim cu limba,** oricât de mare ar fi durerea și nenorocirea prin care trecem; sau când realizăm că nu suntem capabili să ne înfrânăm vorbirea. *Chiar și un prost ar trece de înțelept dacă ar tăcea, și de priceput dacă și-ar ținea gura,* conchide Solomon[122].

– **Ca să vorbim, prin tăcere,** ca să lăsăm tăcerii privilegiul de a răspunde, în situațiile în care limba nu este în stare să dea vreun răspuns[123].

---

118 Efeseni, 4.29
119 Matei, 26.62–63 și 27.13–14
120 Isaia, 53.7
121 Proverbe, 15.28
122 Idem, 17.28
123 Psalm, 38.13–15: *„Iar eu sunt ca un surd, n-aud; sunt ca un mut,*

D) **Chibzuința vorbirii** se adaugă organic celorlalte trei metode deja discutate – vegherea căilor, înfrânarea vorbirii și tăcerea – și o găsim, ca recomandație, precizată așa: *Nu te grăbi să deschizi gura*[124]. Căci **graba vorbirii** duce de cele mai multe ori la vorbirea *în chip ușuratic împotriva aproapelui tău*[125].

În consecință:

– **Să fim înceți la vorbire,** chibzuiți, fără pripeală, mai degrabă grabnici la ascultare[126].

– **Să evităm ambiguitatea,** să vorbim dintr-o bucată, cu claritatea unui suflet cinstit: *Credincios este Dumnezeu că vorbirea noastră față de voi n-a fost și* „Da" și „Nu". Căci în Iisus Hristos *nu este decât „Da"*[127].

– **Să urmărim calitatea, nu cantitatea vorbirii,** fiindcă, în nod normal, *cine vorbește mult nu se poate să nu păcătuiască*[128]. Economia vorbirii, concizia, lapidaritatea, echilibrul, reprobarea oricărui simptom de vorbire abuzivă, iată ținta spre care năzuiește orice om în Hristos, conștient că felul de vorbire creștin trebuie să fie luminos și fără nici un echivoc. Întocmai Cuvântului din care ne hrănim și pe care trebuie să-l transmitem țării.

*

* *

Care ar terbui să fie atitudinea noastră, dacă ne aflăm, cumva, în tragica dualitate a omului supus cărnii și nu duhului, căruia îi place, pe de o parte, Legea lui Dumnezeu, dar care vede și simte în trupul său, pe de altă parte, o lege străină,

---

care nu deschide gura (...) și în gura căruia nu este nici un răspuns. Doamne, în Tine nădăjduiesc; Tu vei răspunde, Doamne, Dumnezeule!".

124 Ecleziastul, 5.2

125 Proverbe, 24.28

126 Iacov, 1.19

127 2 Corinteni, 1.18–19; cf. și Matei, 5.37

128 Proverbe, 10.19

care se luptă împotriva legii primite de mintea sa şi îl ţine *rob legii păcatului, care este în mădularele* sale?[129].

Iov va răspunde, cu naivitatea ce-a rămas proverbială: *Eu n-am dat voie limbii mele să păcătuiască*[130]. Noi vom completa acest principiu de viaţă morală, cu două reguli complimentare, de cert beneficiu educativ:

a) **Respingerea vorbirii vechi,** culpabile, expresie a unor stări de păcat, a unor malformaţiuni psihice de teapa mâniei, a vrăjmăşiei sau a răutăţii: *Dar acum lăsaţi-vă de clevetire, de vorbele ruşinoase care v-ar putea ieşi din gură*[131]. Sau: *Izgoneşte neadevărul din gura ta şi depărtează viclenia de pe buzele tale*[132]. Lepădarea este un exerciţiu de tehnică spirituală, care determină, ca şi în cazul gândirii, **obişnuinţa** unei vorbiri alese, după voia lui Dumnezeu.

b) **„Pune mâna la gură”,** dacă interioritatea îţi este întunecată, deficitară, expusă vânturilor şi şuvoaielor păcatului; dacă *mândria te împinge la fapte de nebunie şi dacă ai gânduri rele*[133]. O regulă directoare şi sigură se impune: *pune mâna la gură!* Mai bine zis, nu te exterioriza în vorbire, spre a nu transfera în alţii – faţă de care eşti mândru şi ai gânduri murdare – aceeaşi „visterie” rea, reproşabilă, inferioară, sub imperiul căreia acţionezi cu vorba, la un anumit moment.

2. Influenţa mediului

Mediul social sau lumea, cum se exprimă Evanghelia[134], joacă un rol hotărâtor în formarea unei vorbiri creştine, influenţând negativ calitatea vorbirii şi imprimându-i specifica sa trăsătură lumească.Omul lumii este omul pământesc, şi omul pământesc *vorbeşte ca de pe pământ*[135], impunându-şi vorbirea, încetul cu

---

129 Romani, 7.22–23
130 Iov, 31.30
131 Coloseni, 3.8
132 Proverbe, 4.24
133 Idem, 30.32
134 Ioan, 17.11: *„Eu nu mai sunt în lume, dar ei sunt în lume...”.*
135 Idem, 3.31

încetul, şi sfârşind prin a denatura, în postura acceptării unui contact permanent cu o asemenea categorie de indivizi, alcătuind un asemenea mediu social, vorbirea duhovnicească a oamenilor credincioşi. Trăind într-o lume de zavistii, de certuri şi de dezbinări, şi amestecându-ne cu această lume, a cărei vorbire *este plină de o otravă de moarte*[136], vom ajunge să stârnim, la rândul nostru, între noi, aceleaşi ravagii ale limbii, comportându-ne lumeşte, *în felul celorlalţi oameni*[137].

A) **Poziţia ofensivă.** Domnul nostru Iisus Hristos precizează adevărul fundamental, şi anume că toţi cei ce cred în Numele Lui şi văd în El pe singurul Dumnezeu adevărat, sunt *în lume,* dar nu sunt *din lume*[138]; şi această poziţie este, înainte de toate, **ofensivă,** prezentând următoarele aspecte:

1. **Izgonirea batjocoritorilor:** *Izgoneşte pe batjocoritor şi cearta se va sfârşi, neînţelegerile şi ocările vor înceta*[139].

2. **Curmarea certei la timp:** *Începutul unei certe este ca slobozirea unor ape; de aceea, curmă cearta înainte de a se înteţi*[140].

3. **Apărarea celor muţi şi părăsiţi:** *Deschide-ţi gura pentru cel mut, pentru pricina tuturor celor părăsiţi! Deschide-ţi gura, judecă şi apără pe cel nenorocit şi pe cel lipsit*[141].

4. **Folosirea cuvintelor prietenoase,** care sunt *ca un fagure de miere, dulci pentru suflet şi sănătoase pentru oase*[142].

B) **Poziţia defensivă** sau izolarea, neînjugarea la *un jug nepotrivit* de vorbire cu cei necredincioşi, ieşind din mijlocul lor, despărţindu-ne de ei şi neatingându-ne de ce este necurat[143], inclusiv de vorbirea necurată a lumii idolatre:

---

136 Iacov, 3.8
137 1 Corinteni, 3.3
138 Ioan, 17:14: *„Lumea i-a urât, pentru că ei nu sunt din lume, după cum Eu nu sunt din lume".*
139 Proverbe, 22.10
140 Idem, 17.14
141 Idem, 31.8–9
142 Idem, 16.24
143 2 Corinteni, 6.14, 17

1. **Evitarea vorbirii pământeşti,** acel obsedant: *Fereşte-te!*, multiplicat în:

– **Fereşte-te de trăncăneli,** de *vorbăriile goale şi lumeşti.* De ce? *Căci cei ce le ţin vor înainta tot mai mult în necinstirea lui Dumnezeu*[144].

– **Fereşte-te de întrebări,** de *întrebările nebune şi nefolositoare.* De ce? *Căci ştii că dau naştere la certuri*[145].

– **Fereşte-te de ciorovăieli,** de *certuri de cuvinte* sau de *înşirările de neamuri, de certuri şi ciorovăieli privitoare la Lege.* De ce? *Căci sunt nefolositoare şi zădarnice,* şi nu duc *la alt folos decât la pieirea celor ce le ascultă*[146].

2. **Neamestecul cu cei guralivi,** cu societatea oneroasă a limbuţilor, conform îndemnului: *Cu cel ce nu-şi poate ţinea gura, să nu te amesteci*[147].

C) **Mustrarea,** ca o tactică a vorbirii sănătoase: *Cine mustră pe alţii, găseşte mai multă bunăvoinţă pe urmă, decât cel cu limba linguşitoare*[148]. Însă nu **mustrarea pedepsei,** deoarece *nu prin vorbe se pedepseşte un rob, căci chiar dacă pricepe, n-ascultă*[149]; ci **mustrarea blândeţei,** a căldurii, în scopul devoalării păcatului conştient sau inconştient: *Vă rugăm, fraţilor, de asemenea, să mustraţi pe cei ce trăiesc în neorânduială... Să nu-l socotiţi ca pe un vrăjmaş, ci să-l mustraţi ca pe un frate*[150]. Mustrarea urmăreşte, în plus, **îndreptarea** vinovatului *(dacă fratele tău a păcătuit împotriva ta, du-te şi mustră-l)*, cu îndeplinirea acestor trei trepte: a) între tine şi el singur, b) cu doi sau trei martori şi c) în faţa Bisericii[151].

---

144 2 Timotei, 2.16
145 Idem, 2.23
146 Tit, 3.9 şi 2 Timotei, 2.14
147 Proverbe, 20.19
148 Idem, 28.23
149 Idem, 29.19
150 1 Tesaloniceni, 5.14 şi 2 Tesaloniceni, 3.15
151 Matei, 18.15–17

D) **Acoperirea greşelilor,** în taina iertătoare a dragostei, nu permanentizarea lor în vorbire. Să nu uităm niciodată observaţia biblică: *Cine acoperă o greşală, caută dragostea, dar cine o pomeneşte mereu în vorbirea lui, dezbină pe prieteni*[152].

*

* *

Realizarea unei vorbiri desăvârşite nu depinde numai de eforturile noastre proprii. Când Moise, în şovăirea sa, faţă în faţă cu rugul aprins, a zis Domnului: *Ah, Doamne, eu nu sunt un om cu vorbirea uşoară (...), căci vorba şi limba îmi sunt încurcate,* ce i-a răspuns Dumnezeu? *Du-te, dar; Eu voi fi cu gura ta şi te voi învăţa ce vei avea de spus*[153].

Vorbirea împlinită a creştinului se plămădeşte sub starea de har, prin lucrarea supranaturală a Duhului Sfânt, după promisiunea Mântuitorului: *Când vă vor da în mâna lor, să nu vă îngrijoraţi, gândindu-vă cum sau ce veţi spune; căci ce veţi avea de spus, vă va fi dat chiar în ceasul acela. Fiindcă nu voi veţi vorbi, ci Duhul Tatălui va vorbi în voi*[154].

Această transformare, această înnoire a vorbirii prin har, o oferă Evanghelia „celor aleşi", celor ce se identifică total cu idealurile vestite prin ea şi se hrănesc cu cuvintele care sunt **duh şi viaţă.** *Când am primit cuvintele Tale* – mărturiseşte proorocul Ieremia –, *le-am înghiţit; cuvintele Tale au fost bucuria şi veselia inimii mele*[155]. Iată de ce suntem invitaţi: *Gustaţi şi vedeţi ce bun este Domnul!*[156]. Deoarece sfânta Carte, odată „înghiţită", va răspândi, în gura omului credincios, o hrană *dulce ca mierea*[157] – hrana permanentă a cuvintelor

---

152 Proverbe, 17.9
153 Exod, 4.10, 12
154 Matei, 10.19–20
155 Ieremia, 15.16
156 Psalm, 34.8
157 Apocalipsa, 10.9: *„M-am dus la înger şi i-am cerut cărticica. «Ia-o»,*

lui Dumnezeu, precum sună legământul: *Cuvintele Mele, pe care le-am pus în gura ta, nu se vor mai depărta din gura ta, nici din gura copiilor tăi, nici din gura copiilor copiilor tăi, de acum şi până-n veac*[158].

---

mi-a zis el, «şi mănânc-o...». Am luat cărticica din mâna îngerului şi am mîncat-o: în gura mea a fost dulce ca mierea...".

158 Isaia, 59.21

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

3

Omul privirii

I

În complicatul proces de configurare spirituală a omului dinlăuntru, privirea îşi are rostul bine stabilit, socotind-o noi ca pe un factor determinant, de o egală însemnătate cu funcţia gândirii şi a vorbirii. Fireşte, nu intră în discuţie privirea fizică, vederea obişnuită, trupească; după cum nu despre ochiul trupului vorbeşte Iisus, în predica de pe munte: *Dacă ochiul tău este sănătos, tot trupul tău va fi plin de lumină; dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi plin de întuneric*[1]. Accentul este pus pe vederea spirituală, pe privirea sufletului, pe ochiul lăuntric al minţii şi-al inimii, pe acele minunate, imateriale antene ale fiinţei noastre morale, prin intermediul cărora luăm contact cu lumea înconjurătoare, pipăindu-i piscurile sau adâncimile, frumuseţile sau sluţeniile, izvoarele purificatoare sau băltoacele întinate, degradante.

Sensibilitatea privirii, capacitatea sa radioscopică de penetraţie variază de la persoană la persoană, fiind într-o vădită concordanţă cu etapa evolutivă a vieţii spirituale. De aceea, proorocul Isaia îşi permite să scrie: *În anul morţii împăratului Ozia, am văzut pe Domnul şezând pe un scaun de domnie foarte înalt (...). Am văzut cu ochii mei pe Împăratul, Domnul oştirilor*[2]. Iar Ştefan, plin de Duhul Sfânt, poate afirma: *Iată,*

1 Matei, 6.22–23
2 Isaia, 6.1, 5

văd cerurile deschise şi pe Fiul omului stând în picioare la dreapta lui Dumnezeu[3]. În schimb, privirea lui Sihem, de un grad inferior de evoluţie, tributară instinctului sexual şi, ca atare, infractoare, îl va face să vadă nu pe Dumnezeu, ci pe Dina, fata lui Iacov; şi ce-a urmat se ştie: *Ea a fost zărită de Sihem, fiul Hevitului Hamor, domnitorul ţării. El a pus mâna pe ea, s-a culcat cu ea şi-a necinstit-o*[4].

Iată de ce adevăraţii creştini privesc la Iisus, în clocotul credinţei, şi văd în El pe Mântuitorul lor şi-al întregii omeniri, întocmai ca Ioan Botezătorul, care *a văzut pe Iisus venind la el* şi-a recunoscut în Iisus pe *Mielul lui Dumnezeu, care ridică păcatul lumii*[5]. Pe când **căldicelii** vor trebui, cu jenă, să accepte lipsa de transparenţă optică, îngustimea sau chiar atrofierea privirii mistice, repetând cuvintele mult încercatului Iov: *El trece pe lângă mine şi nu-L văd, se duce şi nu-L zăresc*[6].

1. Pofta ochilor

Nu iubiţi lumea, nici lucrurile din ea, ne sfătuieşte evanghelistul Ioan. Pentru că **în lume** tronează, alături de pofta firii pământeşti şi de lăudăroşia vieţii, *pofta ochilor*[7]. Iar „pofta ochilor" îmbolnăveşte privirea sufletească, deteriorează ochiul dinlăuntru. Şi nu rareori, datorită întunericului vieţii în care obligă să umble pe cei bântuiţi de mari furtuni afective, această „poftă" provoacă orbirea, cecitatea morală, haosul.

Dacă am privi în jurul nostru, în ambianţa imediată şi mult mai departe, în culisele istoriei actuale, în străfundurile discreditate ale acestui veac ticălos şi apostat; dacă am privi –

---

3 Fapte, 7.56
4 Geneza, 34.2
5 Ioan, 1.29
6 Iov, 9.11
7 1 Ioan, 2.15–16

vorba Ecleziastului – la *tot ce se face sub soare,* prin **prizma veşniciei,** am rămâne încredinţaţi că *totul este deşertăciune şi goană după vânt*[8]; că nu merită să ne uităm *la lucrurile care se văd, ci la cele ce nu se văd, căci lucrurile care se văd sunt trecătoare, pe când cele ce nu se văd sunt veşnice*[9]; că mai sănătos şi mai logic este să privim cu băgare de seamă *la lucrarea lui Dumnezeu pe pământ*[10], decât la *lucrările neroditoare ale întunericului*[11] şi tragem concluzia aceasta entuziastă, de-a valma cu Psalmistul: *Când îţi întorci privirile spre El, te luminezi de bucurie şi nu ţi se umple faţă de ruşine*[12].

Dimpotrivă, dacă privim în dreapta şi-n stânga, prin **pofta ochilor,** la derutantele lumini ale lumii, la toate împărăţiile păcatului şi la strălucirea lor ucigaşă, pe care diavolul ni le arată, ca odinioară lui Iisus, de pe muntele ispitei; dacă privim, prin „pofta ochilor", **în** agitata lume a poftelor, vom reedita neascultarea protopărinţilor noştri, pierzându-ne paradisul din cauza vinovăţiei privirii[13].

Noi păcătuim cu privirea, prin urmare, când la baza acestei priviri stă **pofta** care aprinde instinctul[14], ca anticipaţie a actului sexual. Pentru Iisus, *orişicine se uită la o femeie ca s-o poftească, a şi preacurvit cu ea în inima lui*[15]. De la anticipaţie se ajunge, din nefericire, la înfăptuirea lui ruşinoasă, descalificabilă, aidoma lui Samson, care a plecat la Gaza şi acolo *a văzut o curvă şi a intrat la ea*[16]. Privirea, deci, duce

8 Ecleziastul, 1.14. Iar la cap. 6.9 scrie: *„Mai bine ce vezi cu ochii, decât frământare de pofte neîmplinite..."*
9 2 Corinteni, 4.18
10 Ecleziastul, 7.13
11 Efeseni, 5.11
12 Psalm, 34.5
13 Geneza, 3.6: *„Femeia a văzut că pomul era bun de mâncat şi plăcut la privit..."*
14 Ezechiel, 23.15–16: *„... şi s-a aprins după ei, la cea dintâi privire..."*
15 Matei, 5.28
16 Judecători, 16.1

la păcat, îl pregăteşte, când capătă durată, consumând o intenţie; când se opreşte cu apetit asupra excitantului extern. Conştient de primejdia unei atari priviri, Iov se destăinuie: *Făcusem un legământ cu ochii mei şi nu mi-aş fi oprit privirile asupra unei fecioare*[17].

Zăcămintele interioare ale păcatului ţâşnesc în afară, se răsfrâng prin privire, modificându-i mecanismul normal, pocind-o. Astfel, un om cu inima infatuată va avea **priviri trufaşe**[18]. Cât despre cei firavi în credinţă, ignoranţii sau neputincioşii, ei vor avea **priviri jinduitoare,** *uitându-se la fericirea celor răi*[19], **priviri indiferente,** ca ale preotului şi levitului din parabolă, care la vederea nenorocitului căzut între tâlhari, *au trecut înainte pe alături*[20], sau **priviri dispreţuitoare,** cum le avea filisteanul, care *când a zărit pe David, a râs de el*[21].

2. Experienţa privirii

A privi înseamnă a experimenta, a verifica un dat, o realitate, un fapt. Experienţa privirii îl va întări pe Iov în încredinţarea sa *că mâna Domnului a făcut asemenea lucruri*[22]; iar pe Ioan îl va face să mărturisească, să afirme divinitatea lui Iisus: *Şi eu am văzut lucrul acesta şi am mărturisit că El este Fiul lui Dumnezeu*[23]. Însuşi Mântuitorul recomandă ucenicilor experinţa privirii: *Uitaţi-vă la mâinile şi picioarele Mele, Eu sunt; pipăiţi-Mă şi vedeţi*[24].

---

17 Iov, 31.1
18 Isaia, 10.12: „... *voi pedepsi, zice Domnul, pe împăratul Asiriei (...) pentru trufia privirilor lui semeţe?...*" A se citi şi Psalmul 101.5: „...*pe cel cu priviri trufaşe şi cu inima îngâmfată nu-l voi suferi*".
19 Psalm, 73.3; idem 37.1
20 Luca, 10.32
21 1 Regi (Samuel), 17.42
22 Iov, 12.9
23 Ioan, 1.34
24 Luca, 24.39

Fără această experienţă, fără această privire a *ochilor mei şi nu ai altuia*[25], nu poate avea loc subtilul proces de transformare a sufletului omenesc. Fiindcă **privirea proprie,** experimentală, determină pocăinţa păcătosului, zguduitoarea sa trezire: *Urechea mea auzise vorbindu-se de Tine; dar acum ochiul meu Te-a văzut. De aceea mi-e scârbă de mine şi mă pocăiesc în ţărână şi cenuşă*[26].

În cea dintâi fază a experienţei optice, noi îl vedem pe Dumnezeu, Îl descoperim, Îl cunoaştem, **Îl pipăim cu privirea,** constatăm că există. Şi privindu-L, păşim în a doua fază, când putem privi şi în noi înşine, cu înfiorare, regăsindu-ne aşa cum suntem, cu toate păcatele, cu toate abaterile imoralităţii, cu tot ce-am făcut rău în trecut, pe încâlcitele drumuri ale vieţii. *Cum poţi să zici: Nu m-am spurcat?* ne admonestează Dumnezeu. *Priveşte-ţi urma paşilor în vale şi vezi ce-ai făcut, dromaderă iute la mers şi care baţi drumurile şi le încrucişezi! Ridică-ţi ochii spre înălţimi şi priveşte: unde n-ai curvit?*[27]

Privirea aceasta întoarsă, centripetală va isca în noi, treptat, curiozitatea, dorinţa, imperioasa nevoie a căutării lui Iisus, aşa cum Zaheu, mai marele vameşilor, *căuta să vadă care este Iisus; dar nu putea din pricina norodului, căci era mic de statură*[28]. Neîndoielnic, privirea noastră spirituală, în sublima aventură a cunoaşterii lui Iisus, se va lovi de cele două piedici decisive: a) **norodul,** adică mediul ambiant, societatea cu întreaga reţea de opinii contradictorii, de prejudecăţi obscure, de concepţii aproximativ-creştine sau, pur şi simplu, anticreştine; şi b) **micimea staturii,** nedezvoltarea spiritului, stagnarea creşterii interioare, adică starea de „pruncie duhovnicească", discutată pe larg în capitolul despre „Omul gândirii".

---

25 Iov, 19.27
26 Idem, 42.5–6
27 Ieremia, 2.23; 3.2
28 Luca, 19.3

Abia după înlăturarea acestor obstacole, respectiv a tuturor elementelor regresive care se interpun, cu ostilitate, între ochiul nostru lăuntric şi tărâmurile transcendente, vizând deformarea sau anihilarea privirii spirituale, vom fi capabili *să ne uităm ţintă la Căpetenia şi Desăvârşirea credinţei noastre, adică la Iisus*[29].

3. Metehnele ochiului

Evanghelia numeşte ochiul „lumina trupului". El este organul vederii. Cu ajutorul ochilor, noi luăm contact cu natura ce ne înconjoară, cu florile şi cu oamenii. Ochii sunt ca nişte ferestre prin care pătrunde în noi lumina lumii exterioare.

Din nefericire, însă, în preţuirea exagerată a trupului, a cărnii, a vieţii biologice, noi uităm prea lesne că, în afară de ochii fizici, mai avem şi ochi sufleteşti, **ochiul cel duhovnicesc,** lăuntric, prin intermediul căruia Îl cunoaştem pe Dumnezeu, proiectându-ne existenţa în veşnicie. Prin fereastra acestui ochi al omului nostru dinlăuntru pătrunde, în noi, lumina slavei Celui Prea Înalt şi ne scaldă, cu razele Lui, Soarele Vieţii, care este Domnul şi Mântuitorul Iisus Hristos. Dacă ochiul nostru lăuntric este teafăr, toată viaţa noastră va fi inundată de lumina Celui care se prezintă: *cât sunt în lume, sunt lumina lumii*[30]. Iar dacă se arată rău, bolnav, insensibil, opac, toată viaţa va fi învăluită în întunericul păcatelor, precum ni se revelează: *Dacă ochiul tău este sănătos, tot trupul tău va plin de lumină; dar dacă ochiul tău este rău, tot trupul tău va fi plin de întuneric*[31].

Care sunt **metehnele** ochiului dinlăuntru, spiritual? Să căutăm răspunsul în Cuvântul lui Dumnezeu.

Iisus ne vorbeşte, înainte de toate, de **ochiul cu bârnă,** care este ochiul făţărniciei, al oprobriului, al judecăţii

---

29 Evrei, 12.2
30 Ioan, 9.5
31 Matei, 6.22–23

părtinitoare, admonestându-ne: *De ce vezi tu paiul din ochiul fratelui tău, şi nu te uiţi cu băgare de seamă la bârna din ochiul tău? Făţarnicule, scoate întâi bârna din ochiul tău...*[32].

În cartea Deuteronomului citim: *Vezi să n-ai un ochi fără milă pentru fratele tău cel lipsit şi să nu-i dai*[33]. Preotul şi Levitul din pilda Samariteanului milostiv aveau un **ochi fără milă,** o privire dură, pentru că, deşi l-au văzut pe omul căzut între tâlhari, au trecut nepăsători pe lângă suferinţa lui, aşa cum procedăm şi noi, destul de des, cu aproapele căzut sub povara nevoilor materiale, cu semenii noştri dezorientaţi sau săraci.

Mai există, încă, **ochiul rău,** ochiul invidiei, al răzbunării, al cruzimii. Lucrătorii viei, din parabolă, care *cârteau împotriva gospodarului şi ziceau: „Aceştia de pe urmă n-au lucrat decât un ceas şi la plată i-ai făcut deopotrivă cu noi, care am suferit greul şi zăduful zilei"*[34], lucrătorii aceştia aveau, după aprecierea Mântuitorului, un ochi rău. *„Nu pot să fac ce vreau cu ce-i al meu?* le-a răspuns stăpânul. *Ori este ochiul tău rău, fiindcă eu sunt bun?"*.

Găsim, de asemenea, **ochi împiedicaţi,** expresie a ignoranţei spirituale, întocmai ucenicilor de pe drumul Emausului, care mergeau împreună cu Iisus, dar – menţionează evanghelistul Luca – *ochii lor erau împiedicaţi să-L cunoască*[35]. Şi ce să spunem de *ochiul cu vederea nedesluşită,* confuză, o vedere asemănătoare cu vederea orbului din Betsaida care, vindecat de Domnul şi întrebat: *Vezi ceva?,* a bâiguit: *Văd nişte oameni umblând, dar mi se par ca nişte copaci*[36].

Se cuvine să mai pomenim de **ochii pofticioşi** sau de „pofta ochilor"[37], ochi care te fac să cazi în păcatul desfrânării,

---

32 Idem, 7.3,5
33 Deuteronom, 15.9
34 Matei, 20.11–15
35 Luca, 24.15–16
36 Marcu, 8.23–24
37 1 Ioan, 2.16

al libertinajului sexual, al adulterului. Acestei categorii aparţine **ochiul preacurvarului,** despre care vorbeşte năpăstuitul Iov: *Ochiul preacurvarului pândeşte amurgul; nimeni nu mă va vedea, zice el, şi îşi pune o maramă pe faţă*[38]. „Ochi pofticioşi" au avut Eva[39], Samson[40], David[41]. Nu degeaba strigă Ecleziastul: *Mai bine ce vezi cu ochii decât frământare de pofte neîmplinite: şi aceasta este o deşertăciune şi goană după vânt*[42].

*

* *

Cea mai gravă dintre metehnele ochiului sufletesc este **orbirea.** Ochii orbi nu văd deloc, din cauză că *întunericul i-a orbit*[43]. După cum Saul din Tars, *măcar că ochii îi erau deschişi, nu vedea nimic*[44], tot aşa şi mulţi dintre noi, în urma celor 45 de ani de ateism comunist, măcar că vedem cu ochii trupului, nu mai vedem nimic cu ochii sufletului, suntem orbi din punct de vedere spiritual. De aceea, *aşteptăm lumina şi iată întunericul; lucirea, şi umblăm în negură*[45]. Ba, mai mult, *bâjbâim ca nişte orbi de-a lungul unui zid, bâjbâim ca cei ce n-au ochi, ne poticnim ziua namiaza mare, ca noaptea, în mijlocul celor sănătoşi suntem ca nişte morţi*[46]. Din cauza

---

38 Iov, 24.15

39 Geneza, 3.6: *„Femeia a văzut că pomul era bun de mâncat şi plăcut de privit..."*

40 Judecători, 16.1: *„Samson a plecat la Gaza; acolo a văzut o curvă, şi a intrat la ea"*.

41 2 Regi (Samuel), 11.2–4: *„... şi pe când se plimba pe acoperişul casei împărăteşti,* (David) *a zărit de acolo o femeie care se scălda şi care era foarte frumoasă la chip* (Bat-Seba, nevasta lui Urie, Hetitul). *Şi el s-a culcat cu ea..."*

42 Ecleziastul, 6.9

43 1 Ioan, 2.11

44 Fapte, 9.8

45 Isaia, 59.9

46 Idem, vers. 10

obscurităţii morale în care trăim, ne pierdem vederea sufletului; complăcându-ne în bezna păcatului, orbim pe dinăuntru.

În ce constă această stranie, dar reală, cecitate sufletească, ignorată de unii, subestimată de alţii?

În primul rând, ne învaţă sfântul Pavel, este **orbirea minţii:** *Şi dacă Evanghelia noastră este acoperită, este acoperită pentru cei ce sunt pe calea pierzării, a căror minte necredincioasă a orbit-o dumnezeul veacului acestuia, ca să nu vadă strălucind lumina Evangheliei slavei lui Hristos*[47]. În ce hal ajunge o minte oarbă sau „întunecată"[48]? Nu mai poate deosebi bine voia lui Dumnezeu cea bună, plăcută şi desăvârşită[49]. Consideră adevărurile biblice drept minciuni sau poveşti. Din vârful raţiunii ateiste, tăgăduieşte existenţa Creatorului lumii. Nu poate înţelege Scripturile. De aceea, după învierea Sa, Iisus, arătându-se ucenicilor, *le-a deschis mintea, ca să înţeleagă Scripturile*[50].

Urmează, apoi, **orbirea inimii:** *Şi mă rog ca Dumnezeul Domnului nostru Iisus Hristos, Tatăl Slavei, să vă dea un duh de înţelegere şi de descoperire, în cunoaşterea Lui, să vă lumineze ochii inimii*[51]. Să fim atenţi în folosirea acestor ochi extrem de sensibili, deoarece în inimă strângem cuvintele mântuirii; cu inima pipăim pe Dumnezeu; pe „tăbliţa inimii" scriem bunătatea şi credincioşia; din inimă ies *izvoarele vieţii*[52]. Mântuitorul dă la iveală cele **13 piroane** care sfârtecă „ochii inimii", orbindu-i. Ele sunt *gândurile rele, preacurviile, curviile, uciderile, furtişagurile, lăcomiile, vicleşugurile, înşelăciunile, faptele de ruşine, ochiul rău, hula, trufia, nebunia*[53].

---

47 2 Corinteni, 4.3–4
48 Efeseni, 4.18
49 Romani, 12.2
50 Luca, 24.45
51 Efeseni, 1.17–18
52 Proverbe, 4.23
53 Marcu, 7.21–22

Un creştin care are **mintea orbită** şi **ochii inimii orbi** este un om care n-a cunoscut naşterea din nou, care gândeşte, în chip firesc şi simte fireşte, după îndemnurile cărnii. Este un om care trăieşte **în păcat.** Căci păcatul este cauza orbirii spirituale, este noaptea sufletului: *Cine urăşte pe fratele său, este în întuneric şi nu ştie încotro merge, pentru că întunericul i-a orbit ochii*[54].

Să nu ne mire faptul că există în ţara noastră oameni mari, celebri, care au sufletul orb, fie ei cercetători ştiinţifici, profesori universitari, scriitori, artişti, luptători politici, savanţi chiar. Apostolul Petru subliniază, desluşit, că oricine nu uneşte cu credinţa, fapta, cu fapta, cunoştinţa, cu cunoştinţa, înfrânarea, cu înfrânarea, răbdarea, cu răbdarea, evlavia, cu evlavia, dragostea de fraţi, cu dragostea de fraţi, iubirea de oameni, da, oricine *nu are aceste lucruri, este orb, umblă cu ochii închişi*[55].

II

Rămâne să stabilim, acum, tehnica **sui-generis** a privirii, perfectibilitatea, după ce ne-am convins de importanţa covârşitoare a ochiului sufletesc, în ce priveşte realizarea vieţii morale. Iisus nu admite echivocul, când spune: *Şi dacă ochiul tău te face să cazi în păcat, scoate-l şi leapădă-l de la tine*[56]. Fiindcă, în mare măsură, noi creştem în Domnul, privind; suntem schimbaţi, privind, conform concluziei paulinice: *Noi toţi privim cu faţa descoperită, ca într-o oglindă, slava Domnului, şi suntem schimbaţi în acelaşi chip al Lui, din slavă în slavă, prin Duhul Domnului*[57].

Felul trăirii noastre atârnă de felul în care noi ne angajăm

---

54 1 Ioan, 2.11
55 2 Petru, 1.5–9
56 Matei, 18.9
57 2 Corinteni, 3.18

privirea sau facem uz de ea, fără întrerupere, urmărind învățătura Sfintei Scripturi, cu strictețea cuvenită. În general, majoritatea creştinilor de la poalele Carpaților s-au obişnuit să privească la Iisus **de aproape,** cu adorație şi evlavie, numai când epoca nu-I este ostilă, când Iisus nu incomodează cultura sau politica guvernanților, când este viu în societate, aşa cum Îl priveau Maria Magdalena, Maria, mama lui Iacov cel mic şi-a lui Iose, Salomea şi încă alte câteva femei, care *pe când era El în Galileia, mergeau după El şi-i slujeau*[58]. Când, însă, contemporaneitatea Îl refuză şi-L răstigneşte, aşa cum s-a întîmplat şi la noi şi-n toate celelalte țări cu regim comunist, pentru a-L înlocui cu dumnezei străini; când credința creştină prezintă un pericol, care se soldează, adeseori, cu privațiunea libertății personale,credincioşii superficiali şi temători privesc **de departe** la Iisus, ca şi femeile deja amintite, care *priveau de departe*[59] la un Iisus neînsuflețit, răstignit între doi tâlhari, pe lemnul crucii.

Privirea creştinului autentic aleargă să-L întâlnească pe Mântuitorul şi-n fața impedimentelor nu dezertează, nu reculează. Ci *se suie într-un dud ca să-L vadă*[60], se ridică, mistuită de dorul întîlnirii salvatoare, deasupra mentalității vremii sale, indiferentă la invective sau acuzări, ca să privească exclusiv pe Iisus, Cel care este *chipul Dumnezeului celui nevăzut*[61]. O asemenea privire spirituală nu va cunoaşte **îndoiala,** deoarece este privirea certitudinii creştine a ochilor *topiți spre cer*[62] sau a ochilor **ațintiți** *la Apostolul şi Marele Preot al mărturisirii noastre, adică Iisus*[63]; pentru că este privirea analitică, stăruitoare, a **adâncirii,** a revelatoarelor sondaje indispensabile trăirii noastre în Hristos. *Dar cine îşi va adânci*

---

58 Marcu, 15.40–41
59 Ibidem
60 Luca, 19, 3–4
61 Coloseni, 1.15
62 Isaia, 38.14
63 Evrei, 3.1

privirile în legea desăvârşită care este legea slobozeniei – ne încurajează Iacov – *şi va stărui în ea nu ca un ascultător uituc, ci ca un împlinitor, va fi fericit în lucrarea lui*[64].

1. În sus şi în jos

Citim în Cântarea Cântărilor: *Priveşte din vârful muntelui Amana, din vârful muntelui Senir şi Hermon, din vizuinile leilor*[65]. Cu alte cuvinte, **în jos şi în sus;** în sus şi în jos. O privire simultană, îngemănată, convergentă. *Din vizuina leilor,* adică **în sus,** spre Dumnezeu, spre ceruri: ca să mă pot coborî pe mine însumi. *Din vârful muntelui,* adică **în jos,** spre pământ, spre viaţa socială, cu nenumăratele ei necesităţi şi mizerii, ca să pot ridica pe alţii.

A) *Uită-te spre ceruri şi priveşte!* exclamă Elihu, în cuvântarea sa către Iov[66]. La lucrurile de sus trebuie să gândim; despre lucrurile de sus trebuie să vorbim; spre lucrurile de sus, **spre ceruri,** trebuie să privim, ca să înţelegem lucrările lui Dumnezeu: *Veniţi şi priviţi lucrările lui Dumnezeu!*[67]. Precum o atestă şi Pavel: *însuşirile nevăzute ale Lui, puterea Lui vecinică şi dumnezeirea Lui se văd lămurit, de la facerea lumii, când te uiţi cu băgare de seamă la ele în lucrurile făcute de El*[68].

„Uită-te spre ceruri şi priveşte! Vezi norii cât de sus sunt faţă de tine?... Priveşte vârful stelelor, ce înalt este!"[69]. Deci priveşte **în sus,** ca să capeţi simţământul proporţiilor juste, ca să-ţi dai seama mereu de micimea ta, pe orice treaptă socială te-ai afla; ca să te smereşti, plecându-ţi *în jos privirea semeaţă*[70]. Priveşte spre ceruri, spre vârful stelelor, pentru a te cunoaşte

---

64 Cântarea Cântărilor, 4.8
65 Iacov, 1.25
66 Iov, 35.5
67 Psalm, 65.5
68 Romani, 1.20
69 Iov, 35.5 şi 22.12
70 Isaia, 2.11

mai bine, la adevărata ta valoare şi dimensiune, pentru a cădea în genunchi, cu lacrimi, suportând din partea lui Dumnezeu, fără crâcnire, orice încercare şi orice verdict.

B) *Vedeţi ţara...*, povăţuieşte Moise pe oamenii trimişi să iscodească ţara Canaanului[71]. Privirea omului care ascultă de voia lui Dumnezeu este o privire atentă, grijulie, pedagogică; o privire care cercetează ţara, poporul, oraşele, pământul. Prin urmare, este o privire care se interesează:

– **Cum este ţara?** *Vedeţi ţara, vedeţi cum este ea: dacă este bună sau rea...* Dacă, nu cumva, *grozave lucruri, urâcioase lucruri se fac în ţară*[72], din cauză că *nu este adevăr, nu este îndurare, nu este cunoştinţă de Dumnezeu în ţară*[73].

– **Cum este poporul care o locuieşte?** *Vedeţi dacă este tare, sau slab, dacă este mic sau mare la număr...* Dacă nu cumva poporul creştin a ajuns ca *un popor pe care niciodată nu l-ai cârmuit Tu şi peste care niciodată nu s-a chemat Numele Tău*[74], un popor măcinat de racile sociale dezgustătoare[75] şi care *piere din lipsă de cunoştinţă*[76].

– **Cum sunt cetăţile, oraşele?** *Vedeţi... dacă sunt deschise sau întărite...* Dacă au întărituri morale sau, pur şi simplu, sunt *cetăţi fără ziduri*[77], expuse: mascaradei politice, afacerismului, viciilor, degradării umane. Şi să încercăm, privind oraşele în care locuim sau prin care trecem, *să dăm pietrele la o parte*[78], ridicând un steag de luptă, un ideal superior de viaţă.

– **Cum este pământul?** *Vedeţi... dacă este gras sau sterp...* Dacă nu cumva posibilităţile materiale ale semenilor noştri

71 Numeri, 13.18–21
72 Ieremia, 5.30
73 Osea, 4.1
74 Isaia, 63.19
75 Ieremia, 5.26–28
76 Osea, 4.6
77 Estera, 9.19
78 Isaia, 62.10

sunt insuficiente; dacă nu cumva au nevoie de ajutorul, de obolul, de preocupările noastre în legătură cu ameliorarea standardului lor de viaţă.

Ce reiese, din tot ce am arătat înainte? Că **a privi în jos** are înţelesul compasiunii, al aderării la ardentele şi nerezolvatele probleme ale umanităţii suferinde, al coborârii în complexitatea angrenajului social, acordându-i oricărei persoane, oricărui grup şi oricărei comunităţi, atenţia privirii şi a devotamentului nostru total.

Şi El mi-a zis: Fiul omului, vezi ce fac ei? Vezi tu marile urâciuni, pe care le săvârşeşte aici casa lui Izrael, ca să Mă depărteze de Sfântul Meu locaş?... Intră şi vezi urâciunile cele rele, pe care le săvârşesc ei aici![79]

Cu privirea înnoită şi sfinţită, să intrăm în sufletele oamenilor pentru a da în vileag **marile urâciuni** răzgâiate şi tolerate pe nedrept, cu dorinţa refacerii năzuinţelor amputate şi a tămăduirii rănilor sufleteşti fără leac.

2. Îndreptarul privirii

Ochii tăi să privească drept[80] – iată regula obligatorie a privirii, care fixează direcţia sa de acţionare. Nu cu ocolişuri, nu cu răstălmăciri, nu cu şovăieli. Ci drept, cinstit, eroic. În toate împrejurările. Faţă de toţi oamenii.

– **Să privim la necazurile aproapelui,** fără ca să ne îngrozim, sau să fugim de bietul nenorocit ca de o pleavă, cum se plângea îndureratul Iov: *Voi îmi vedeţi necazul şi vă îngroziţi!*[81] în timp ce David îşi striga amărăciunea, profund rănit moralmente: *Cei ce mă văd pe uliţă, fug de mine...*[82]

– **Să privim la truda omului,** căutându-i ameliorarea:

---

79 Ezechiel, 8.6, 8
80 Proverbe, 4.25
81 Iov, 6.21
82 Psalm, 31.11

Mi-am pus inima să cunosc înţelepciunea şi să mă uit cu băgare de seamă la truda pe care şi-o dă omul pe pământ[83].

– **Să privim la oamenii superiori,** ca să luăm pilda conduitei lor deosebite. Respectiv, *la cei fără prihană şi fără vicleşug*[84], sau *la cei mai tari ca noi,* la personalităţile epocii în care trăim, conform îndemnului lui Ghedeon: *Să vă uitaţi la mine şi să faceţi ca mine*[85].

– **Să privim la răsplătirea oamenilor,** în vederea propriei noastre supravegheri sufleteşti, reţinând această alternativă biblică: sau *fericirea celor aleşi*[86], sau *răsplătirea celor răi*[87].

– **Să privim cu altruism,** dezinteresaţi, la foloasele altora: *Fiecare din voi să se uite nu la foloasele lui, ci şi la foloasele altora*[88].

– **Să privim, cu discernământ, la noi-înşine,** la activitatea noastră de fiece zi, la faptele noastre: *M-am uitat cu băgare de seamă la toate lucrările pe care le făcusem cu mâinile mele*[89] şi să tragem învăţătura necesară: *M-am uitat bine... şi am tras învăţătură din ce am văzut*[90].

Ca **oprelişti** ale privirii, menţionăm pe cele mai concludente:

– **Privirea regresivă,** uitatul „înapoi", sub fascinaţia trecutului, când ne refugiem, de altfel, în ceea ce este perimat, învechit, degenerescent: *Oricine pune mâna pe plug şi se uită înapoi, nu este destoinic pentru Împărăţia lui Dumnezeu*[91]. Ba, mai rău chiar: se poate preface, ca nevasta lui Lot, *într-un stîlp de sare*[92]. Devine inert, static, inactiv.

---

83 Ecleziastul, 8.16
84 Psalm, 37.37
85 Judecători, 7.17
86 Psalm 106.5
87 Idem, 91.8
88 Filipeni, 2.4
89 Ecleziastul, 2.11
90 Proverbe, 24.32
91 Luca, 9.62
92 Geneza, 19.26

– **Privirea predispusă să aprecieze înfăţişarea,** ceea ce ne face să stăruim, adeseori, asupra aspectelor nesigure, dubioase. *La înfăţişare vă uitaţi?*, se miră Ap. Pavel[93]. Privirea noastră trebuie să treacă **dincolo de înfăţişare,** dincolo de suprafaţa lucrurilor. Ea trebuie să depăşească aparenţa, spre a se opri la „omul ascuns al inimii", la elementul statornic, de durată, la ceea ce este adânc şi specific. Trebuie să evite extravaganţele, **ceea ce izbeşte ochii,** pseudo-miraculosul, ştiut fiind că *Domnul nu se uită la ce se uită omul; omul se uită la ceea ce izbeşte ochii, dar Domnul se uită la inimă*[94]. Iar Împărăţia lui Dumnezeu *nu vine în aşa fel ca să izbească privirile*[95].

– **Privirea întoarsă spre lucrurile deşarte**[96], acaparată de falsa lor strălucire, neputincioasă a discerne că, sub soare, *totul este deşertăciune şi goană după vânt*[97]. Biblia ne ajută să observăm şi să înţelegem, în mod judicios, aspectele contestabile ale existenţei. Bogăţia? *Abia ţi-ai aruncat ochii spre ea şi nu mai este*[98]. Gloria? *Chiar în noaptea aceea, Belşaţar, împăratul Haldeilor, a fost omorât*[99]. Dezmierdările, frumuseţea? *Dezmierdările sunt înşelătoare şi frumuseţea este deşartă*[100]. Numai cel ce *îşi leagă ochii ca să nu vadă răul, acela va locui în locurile înalte şi stânci întărite vor fi locul lui de scăpare*[101].

*

* *

---

93 2 Corinteni, 10.7
94 1 Regi (Samuel), 16.7
95 Luca, 17.20
96 Psalm 119.37
97 Ecleziastul, 1.14
98 Proverbe, 23.5
99 Daniel, 5.30. A se citi şi Galateni, 5.26: *„Să nu umblăm după o slavă deşartă..."*
100 Proverbe, 31.30
101 Isaia, 33.15–16

Un copil al lui Dumnezeu priveşte, fără încetare, „în sus" sau „în jos", şi această **privire activă** îl umple de miracole şi uimiri permanente, modelându-i sufletul. El priveşte „în sus", **spre** Domnul, neîncrezător *în mulţimea carelor şi în puterea călăreţilor*[102]; priveşte „în jos", **prin** Domnul, prin sângele jertfei lui Iisus, preferând *să sufere împreună cu poporul lui Dumnezeu, decât să se bucure de plăcerile de o clipă ale păcatului*[103].

Să avem, ca obiectiv unic al vederii noastre spirituale, pe Iisus, aidoma celor trei ucenici – Petru, Iacov şi Ioan – pe muntele schimbării la faţă, care, ridicându-şi ochii, *n-au văzut pe nimeni, decât pe Iisus singur*[104]. Pentru că, traşi la răspundere de mai marii norodului, de bătrânii şi cărturarii Ierusalimului, în frunte cu marii preoţi Ana, Caiafa, Ioan, Alexandru şi de toţi cei ce se trăgeau din neamul lor, unul din învinovăţiţii Sinedriului, Petru, a declarat, ca să rămână valabil pentru toate veacurile: *În nimeni altul nu este mântuire, căci nu este sub cer un alt Nume dat oamenilor, în care trebuie să fim mântuiţi*[105].

Nimeni şi nimic să nu ne capteze privirile, decât Iisus – **Iisus singur** –, fiindcă *El este Alfa şi Omega, Cel dintâi şi Cel de pe urmă, Începutul şi Sfârşitul*[106].

---

102 Idem, 31.1
103 Evrei, 11.25
104 Matei, 17.8
105 Fapte, 4.12
106 Apocalipsa, 22.13

Partea a II-a

OMUL DINAMICII SUFLETEȘTI

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

4

Omul veghierii

I

Viaţa spirituală se formează progresiv: **gândind, vorbind şi privind** într-un anumit fel, după anumite norme absolute, prin transferarea acestor **adâncuri răsfrânte** în comportamentul – mai mult sau mai puţin constant – al fiinţei morale, ori, cum remarcă Evanghelia, în purtarea creştină de fiece zi. Reuşita procesului de spiritualizare este în funcţie de calitatea atitudinii noastre în lupta cu adversităţile dinlăuntru şi din afară, de frecvenţa şi intensitatea veghierii: *De aceea, să nu dormim ca ceilalţi, şi să veghem şi să fim treji*[1].

În sufletul omenesc are loc un permanent şi tulburător conflict, o încăierare neostoită între întuneric şi lumină, între păcat şi sfinţenie, între delăsarea leneviei şi dinamismul râvnei nelimitate, între **starea de adormire** şi **starea de veghe.** Viaţa păcatului este o viaţă trăită în întuneric, este noaptea vieţii; iar întunericul predispune la somn; căci *cei ce dorm, dorm noaptea*[2]. Vieţuirea în lumină, ca *fii ai zilei,* este trăirea în neprihănire, în ascultarea şi practicarea poruncilor lui Dumnezeu, rămânând în permanenţă **treji,** conform imboldului: *noi, care suntem fii ai zilei, să fim treji*[3].

---

1 1 Tesaloniceni, 5.6
2 Idem, 5.7
3 Idem, 5.8

Trecerea de la „somn” la „veghe” se face prin **deşteptare** sau prin trezire: *Deşteaptă-te tu, care dormi, scoală-te din morţi şi Hristos te va lumina*[4]. Somnul spiritual, după cum vedem, este tot una cu moartea spirituală. A te deştepta din somn înseamnă a te scula din morţi, a învia duhovniceşte, a învinge mormântul neantului lăuntric şi absurditatea existenţei, a te smulge somnului răului şi păcatului, dezbrăcându-te de *faptele întunericului* şi îmbrăcându-te *cu armele luminii*[5].

Doar **trezirea** nu-i de ajuns. Deşteptându-ne, **trebuie să ne păstrăm treji,** ca să nu adormim din nou, ca să nu ne prindă somnul; **trebuie să veghem,** deoarece numai prin veghere putem instaura în noi o stare de continuă trezie, un climat moral predominant.

„Scoală-te, luminează-te!” Aşa ne grăieşte Biblia[6]. După cum trezindu-ne din somnul obişnuit, ne sculăm din pat şi, apoi, deschidem larg ferestrele, ca să pătrundă lumina zilei în odaie, la fel trebuie să procedăm deşteptându-ne, din somnul păcatului, la glasul lui Iisus: să ne sculăm din patul neputinţei şi să umblăm. Să dăm ascultare îndemnului: *Scoală-te, ridică-ţi patul şi umblă!*[7] În caz contrar, dacă nu ne sculăm, dacă nu umblăm, dacă nu veghem la toate porţile sufletului şi la toate răspântiile lumii, ne va toropi iarăşi somnul, vom adormi din nou, din cauza îngreunării inimilor *cu îmbuibare de mâncare şi de băutură şi cu îngrijorările vieţii acesteia*[8].

1. Cu pleoapele deschise

Vegherea este un comandament divin[9], pe care cu greu îl

---

4 Efeseni, 5.14

5 Romani, 13.11–12: *Şi aceasta cu atât mai mult, cu cât ştiţi în ce împrejurări ne aflăm: este ceasul să vă treziţi în sfârşit din somn (...). Noaptea aproape a trecut, se apropie ziua...*

6 Isaia, 60.1

7 Ioan, 5.8

8 Luca, 21.34

9 Marcu, 13.37: *Ce vă zic vouă, zic tuturor: Vegheaţi!*

putem îndeplini, aşijderea ucenicilor găsiţi de Iisus dormind, în grădina Ghetsimani. *Şi a zis lui Petru: Ce, un ceas n-aţi putut să vegheaţi împreună cu Mine!*[10] Evanghelia ne învaţă că trebuie să veghem „cu pleoapele deschise", în primul rând **asupra noastră,** asupra luminii din vasul nostru de lut: *Ia seama dar, ca lumina care este în tine, să nu fie întuneric*[11]. Căci în noi, în străfundurile inimii, se aşează pe nesimţite întunericul generator de idoli, dovedit fiind că oamenii, ca un blestem, *îşi poartă idolii în inimă*[12]; şi biata inimă omenească devine, în mod fatal, teatrul operaţiunilor ulterioare ale păcatului, baza de plecare a poftelor rele[13]. De aceea capătă prestigiu şi biruie **ideea de veghe,** într-o societate sufocantă din punct de vedere moral: veghere asupra inimii, veghere asupra minţii, veghere asupra sufletului. Citām:

– *Luaţi seama, dar, fraţilor, ca nici unul dintre voi să n-aibă o inimă rea şi necredincioasă, care să vă despartă de Dumnezeul cel viu*[14].

– *Luaţi seama dar în mintea voastră şi nici unul să nu fie necredincios nevestei din tinereţea lui*[15].

– *Vegheaţi cu luare aminte asupra sufletelor voastre, ca nu cumva să vă stricaţi şi să vă faceţi un chip cioplit*[16].

Sufletul nostru, atât din punct de vedere afectiv cât şi cerebral, este asediat cu înverşunare de forţele răului. Mintea, în special, suportă, în lipsa unei vegheri austere, influenţa nefastă a doctrinelor politice şi a sistemelor filosofice materialiste, ostile credinţei, a diverselor teorii etice, sterile

---

10 Matei, 26.40
11 Luca, 11.35
12 Ezechiel, 14.3
13 Fapte, 7.39: ... *Şi în inimile lor, s-au întors în Egipt, şi au zis lui Aaron: „Fă-ne nişte dumnezei, care să meargă înaintea noastră..."*
14 Evrei, 3.12
15 Maleahi, 2.15
16 Deuteronom, 4.15–16

şi incapabile să remonteze omul actual al spaimelor, al dezgustului de viaţă şi al dezorientării; suportă otrava *învăţăturilor străine*[17], cum se exprimă Ap. Pavel, *care dau naştere mai mult la certuri de vorbe, decât fac să înainteze lucrul lui Dumnezeu prin credinţă*[18] şi caută să impună searbedele *porunci şi învăţături omeneşti*, ce nu sunt, din nefericire, *de nici un preţ împotriva gâdilării firii pământeşti*[19]; şi capitulează în faţa mesajului unei *alte Evanghelii*, al unei alte religii, fără să sesizeze că toate aceste doctrine, în ofensivă, *voiesc să răstoarne Evanghelia lui Hristos*[20].

Cu câtă strângere de inimă se adresează Apostolul Neamurilor Bisericii din Efes: *Ştiu bine că, după plecarea mea, se vor vârî între voi lupi răpitori, care nu vor cruţa turma; şi se vor scula din mijlocul vostru oameni care vor învăţa lucruri stricăcioase... De aceea, vegheaţi!*[21] Şi cu câtă grijă îi povăţuieşte pe coloseni, subliniind rolul vegherii, al atitudinii atente, de pândă spirituală, în desfăşurarea activităţii raţionale: *Luaţi seama ca nimeni să nu vă fure cu filosofia şi cu o amăgire deşartă*[22]. Veghere, prin urmare, **în** mintea noastră, sau **asupra** minţii, într-o dublă postură: **să nu fim furaţi,** fiindcă toţi cei ce pătrund în mintea omului înainte de Iisus *sunt hoţi şi tâlhari*[23]; şi **să nu furăm,** printr-o învăţătură greşită, mintea altora, falsificându-le judecata, îngreunându-le înţelegerea: *Fii cu luare aminte asupra ta însuţi şi asupra învăţăturii pe care o dai altora*[24].

---

17 Evrei, 13.9
18 1 Timotei, 1.3–4
19 Coloseni, 2.22–23
20 Galateni, 1.7
21 Fapte, 20.29–31
22 Coloseni, 2.8. A se citi şi Romani, 16.17: *Vă îndemn, fraţilor, să vă feriţi de cei ce fac dezbinări şi tulburare împotriva învăţăturii pe care aţi primit-o.*
23 Ioan, 10.8
24 1 Timotei, 4.16

Starea de veghe prinde, în obiectivul ei, întreaga ființă, cu gândurile, vorbele, privirile şi căile sale; iar *celui ce veghează asupra căii lui*[25], **ispita** nu-i poate pricinui nici o surpriză neplăcută, cu deznodământ de păcat, deoarece veghează, înainte de toate, tocmai ca să nu cadă în ispită[26], convins că *dacă un om ar cădea vreodată în vreo greşeală*, ispitit, aceeaşi ispită l-ar putea dobori şi pe el. De unde şi alerta: *Ia seama la tine însuţi, ca să nu fii ispitit şi tu*[27].

2. Păziţi-vă!

Consemnul „păziţi-vă!" demonstrează exteriorizarea vegherii, ieşirea *afară, în câmp*, când ne păzim sufletul, când facem *de strajă noaptea împrejurul turmei*[28], asemenea păstorilor din Betleem.

De cine trebuie să ne păzim? Domnul Iisus le spune ucenicilor: *Păziţi-vă de oameni*[29]. Ceea ce nu înseamnă să fugim de oameni, să ne izolăm, să cădem în extrema mizantropiei, rupând – din cauza neîncrederii în oameni – legăturile noastre cu lumea; ci să ne păzim de anumiţi indivizi, de oamenii răi; să ne ferim de **legăturile** cu astfel de oameni, de **împreunarea** cu cei asupritori, mincinoşi, hulitori de Dumnezeu sau ipocriţi, ca Fariseul dat în vileag de Iisus, cum recunoaşte David: *Cât priveşte legăturile cu oamenii, eu, după cuvântul buzelor Tale, mă feresc de calea celor asupritori (...). Nu şed împreună cu oamenii mincinoşi şi nu merg împreună cu oamenii vicleni*[30].

A ne păzi de oameni, adică a alege prieteniile, a tria ofertele tentante ale mediului social, a cântări valorile umane în relaţiile noastre publice, oarecum obligatorii. Câtă dreptate avea înţeleptul Solomon, când sfătuia: *Nu te împrieteni cu*

---

25 Psalm, 50.23
26 Marcu, 14.38: *Vegheaţi şi rugaţi-vă ca să nu cădeţi în ispită.*
27 Galateni, 6.1
28 Luca, 2.8
29 Matei, 10.17
30 Psalm, 17.4 şi 26.4

omul mânios şi nu te însoţi cu omul iute la mânie, ca nu cumva să te deprinzi cu cărările lui şi să-ţi ajungă o cursă pentru suflet[31].

„Păziţi-vă de oameni", îndeamnă Iisus pe cei fideli Lui, pentru că oamenii, aşa cum se întâmplă în general, trăind în nelegiuire, devin purtători de lepră şi contaminează lesne pe semenii lor. În consecinţă, *ia seama bine şi păzeşte-te de rana leprei*[32], fie că această rană este **făţărnicia,** fie că este ruşinoasa şi înfierata **lăcomie de bani:** *Mai înainte de toate, păziţi-vă de aluatul fariseilor, care este făţărnicia,* apoi *vedeţi şi păziţi-vă de orice fel de lăcomie de bani*[33].

Mai există o categorie de oameni, poate cea mai primejdioasă, de care trebuie să ne păzim, veghind cu atenţie sporită: categoria *lupilor răpitori*[34], a *cărturarilor*[35] cu intenţii ipocrite sau a *proorocilor mincinoşi,* care vin la noi *în haine de oi, dar pe dinlăuntru sunt nişte lupi răpitori*[36]. Altfel spus, categoria oamenilor investiţi cu autoritate filosofică, morală, politică şi – îndeosebi – religioasă, sau cărora noi le atribuim nimbul unui prestigiu ipotetic[37].

Să veghem, să ne păzim, mai cu seamă, de cei ce caută să ne înşele în Numele lui Hristos, **chiar** în domeniul adevărurilor veşnice, magicieni ai unei religii oculte, perfizi amăgitori ai sufletelor naive, vulnerabile, **fără pază,** împotriva cărora atitudinea Mântuitorului se dovedeşte implacabilă: *Băgaţi de seamă să nu vă amăgească cineva. Căci vor veni mulţi în*

---

31 Proverbe, 22.24–25
32 Deuteronom, 24.8
33 Luca, 12.1, 15
34 Fapte, 20.29–31
35 Luca, 20.46–47
36 Matei, 7.15
37 Ieremia, 29.8–9: *Nu vă lăsaţi amăgiţi de proorocii voştri, care sunt în mijlocul vostru, nici de ghicitorii voştri; n-ascultaţi nici de visătorii voştri, ale căror vise voi le pricinuiţi! Căci ei vă prorocesc minciuni în Numele Meu. Eu nu i-am trimis, zice Domnul.*

Numele Meu şi vor zice: „Eu sunt Hristosul" şi „Vremea se apropie". Să nu mergeţi după ei[38].

Punctul culminant al **vegherii creştine** rămâne paza eroică împotriva Marelui Mincinos, împotriva Căpeteniei „lupilor răpitori", împotriva Domnului puterii văzduhului, care este Diavolul: *Fiţi treji şi vegheaţi. Pentru că potrivnicul vostru, diavolul, dă târcoale, ca un leu care răcneşte şi caută pe cine să înghită*[39].

II

Viaţa spirituală este o viaţă de zidire, de necurmată activitate constructivă. Zidirea noastră, ca să fim *un lăcaş al lui Dumnezeu, prin Duhul*[40], nu poate avansa decât dacă ne păzim de duşmani, cu arma în mână, **dacă veghem înarmaţi,** aşa cum a procedat poporul în vremea lu Neemia: *Cei ce zideau zidul şi cei ce duceau sau încărcau poverile, cu o mână lucrau, iar cu alta ţineau arma (...). Aşa făceam lucrarea: jumătate din noi stând cu suliţa în mână din zorii zilei până la ivirea stelelor*[41]. Deci tot timpul, în toate împrejurările, chiar şi în cele mai neînsemnate acţiuni, trebuie să avem o stare de veghe, gata să tragem cu arma, întru apărarea sufletului: *Şi nu ne-am dezbrăcat de haine, nici eu, nici fraţii mei, nici slujitorii mei, nici oamenii de strajă care erau sub porunca mea. Fiecare se ducea cu armele la apă*[42].

Noi veghem şi ne păzim sufletul **cu o mână lucrând, iar cu cealaltă ţinând arma,** deoarece inamicul este puternic şi ne atacă dinăuntru şi dinafară: dinăuntru, sub forma poftelor firii pământeşti care se războiesc cu sufletul[43], dinafară, sub

---

38 Luca, 21.8. A se citi şi Matei, 24.4–5
39 1 Petru, 5.8
40 Efeseni, 2.22
41 Neemia, 4.17–21
42 Ibidem, vers. 23
43 1 Petru, 2.11

forma necazurilor, a strâmtorărilor, a prigonirilor, a foametei sau a lipsei de îmbrăcăminte, a primejdiilor fără număr, a morții[44], toate urmărind să ne înfrângă vigilența morală şi, în final, să ne despartă de Iisus.

Armele vegherii sunt *armele de lovire şi de apărare pe care le dă neprihănirea,* sunt armele panopliei lui Dumnezeu, pe care le-au folosit şi apostolii, când au fost *necăjiţi în toate chipurile: de afară lupte, dinlăuntru temeri*[45]. Şi sunt recomandate călduros de Pavel copiilor luminii: *Dar noi, care suntem fii ai zilei, să fim treji, să ne îmbrăcăm cu platoşa credinţei şi a dragostei şi să avem drept coif nădejdea mântuirii*[46].

1. În turnul vegherii

Pedagogia divină foloseşte, ca simbol al vegherii, **turnul,** adică trăirea în duh, altitudinea spirituală. Turnul vegherii este locul de strajă al luptătorului creştin; el face parte din obişnuinţa conduitei sale morale şi reprezintă foişorul de comunicare cu Dumnezeu: *M-am dus la locul meu de strajă şi stau pe turn ca să veghez şi să văd ce are să-mi spună Domnul*[47]. **Pe turn,** ca să veghez şi să văd; **în turn,** ca să mă apăr, precum suspină proorocul: *Doamne, am stat mereu în turnul meu de pază*[48].

Să studiem, acum, aspectele vegherii „din turn", organizarea educaţiei acestei vegheri, indispensabile în procesul nostru de perfecţionare:

A) **Vegherea continuă,** „mereu" în turnul de pază, fără repaus: *Vegheaţi dar în tot timpul*[49]. De ce „în tot timpul?" Pentru că *hoţul* casei noastre sufleteşti atacă pe ascuns, la o neştiută strajă din noapte şi *dacă ar şti stăpânul casei la ce*

---

44 Romani, 8.35
45 2 Corinteni, 6.7; 7.5
46 1 Tesaloniceni, 5.8
47 Habacuc, 2.1
48 Isaia, 21.8
49 Luca, 21.36

strajă din noapte va veni hoţul, ar veghea şi n-ar lăsa să-i spargă casa[50]. Şi-apoi, cum rânduiala şi – totodată – taina lui Dumnezeu este să murim fără ca să ne cunoaştem ceasul plecării (căci *omul nu este stăpân peste suflarea lui ca s-o poată opri şi n-are nici o putere peste ziua morţii*[51]), nu se cade, oare, să veghem în tot timpul asupra noastră, ca să ne păstrăm curaţi şi să strălucim ca nişte lumini în lume? *Ferice de robii aceia, pe care stăpânul îi va găsi veghind la venirea lui!*[52]

B) **Vegherea integrală,** în toate lucrurile[53]. Fiindcă în orice lucru, cât de mic şi de neînsemnat ar fi el, poate interveni ispita căderii. Cel mai superficial gest poate duce la păcat şi, ca atare, se cere atenţie, control, veghere „în toate lucrurile". Să reţinem: *Chiar pentru o bucată de pâine poate un om să se dedea la păcat*[54]. Ba păcătuim şi fără ca să facem răul, dacă nu veghem, conform axiomei: *Cine ştie să facă bine şi nu face, săvârşeşte un păcat*[55].

C) **Vegherea reciprocă,** în comunitatea de dragoste, prin altruismul faptelor bune: *Să veghem unii asupra altora, ca să ne îndemnăm la dragoste şi la fapte bune*[56]. Întotdeauna unii creştini vor fi „mai mari" în credinţă decât alţii. Întotdeauna vor fi oameni tari şi oameni slabi în credinţă. De aceea, întotdeauna trebuie să veghem unii asupra altora şi, mai ales, cei puternici asupra celor neputincioşi. Directiva este clară: *Ascultaţi de mai marii voştri şi fiţi-le supuşi, căci ei priveghează asupra sufletelor voastre, ca unii care au să dea socoteală de ele*[57].

---

50 Matei, 24.43
51 Ecleziastul, 8.8
52 Luca, 12.37
53 2 Timotei, 4.5: *Dar tu fii treaz în toate lucrurile...*
54 Proverbe 28.21
55 Iacov, 4.17
56 Evrei, 10.24
57 Idem, 13.17

Un copil al lui Dumnezeu este un **străjer pe zidurile Ierusalimului**, care nu poate să tacă *nici zi, nici noapte*[58], ci veghează asupra societății sale prin presă, prin cărți, prin teatru, prin radio-televiziune, mă rog, prin toate mijloacele posibile; veghează chiar și printr-o simplă vorbă, sună din trâmbiță ca un străjer viteaz, care ascultă de cuvântul Domnului și-l face cunoscut mulțimilor ignorante: *Acum, fiul omului, te-am pus străjer peste casa lui Israel. Tu trebuie să asculți Cuvântul care iese din gura Mea și să-i înștiințezi din partea Mea*[59].

D) **Veghea și rugăciunea,** *cu toată stăruința*[60]. Mai exact:

a) Vegherea **împreunată** cu rugăciunea, sau vegherea **prin** rugăciune: *Luați seama, vegheați și rugați-vă!*[61]

b) Vegherea **în** rugăciune sau *în vederea rugăciunii*[62], stăruind și veghind în ea *cu mulțumiri*[63].

c) Vegherea pentru **întărirea credinței,** ca să avem putere să scăpăm *de toate lucrurile care se vor întâmpla*[64]. Însoțită de rugăciune, vegherea fortifică, astfel, ceea ce *e pe moarte*[65], desăvârșind credința[66].

d) **Vegherea cu Iisus,** împreună cu El, în eternul Ghetsimani al eternelor suferințe omenești[67]. Fără Iisus, numai noi singuri, prin propria noastră strădanie, nu putem veghea nici *tot timpul,* nici *în toate lucrurile.*

---

58 Isaia, 62.6
59 Ezechiel, 33.7
60 Efeseni, 6.18
61 Marcu, 13.33; a se citi și Matei, 26.41
62 1 Petru, 4.7
63 Coloseni, 4.2
64 Luca, 21.36
65 Apocalipsa, 3.2
66 1 Corinteni, 16.13: *Vegheați, fiți tari în credință, fiți oameni, întăriți-vă!*
67 Matei, 26.38: *Iisus le-a zis atunci: „Sufletul Meu este cuprins de o întristare de moarte; rămâneți aici și vegheați împreună cu Mine."*

2. Străjuirea casei

După ce am fixat principiile fundamentale ale **vegherii din turn,** să surprindem, în paginile Sfintei Scripturi, câteva sfaturi de **străjuire spirituală**, aplicabile în viaţa de credinţă a fiecărui om întors la Dumnezeu, care are obligaţia *să facă de strajă, fiecare la locul lui, înaintea casei lui*[68] şi să-şi păzească bine casa[69].

A) **La ce să veghem?**

a) **La puritate:** *Vegheaţi să nu fie între voi nimeni curvar sau lumesc ca Esau*[70], pentru ca prin veghere *să ne păzim neîntinaţi de lume*[71], respectând condiţia de taină a neprihănirii, de decenţă în îndeplinirea ei[72].

b) **La cădere:** *Cine crede că stă în picioare, să ia seama să nu cadă*[73] şi, căzând, să-şi murdărească hainele[74].

c) **La facerea binelui:** *Luaţi seama ca nimeni să nu întoarcă altuia rău pentru rău; ci căutaţi totdeauna să faceţi ce este bine*[75].

d) **La iertarea aproapelui:** *Luaţi seama la voi înşivă. Dacă fratele tău păcătuieşte împotriva ta, mustră-l! Şi dacă îi pare rău, iartă-l*[76].

e) **La vorbirea noastră:** *Cine îşi păzeşte gura, îşi păzeşte sufletul*[77].

B) **Când să veghem?**

---

68 Neemia, 7.3
69 2 Împăraţi, 11.6
70 Evrei, 12.16
71 Iacov, 1.27
72 Matei, 6.1: *Luaţi seama să nu vă îndepliniţi neprihănirea voastră înaintea oamenilor, ca să fiţi văzuţi de ei...*
73 1 Corinteni, 10.12
74 Apocalipsa, 3.4: *Totuşi ai în Sardes câteva nume care nu şi-au mânjit hainele.*
75 1 Tesaloniceni, 5.15
76 Luca, 17.3
77 Proverbe, 13.3

Răspunsul l-am dat, deja, în paragraful precedent, vorbind despre **vegherea continuă,** *în tot timpul.* Repetăm, ca să scoatem în relief, un adevăr ce nu trebuia dat uitării: să veghem **zilnic** la porţile înţelepciunii[78].

*

* *

Fiţi treji! Vegheaţi! Iată ce ne cere Evanghelia tuturor celor ce vrem, cu adevărat, să trăim o viaţă de biruinţă în Iisus Hristos. Când eşti treaz, când veghezi în turnul tău de pază, poţi gândi, poţi privi, poţi lupta, poţi fugi, te poţi păzi de orice ispită năvalnică, de orice simţământ făţarnic, de orice atac care îţi ameninţă libertatea lăuntrică. Acum îţi cunoşti duşmanul şi eşti capabil să înfrunţi orice eveniment dăunător, păstrându-te ferm în faţa tuturor vrăjmăşiilor şi realizând plenitudinea spiritualităţii creştine, acolo unde te afli.

Numai prin veghere îşi începe sufletul ascensiunea vitejiei. Şi tineri fiind, *poftele tinereţii* nu ne mai copleşesc, nici nu ne mai doboară la pământ, căci am învăţat să fugim de ele; sau în lume vieţuind, *vorbăriile goale şi lumeşti* nu ne mai spurcă sufletul, nici nu ne deformează chipul omului dinlăuntru, deoarece Cuvântul lui Dumnezeu ne-a sfătuit cum să ne ferim de ele, cu ajutorul vegherii, într-o societate dominată de legile turpitudinii şi ale celor mai josnice apetituri ale cărnii.

---

78 Idem, 8.34: *Ferice de omul care m-ascultă, care veghează zilnic la porţile mele, şi păzeşte pragul uşii mele.*

5

Omul răbdării

I

Omul care se poate menţine treaz în toate lucrurile, care poate veghea zilnic, în turnul său de pază, la integritatea neprihănirii sufletului, acest om dinamic şi pur, înarmat dar paşnic, sorbind deopotrivă, cu privirile înfiorate de mister, sublimul veşniciei şi necesitatea clipei, insist, acest om, plăsmuit din carne şi din duh, dar înduhovnicindu-şi carnea, va face în mod precis un pas mai departe, va pune baza unei noi etape spirituale – **răbdarea,** ca unul care crede nemijlocit în *Dumnezeul răbdării şi al mângâierii*[1].

Răbdarea este o virtute inerentă procesului de desăvârşire creştină, aşa cum o explică Ap. Iacov: *Dar răbdarea trebuie să-şi facă desăvârşit lucrarea, pentru ca să fiţi desăvârşiţi, întregi*[2]. Ea reprezintă o treaptă spre desăvârşire, de care nu ne putem lipsi şi anume acea treaptă care face posibilă trecerea de la **înfrânare** la **evlavie**[3]. „În toată răbdarea" sau „prin multă răbdare", apostolii au avut tăria să arate că sunt cu adevărat *nişte vrednici slujitori ai lui Dumnezeu,* în momentele

---

1 Romani, 15.5

2 Iacov, 1.4

3 2 Petru, 1.5–6: *„De aceea, daţi-vă şi voi toate silinţele ca să uniţi cu credinţa voastră, fapta; cu fapta, cunoştinţa; cu cunoştinţa, înfrânarea; cu înfrânarea, răbdarea; cu răbdarea, evlavia, cu evlavia, dragostea de fraţi; cu dragostea de fraţi, iubirea de oameni".*

BCU Cluj / Central University Library

de grea cumpănă ale viețuirii lor, care au fost şi rămân şi ale noastre, ale tuturor creştinilor, din toate veacurile: *în necazuri, în nevoi, în strâmtorări, în bătăi, în temnițe, în răscoale, în osteneli, în vegheri, în posturi*[4].

1. Răbdarea suferințelor

Aria de acțiune a răbdării este incomensurabilă: de la simple osteneli, vegheri şi posturi, la bătăi şi temnițe, la prigoniri. Multiple şi neprevăzute **încercări** vor împresura sufletul omenesc, ca să-i întunece perspectivele, ca să-i diminueze nostalgia raiului pierdut, ca să-i împiedice ascensiunea spre culmile credinței, ca să-l piardă în focul Gheenei, definitiv. Cui îi datorăm **biruința în încercare?** Răbdării, *căci ştim că necazul aduce răbdare, răbdarea aduce biruință în încercare*[5]. Prin răbdare, noi suportăm **ispita**, biruind-o: *Ferice de cel ce rabdă ispita!*[6] Prin răbdare, prin multă răbdare, *slăbiciunile celor slabi* nu mai sunt un prilej de poticnire, ci de afirmare a plenitudinii tăriei noastre, fiindcă *noi, care suntem tari, suntem datori să răbdăm slăbiciunile celor slabi*[7]. Prin răbdare, noi ținem piept împrejurărilor potrivnice, înfruntând prigonirile, deoarece *când suntem prigoniți, răbdăm*[8].

Apogeul răbdării creştine este **răbdarea suferințelor.** Ce-i cere Ap. Pavel lui Timotei, decât să fie treaz în toate lucrurile, să rabde suferințele[9]. Pentru că numai răbdând întreaga gamă a suferințelor omeneşti, vom avea dreptul la Pomul Vieții, de care vorbeşte Apocalipsa, şi vom putea rosti în clipa plecării: *M-am luptat lupta cea bună, mi-am isprăvit alergarea, am păzit credința*[10].

---

4 2 Corinteni, 6.4–5
5 Romani, 5.3–4
6 Iacov, 1.12
7 Romani, 15.1
8 1 Corinteni, 4.12
9 2 Timotei, 4.5
10 Idem, 4.7

Răbdarea şi suferinţa sunt gemene. Biblia, în nenumărate locuri, subliniază rolul fiecăreia din ele în viaţa credincioşilor. Datorită răbdării, de pildă, noi integrăm suferinţa în viaţa noastră spirituală, o asimilăm şi, astfel, suferinţa devine roditoare. Căci răbdarea ne ajută să suferim cu demnitate, iar suferinţa împrumută aureola demnităţii, răbdării în suferinţă. Prin suferinţă, noi ne desăvârşim răbdarea; reuşim, cu alte cuvinte, să facem saltul calitativ de la răbdarea ca efort propriu, la *îndelunga răbdare,* ca roadă a Duhului Sfânt[11].

Este extrem de important să cunoaştem atitudinea corectă în răbdarea suferinţelor, tipologia celor care rabdă. Unii rabdă suferinţele, dar protestează, în răbdarea lor, împotriva acestor suferinţe; mai bine zis, le acceptă de nevoie. Alţii rabdă suferinţele judecăţii imanente, ca urmare a răului săvârşit de ei: suferinţele meritate. Cei mai mulţi, însă, rabdă cu resemnare, fără să cunoască finalitatea acestor suferinţe. De aceea, Evanghelia ne recomandă răbdarea suferinţelor, înţelegându-le scopul, deci având deplina conştiinţă a valorii lor educative.

În general, noi nu suntem obişnuiţi cu suferinţele. Ba, ne închipuim, chiar, că a fi credincios înseamnă a trăi o viaţă comodă, liniştită. Şi ne scapă din vedere faptul că suferinţa este un har, o binecuvântare din partea Celui Prea Înalt, o **necesitate.** Cei răi, spune Psalmistul, *n-au parte de suferinţele omeneşti şi nu sunt loviţi ca ceilalţi oameni*[12]. Iar Iov adaugă, cu jind parcă: *nuiaua lui Dumnezeu nu vine să-i lovească*[13].

Un credincios veritabil, statornic în răbdarea credinţei şi viteaz în lupta mântuirii sale, rabdă suferinţele şi împlineşte Cuvântul Scripturii, precum i se cere: *Nu te teme nicidecum de ce ai să suferi*[14]. Bineînţeles, nu intră în discuţie **orice** suferinţă.

---

11 Galateni, 5.22
12 Psalm, 73.5
13 Iov, 21.9
14 Apocalipsa, 2.10

Să luăm aminte: *Nimeni din voi să nu sufere ca ucigaş, sau ca hoț, sau ca făcător de rele, sau ca unul care se amestecă în treburile altuia.* De ce? Ne lămureşte tot Ap. Petru: *În adevăr, ce fală este să suferiți cu răbdare să fiți pălmuiți, când ați făcut rău? Dar dacă suferiți cu răbdare, când ați făcut ce este bine, lucrul acesta este plăcut lui Dumnezeu*[15].

Va să zică, noi trebuie să răbdăm **anumite suferințe**, numai acele suferințe care sunt după voia lui Dumnezeu[16]:

1. **Suferința ca încercare a credinței**, „prin felurite încercări"[17]: *Cercetează-mă, Doamne, încearcă-mă, trece-mi prin cuptorul de foc rărunchii şi inima*[18].

2. **Suferința ca mustrare,** în „culcuşul" propriilor abateri: *Şi prin durere este mustrat omul în culcuşul lui, când o luptă necurmată îi frământă oasele*[19].

3. **Suferința ca ascultare,** imitându-L pe Iisus, care *măcar că era Fiu, a învățat să asculte prin lucrurile pe care le-a suferit*[20].

4. **Suferința ca înştiințare,** ca avertisment: *Dar Dumnezeu scapă pe cel nenorocit prin nenorocirea lui şi prin suferință îl înştiințează*[21].

5. **Suferința ca şcoală,** ca pedeapsă, „pentru binele nostru". *Suferiți pedeapsa* (ne povățuieşte sfântul din Tars): *Dumnezeu se poartă cu voi ca şi cu nişte fii. Căci care este fiul pe care nu-l pedepseşte tatăl? (...) Este adevărat că orice pedeapsă deocamdată pare o pricină de întristare şi nu de bucurie; dar mai pe urmă aduce celor ce-au trecut prin şcoala ei, roada dătătoare de pace a neprihănirii*[22].

---

15 1 Petru, 4.15 şi 2.20
16 1 Petru, 4.16, 19
17 Idem, 1.6–7
18 Psalm, 26.2
19 Iov, 33.19
20 Idem, 36.15
21 Evrei, 5.8
22 Idem, 12.7, 11

6. **Suferința pentru neprihănire,** sau din cauza neprihănirii: *Chiar dacă aveți de suferit pentru neprihănire, ferice de voi! (...) Căci este mai bine, dacă așa este voia lui Dumnezeu, să suferiți pentru că faceți binele decât pentru că faceți răul*[23].

7. **Suferința pentru Hristos,** prin identificarea cu suferințele Lui: *Căci cu privire la Hristos* – scrie Ap. Pavel – *vouă vi s-a dat harul nu numai să credeți în El, ci să și pătimiți pentru El,* cunoscând astfel *părtășia suferințelor Lui* și făcându-ne *asemenea cu moartea Lui*[24].

2. Geneza răbdării

În lupta noastră – care este lupta cea bună a credinței – noi avem **nevoie** de răbdare, pentru că răbdarea, ca virtute defensivă, ne dă posibilitatea desfășurării virtuților ofensive, garantează realizarea spiritualității creștine, prin împlinirea voii lui Dumnezeu: *Căci aveți nevoie de răbdare ca, după ce ați împlinit voia lui Dumnezeu, să puteți căpăta ce v-a fost făgăduit*[25].

O condiție esențială a răbdării, ca a oricărei virtuți, este continuitatea, dinamismul continuu, sârguința non-capitulării. Prin răbdare, e drept, **putem** suferi și suferim onorabil potrivniciile externe, dar ceea ce se impune, imperios, este să **nu obosim în răbdare:** *Știu că ai răbdare, că ai suferit din pricina Numelui Meu și că n-ai obosit,* îi spune Domnul îngerului Bisericii din Efes[26]. Oboseala răbdării reprezintă **simptomul îmbolnăvirii** și Ap. Pavel se apleacă, deosebit de atent, asupra caracterului patologic al comportamentelor vieții spirituale, scoțând în evidență importanța sănătății *în credință, în dragoste, în răbdare*[27].

---

23 1 Petru, 3.14, 17
24 Filipeni, 1.29 și 3.10
25 Evrei, 10.36
26 Apocalipsa, 2.3
27 Tit, 2.2

Ca să nu obosim în răbdare, ca să nu înregistrăm îmbolnăvirea ei, trebuie să luăm în consideraţie o serie de factori-pilon, pe care se sprijină validitatea răbdării creştine.

În primul rând, este **inima** *bună şi curată* în care păstrăm Cuvântul auzit, pentru a face *roadă în răbdare*[28]; o inimă nouă, de carne, şi nu de piatră, curățită de toate spurcăciunile şi de toţi idolii[29], în care răbdarea se poate înfiripa şi poate acționa nestingherit. Deoarece idolii din afară, cei care caută să ne invadeze şi să ne surpe bolta de rezistență a ființei morale, cei care ne solicită răbdarea, nu-şi mai au în noi corespondentul lor maladiv, stingheritor, dinamitard.

În al doilea rând, este **tăria** interioară, forța spirituală a sufletului, care alimentează răbdarea, menținându-i prospețimea şi amplificându-i durata, când suntem realmente *întăriți cu toată puterea, potrivit cu tăria slavei Lui, pentru orice răbdare şi îndelungă răbdare cu bucurie*[30].

În al treilea rând, este aportul **nădejdii,** influența sa enormă, în legătură cu viabilitatea, cu permanența răbdării, fiindcă atât dimensiunea, cât şi calitatea răbdării noastre sunt direct proporționale cu însuşirea fundamentală a acestei nădejdi[31].

În geneza propriu-zisă a răbdării, preponderența o are **înfrânarea,** deoarece prin înfrânare se ajunge la răbdare, şi nu invers. După cum sportivii *se supun la tot felul de înfrânări*[32], ca să poată răbda probele grele, istovitoare, ale unui concurs de performanță, la fel şi în viața de credință, mai întâi ne înfrânăm interioritatea rebelă, sinele nărăvaş şi penetrabil, şi-abia pe urmă răbdăm invaziile din afară, aşa numita „încercare

---

28 Luca, 8.15

29 Ezechiel, 26.25–26

30 Coloseni, 1.11

31 Romani, 8.24–25: *„O nădejde care se vede nu mai este nădejde: pentru că ce se vede se mai poate nădăjdui? Pe când, dacă nădăjduim ce nu vedem, aşteptăm cu răbdare".*

32 1 Corinteni, 9.25

a credinței", care – încet, dar sigur – consolidează răbdarea sau, ca să reproducem Evanghelia, *lucrează prin răbdare*[33].

Fără excepție, „încercările" ne atacă, fiecare în parte, printr-o **ispită** proprie, caracteristică, în scopul exploziei noastre subterane, a înfrângerii, a capitulării. Şi nu există decât **un singur mijloc de scăpare** din mrejele ispitei – înfrânarea ei „din faşă", înlăuntru, ca s-o putem răbda ca încercare din afară, având această încredințare: *Dumnezeu, care este credincios, nu va îngădui să fiți ispitiți peste puterile voastre, ci împreună cu ispita a pregătit şi mijlocul să ieşiți din ea, ca s-o puteți răbda*[34].

Să luăm un exemplu: ispita poftei trupeşti, momeala desfrânării. Dacă nu intervine înfrânarea, ispita capătă zămislire[35], devine perforantă şi dă naştere păcatului; pentru că răbdarea instinctului sexual, fără antecedentele înfrânării, nu este posibilă. Ceea ce îl determină pe Ap. Pavel să sfătuiască pe tinerii creştini că *dacă nu se pot înfrâna, să se căsătorească; pentru că este mai bine să se căsătorească, decât să ardă*[36].

II

Răbdarea nu este o virtute izolată, ci aparține unui arsenal bogat, urmând după credință şi dragoste, dar precedând blândețea; căci nu poți fi blând în relațiile cu oamenii, dacă – în prealabil – n-ai răbdat defectele conduitei lor. Ucenicul Timotei este îndemnat să caute *neprihănirea, evlavia, credința, dragostea, răbdarea, blândețea*[37].

---

33 Iacov, 1.3
34 1 Corinteni, 10.13
35 Iacov, 1.14–15: *„Ci fiecare este ispitit, când este atras de pofta lui însuşi şi momit. Apoi pofta, când a zămislit, dă naştere păcatului; şi păcatul, odată înfăptuit, aduce moartea"*
36 1 Corinteni, 7.9
37 1 Timotei, 6.11

Rădăcina răbdării o găsim în dragoste, fiindcă numai *dragostea este îndelung răbdătoare*[38]. Iar credinţa merge mână-n mână cu răbdarea, este indisolubil legată de ea, pentru că răbdarea este justificarea credinţei, aşa cum credinţa este garanţia răbdării. Iată de ce se cuvine ca şi noi să călcăm *pe urmele celor ce prin credinţă şi răbdare moştenesc făgăduinţele*[39].

Scopul răbdării este de o îndoită frumuseţe etică. Pe de o parte câştigarea, adică mântuirea propriilor noastre suflete, precum ni se dezvăluie: *Prin răbdarea voastră vă veţi câştiga sufletele voastre*[40]. Pe de altă parte, mântuirea aproapelui nostru, a tuturor celor cu care convieţuim: *De aceea, rabd totul pentru cei aleşi, pentru ca şi ei să capete mântuirea*[41].

1. În aşteptarea roadelor

Întocmai plugarului, care *aşteaptă roada scumpă a pământului şi o aşteaptă cu răbdare, până primeşte ploaie timpurie şi târzie,* să fim şi noi îndelung răbdători, întărindu-ne inimile, în vederea practicării pincipiului pedagogiei divine, enunţat cu precizie de Ap. Iacov: *Nu vă plângeţi unii împotriva altora, fraţilor, ca să nu fiţi judecaţi*[42].

În formarea răbdării creştine, **pildele de răbdare** prezintă un auxiliar preţios. Şi acelaş apostol se grăbeşte să ne dovedească eficacitatea înrâuririi unor vieţi exemplare, povăţuindu-ne să luăm *ca pildă de suferinţă şi de răbdare pe proorocii, care au vorbit în Numele Domnului. Iată, noi numim fericiţi pe cei ce au răbdat. Aţi auzit vorbindu-se despre răbdarea lui Iov şi aţi văzut ce sfârşit i-a dat Domnul şi cum Domnul este plin de milă şi de îndurare*[43].

---

38 1 Corinteni, 13.4
39 Evrei, 6.12
40 Luca, 21.19
41 2 Timotei, 2.10
42 Iacov, 5.7–8
43 Ibidem, vers. 10–11

Eroii credinţei pure, ai încrederii neclintite în lucrurile nădăjduite, măreţe pilde de răbdare, au suferit batjocuri, bătăi, lanţuri şi închisoare, răbdând; au fost ucişi cu pietre, tăiaţi în două cu fierăstrăul, chinuiţi, răbdând; au murit ucişi de sabie, răbdând; au pribegit îmbrăcaţi cu cojoace şi în piei de capre, lipsiţi de toate, prigoniţi, munciţi, răbdând; au rătăcit prin pustiuri, prin munţi, prin peşteri şi prin crăpăturile pământului, răbdând[44].

Pilda răbdării desăvârşite o aflăm în persoana lui Iisus Hristos, spre Care trebuie să tindă, cu înflăcărare, orice suflet, în tot timpul pribegiei sale pe pământ. Nu scrie sfântul Pavel: *Domnul să vă îndrepte inimile spre dragostea lui Dumnezeu şi spre răbdarea lui Hristos?*[45] În consecinţă, „răbdarea lui Hristos”, ca pildă de răbdare, ca atitudine imitabilă; şi „răbdarea lui Hristos”, ca sursă a propriei noastre răbdări, ca vână inepuizabilă de Apă Vie, de forţă transfigurătoare. Deoarece numai în Iisus Hristos fiind, noi putem răbda în chip desăvârşit, fără să ne poticnim şi fără să obosim în răbdare[46]. Despărţiţi de El, nu putem face nimic; deci, nu putem răbda după pilda Lui, pentru că doar acela care rămâne în Iisus şi în care Iisus rămâne, aduce multă roadă[47] şi dă dovadă de multă răbdare, de îndelungată răbdare cu toţi şi faţă de toţi oamenii.

Fiţi răbdători cu toţi, aşa sună îndemnul paulinic, cu următoarele puncte de reper: răbdând viaţa în neorânduială a altora, dar mustrându-i; răbdând desnădejdea altora, dar îmbărbătându-i; răbdând slăbiciunea credinţei altora, dar sprijinându-i[48].

2. Modalităţi de răbdare

În structura comportamentului nostru, a purtării creştine, răbdarea maximalizată sau „îndelunga răbdare” îşi are locul

---

44 Evrei, 11.36–38
45 2 Tesaloniceni, 3.5
46 Apocalipsa, 1.9
47 Ioan, 15.5
48 1 Tesaloniceni, 5.14

bine stabilit, ca ierarhie valorică de care nu ne putem dispensa, fără de care propria noastră realizare este sortită eşecului. Sfântul Pavel, „cel întemnițat pentru Domnul", ne sfătuieşte: *Să vă purtați într-un chip vrednic de chemarea pe care ați primit-o, cu toată smerenia şi blândețea, cu îndelungă răbdare.*[49]

Care sunt **exercițiile obligatorii** datorită cărora «îndelunga răbdare» devine o dispoziție psihică evidentă?

a) **Păzirea poruncilor lui Dumnezeu şi a credinței lui Iisus**[50], acesta este secretul „răbdării sfinților". Să fim atenți, prin urmare, la calitatea credinței noastre, care trebuie să se asemene cu credința lui Iisus, ca să putem răbda îndelung, căci, altfel, *şi dracii cred... şi se înfioară*[51].

b) **Aprofundarea Evangheliei,** pentru ca *prin răbdarea şi prin mângâierea pe care o dau Scripturile*[52], să ne desăvârşim răbdarea. Respectarea Sfintei Scripturi, păzirea „Cuvântului răbdării", *în ceasul încercării,* duce la biruința în răbdare[53].

c) **Răbdarea până la sfârşit,** necunoscând intermitențele sau scuzele unor „împrejurări excepționale": *Veți fi urâți de toți din pricina Numelui Meu; dar cine va răbda până la sfârşit, va fi mântuit*[54]. Ni se cere, chiar, să fim *îndelung răbdători... până la venirea Domnului*[55].

d) **Răbdarea totală,** atunci când suntem în stare să răbdăm totul – respectiv *când suntem ocărâți, binecuvântăm; când suntem prigoniți, răbdăm; când suntem vorbiți de rău, ne rugăm*[56] –, da, **să răbdăm totul,** *ca să nu punem vreo piedică Evangheliei lui Hristos*[57].

---

49 Efeseni, 4.1–2
50 Apocalipsa, 14.12
51 Iacov, 2.19
52 Romani, 15.4
53 Apocalipsa, 3.10
54 Matei, 10.22
55 Iacov, 5.7
56 1 Corinteni, 4.12
57 Idem, 9.12

*
* *

Îndeplinind aceste condiţii, practicând cu asiduitate şi intransigenţă exerciţiile salutare de însuşire temeinică a tehnicii răbdării, conform învăţăturii Evangheliei lui Hristos, noi vom izbuti să răbdăm, cu demnitate creştină, toate ispitele, toate încercările, toate ofensele şi toate gafele celor ce ne sunt inferiori ca evoluţie duhovnicească, toate suferinţele pe care le provoacă o nedreaptă orânduire socială, cum a fost şi cazul celor cinci decenii de comunism în România. Şi răbdând, să avem dreptul să dobândim – fiindcă am aşteptat cu răbdare – făgăduinţa vieţii veşnice[58] şi să împărăţim împreună cu Iisus[59].

58 Evrei, 6.15
59 2 Timotei, 2.12: *„Dacă răbdăm, vom şi împărăţi împreună cu El"*.

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

6

Omul iertării

I

Două legi îşi dispută suveranitatea, dreptul de stăpânire asupra sufletului omenesc, două legi diametral opuse, potrivnice, în permanent conflict: pe de o parte este **legea lumii,** legea urii şi a răzbunării, legea talionului – *ochi pentru ochi şi dinte pentru dinte,* o lege tiranică, neiertătoare; şi, pe de altă parte, este **legea lui Hristos,** acea lege pe care sfântul Pavel o prezintă în felul următor: *Purtaţi-vă sarcinile unii altora şi veţi împlini astfel legea lui Hristos*[1]. Este vorba de legea Duhului şi a slobozeniei, de legea sacrificiului, a iubirii şi a iertării desăvârşite. Este o lege nouă, menită să schimbe faţa lumii; o lege care se exprimă aşa: *Aţi auzit că s-a zis: „Să iubeşti pe aproapele tău şi să urăşti pe vrăjmaşul tău". Dar Eu vă spun: Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă asupresc şi vă prigonesc...*[2]

Dragostea este factorul primordial, care dă coloratură întregei vieţi spirituale. Chiar dacă ştim că trebuie să umblăm şi să acţionăm **prin credinţă,** credinţa izolată nu este suficientă, deoarece întotdeauna ea se manifestă şi lucrează **prin dragoste:** *Şi porunca Lui este să credem în Numele Fiului Său Iisus Hristos, şi să ne iubim unii pe alţii, cum ne-a poruncit El*[3].

---

1 Galateni, 6.2
2 Matei, 5.43-44
3 1 Ioan, 3.23

Acentuez, într-un mod cu totul deosebit, asupra iubirii, pentru că iubirea nu se poate concepe fără iertare. A iubi înseamnă a ierta şi a ierta înseamnă a iubi. Iubirea fără iertare este o minciună; iertarea fără iubire este o vorbă goală. Un creştin are **datoria iertării,** trebuie să ierte, în conformitate cu importanţa pe care Iisus o acordă iertării: *Dacă iertaţi oamenilor greşelile lor, şi Tatăl vostru cel ceresc vă va ierta greşelile voastre. Dar dacă nu iertaţi oamenilor greşelile lor, nici Tatăl vostru nu vă va ierta greşelile voastre*[4].

Nu ne putem lipsi de iertare, deoarece ea este chezăşia biruinţei şi a învierii noastre, este încununarea răbdării, impresionanta şi irevocabila sa cristalizare, pledoaria divinului ancorat în om, pentru a-l ajuta să-şi depăşească limitele şi micimea, slăbiciunile şi precaritatea voinţei.

Oare sfântul Ştefan, cel dintâi martir, n-a fost mai tare decât ucigaşii săi, prin simplul fapt că i-a iertat, rugându-se lui Dumnezeu: **Doamne, nu le ţinea în seamă păcatul acesta?** Oare „norul de martori", de sfinţi şi de luptători ai lui Hristos, n-au fost mai tari decât prigonitorii lor, fiindcă în loc să-i blesteme i-au iertat? Oare misionarii, arşi de canibalii cărora le predicau Evanghelia, n-au fost mai puternici decât ei, nu şi-au impus superioritatea, prin cuvintele de iertare pe care le-au rostit în tot timpul cât flăcările îi ardeau, mistuindu-le trupurile?

De aceea, noi nu considerăm creştinismul ca o morală a sclavilor, cum îşi permit s-o spună detractorii cu pretenţie de infailibilitate filozofică, şi nu privim iertarea ca pe o lipsă de vigoare morală, ca pe o infirmitate psihică, dezonorantă, ci, dimpotrivă, socotim iertarea drept un **act de eroism,** drept câştigarea bătăliei cu noi înşine, în vederea coborârii Împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ.

1. Primatul iertării

Şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm

4 Matei, 6.14–15.

greşiţilor noştri[5], aşa ne rugăm zilnic, subliniind, prin rugăciunea noastră, caracterul imperativ al iertării şi, totodată, necesitatea ei, rolul ei compensator, dependenţa şi măreţia acestei puteri spirituale, care îşi trage seva din izvorul iertării divine[6]. Căci este cu neputinţă să iertăm aproapelui nostru o singură greşeală măcar, dacă în prealabil n-am fost iertaţi de Dumnezeu de toate greşelile, în urma unui act de penitenţă liberă.

Forma inferioară a iertării este **iertarea solicitată,** declanşată de părerea de rău a vinovatului: *Şi chiar dacă păcătuieşte împotriva ta de şapte ori pe zi şi de şapte ori pe zi se întoarce la tine şi zice: „Îmi pare rău!" – să-l ierţi,* ne povăţuieşte Iisus[7]. În schimb, **iertarea acordată** de la sine, spontan, indiferent de atitudinea aproapelui nostru după comiterea greşelii, scoate în evidenţă treapta superioară a spiritualităţii atinse, pe care aflându-ne, iertăm necondiţionat, din dragoste, şi pe cei ce ne vrăjmăşesc. Ce vrea să zică *iubiţi pe vrăjmaşii voştri?* Că iubirea duşmanilor nu poate avea loc fără iertarea vrăjmăşiei lor şi că iertarea duşmanilor este de neconceput, dacă nu-i putem iubi, în pofida acestei vrăjmăşii, pătrunşi de îndemnul sfântului Petru: *Nu întoarceţi rău pentru rău, nici ocară pentru ocară, dimpotrivă, binecuvântaţi*[8].

Dragostea creştină este generatoarea iertării, pentru că ea întruneşte, de altfel, toate elementele constitutive ale acesteia. După inegalabila definiţie a Ap. Pavel, *dragostea este îndelung răbdătoare, este plină de bunătate... nu se mânie, nu se gândeşte la rău... acoperă totul... suferă totul*[9]. Deci, iartă totul, chiar şi atunci când celui vinovat nu-i pare rău de ceea ce a făcut şi refuză să ceară iertare.

---

5 Ibidem, vers.12

6 Matei, 18.33: *„Oare nu se cădea să ai şi tu milă de tovarăşul tău, cum am avut eu milă de tine?"*

7 Luca, 17.4

8 1 Petru, 3.9

9 1 Corinteni, 13.4–7

Iertarea desăvârşită, acel „să iertaţi orice”, nu se poate realiza decât **în** rugăciune şi **prin** rugăciune: *Şi când staţi în picioare de vă rugaţi, să iertaţi orice aveţi împotriva cuiva*[10]. Cu alte cuvinte, trebuie să iertăm, din proprie iniţiativă, **orice** sau, cum am arătat mai sus, **totul,** spre a înlătura împotrivirile dinlăuntru, **ceea ce avem** împotriva cuiva, cloaca interioară care denaturează şi ucide sufletul. Iertarea dovedeşte împăcarea cu oamenii, atât pe plan strict individual, cât şi pe plan comunitar, ca armonie socială; deoarece, prin iertare dispar *din mijlocul nostru* – când suntem buni şi miloşi unii cu alţii – *orice amărăciune, orice iuţime, orice mânie, orice strigare, orice clevetire şi orice răutate*[11], dispare otrava adversităţilor politice şi ideologice, dat fiind faptul că şi noi am fost iertaţi de Dumnezeu în Iisus Hristos.

2. Iertarea şi îngăduinţa

Rezultatul dezbrăcării noastre de omul cel vechi şi-al îmbrăcării cu omul cel nou, având o inimă plină de îndurare, devenind buni şi îndelung răbdători, este – fără îndoială – **îngăduinţa,** această admirabilă virtute pe care, în general, o neglijăm, deşi rămâne fundamentală în cimentarea relaţiilor sociale, în alcătuirea unei societăţi cu adevărat creştine. *Îngăduiţi-vă unii pe alţii, şi dacă unul are pricină să se plângă de altul, iertaţi-vă unul pe altul*[12], ne îndrumează paşii noştri şovăielnici discipolul lui Gamaliel, pentru a putea spori în noi îndurarea, bunătatea, blândeţea, pentru a favoriza procesul de rodire a Duhului Sfânt, câştigând prin această miraculoasă călăuzire şi noi, şi semenii noştri, faţă de care ne manifestăm cu toleranţă. Căci îngăduinţa nu este altceva decât manifestarea, afirmarea exterioară a iertării, haina sa de lucru, care face ca atunci când „unul are pricină să se plângă de altul”, în ocazii

---

10 Marcu, 11.25
11 Efeseni, 4.31–32
12 Coloseni, 3.13

de tulburare şi dezacord, unicul remediu al abaterii de la comandamentul Evangheliei să fie iertarea reciprocă, exprimată prin actul îngăduinţei.

Partea interioară a îngăduinţei este iertarea, după cum partea exterioară a iertării este îngăduinţa. Nu poate exista iertare fără îngăduinţă, după cum nu poate exista iubire fără iertare, fără forţa lăuntrică a iertării, hrănită permanent de căldura sentimentelor altruiste, care anihilează toate excitaţiile neplăcute din afară; care împiedică înscăunarea răcelii în noi şi, ca atare, între noi; care, prin îngăduinţă, ţine cont de diferenţierile calitative sufleteşti ale oamenilor, în mijlocul cărora trăim. *Fraţilor* – scrie Ap. Pavel – *chiar dacă un om ar cădea deodată în vreo greşeală, voi, care sunteţi duhovniceşti, să-l ridicaţi cu duhul blândeţei*[13].

Să observăm cum acţionează iertarea în cei ce cred şi sunt tari în credinţă. Devenim îngăduitori cu omul căzut într-o greşeală oarecare şi îngăduinţa reiese din faptul că îl ridicăm din decăderea sa morală. Dar ca să-l ridicăm „cu duhul blândeţei", presupune că l-am iertat de greşeala lui, înainte ca această greşeală să se fi cuibărit, cu ostilitate, în sufletul nostru vexat. Ca iertarea şi îngăduinţa să devină **realităţi** ale vieţii cotidiene, se cere neapărat să existe, în noi, premiza climatului moral respectiv *de a nu ne place nouă înşine* ci, mai de grabă, aproapelui, *în ce este bine, în vederea zidirii altora;* se cere a fi grijulii şi aplecaţi asupra slăbiciunilor semenilor noştri, în scopul înlăturării acestor slăbiciuni, căutându-ne şi regăsindu-ne în viaţa altora, într-o societate în care oamenii au ajuns să-L slăvească, în sfârşit, pe Dumnezeu, *toţi împreună, cu o inimă şi cu o gură*[14].

---

13 Galateni, 6.1
14 Romani, 15.1–2, 6

II

A ierta nu înseamnă a nu reacţiona. Dacă, în mod abuziv, cineva ne face rău, nimeni nu ne spune să rămânem pasivi . Trebuie să ripostăm. Mai mult chiar, trebuie să combatem răul. Însă cum? *Luptă-te lupta cea bună a credinţei,* ne povăţuieşte Pavel[15]. Bine, bine, vor răspunde unii, dar Mântuitorul glăsuieşte, parcă, altfel: *Să nu vă împotriviţi celui ce vă face rău!*[16] Da, să nu ne împotrivim celui ce ne face rău, **prin rău,** având, totuşi, obligaţia morală să ne împotrivim lui **prin bine:** *Nu te lăsa biruit de rău, ci biruieşte răul prin bine,* citim în epistola către Romani[17]. Altfel spus, întâi iertăm răul comis, ca apoi să-l biruim, să-l dominăm cu ajutorul unui gest generos. Nu-i suficient să spunem, maşinal, „te iert", ca să împlinim, pur şi simplu formal, porunca lui Dumnezeu. Nu o iertare ipocrită, mincinoasă, ci una reală, concretizată în **acte de iertare:** *Dacă-i este foame vrăjmaşului tău, dă-i să mănânce; dacă-i este sete, dă-i să bea; căci dacă vei face astfel, vei grămădi cărbuni aprinşi pe capul lui*[18]. Comportându-ne după învăţătura iertării, îl vom înfrânge şi pe cel ce ne-a greşit, dar ne vom birui şi pe noi înşine, prin suferinţă, prin răbdare, prin stăpânire de sine, prin dragoste.

1. Vremurile de neştiinţă

De ce **trebuie** să iertăm? Pentru că noi, creştinii, cunoaştem care este voia lui Dumnezeu; ştim cum şi în ce chip să ne ridicăm altarele credinţei, să ne îngrijim sufletul şi să ne înfrumuseţăm viaţa. Dacă oamenii răi şi necredincioşi sunt orbi şi nu văd din cauza întunericului în care trăiesc, noi vedem, fiindcă trăim în lumina Domnului Iisus. Şi iertăm, întrucât ne

---

15 1 Timotei, 6.12

16 Matei, 5.39

17 Romani, 12.21. Vezi şi 1 Samuel, 24.17: *„Şi a zis lui David: Tu eşti mai bun decât mine; căci tu mi-ai făcut bine, iar eu ţi-am făcut rău".*

18 Romani, 12.20

dăm seama de **starea de neştiinţă** a oamenilor care greşesc faţă de noi; întrucât ne este milă de aceste făpturi ale lui Dumnezeu, vinovate tocmai din cauza cumplitei lor ignoranţe.

Dumnezeu îl dojeneşte, de pildă, pe Iona, atât de zdrobit de uscarea curcubetelui, sub care îşi făcuse umbrar: *Şi mie să nu-Mi fie milă de Ninive, cetatea cea mare, în care se află mai mult de o sută două zeci de mii de oameni, care nu ştiu să deosebească dreapta de stânga lor?*[19] Iar Ap. Petru, vorbind poporului din Ierusalim, după ziua Cincizecimii, declară: *Şi acum, fraţilor, ştiu că din neştiinţă aţi făcut aşa, ca şi mai marii voştri"*[20]. Cum Dumnezeu *nu ţine seama de vremurile de neştiinţă*[21] (şi fără să uităm cuvintele pe care Iisus le-a pronunţat pe cruce: „Tată, iartă-i, căci nu ştiu ce fac"[22]), la fel şi noi nu trebuie să ţinem seama de faptele rele pe care ni le fac oamenii din neştiinţă, trăind în bezna fărădelegilor, ci atitudinea noastră să fie, întotdeauna, o atitudine de milă faţă de ignoranţa lor, o atitudine de iertare, în omul nostru lăuntric, şi de îngăduinţă, în cel de afară.

Pe drept cuvânt, trebuie să iertăm, sub dictatul compătimirii, pe cei ce ne fac rău; dar, totodată, trebuie să luptăm împotriva răului, împotriva păcatului. Păcatul trebuie arătat cu degetul, demascat, dat în vileag. Fiindcă a ierta nu înseamnă a tolera greşelile, ci a lua măsurile de cuviinţă împotriva acestor greşeli. Iertarea, deci, nu exclude mustrarea. Din contră, o solicită, în vederea finalităţii ei, care este îndreptarea celui ce a greşit. Prin urmare, o iertare activă, pedagogică, vie, **o iertare formativă,** care *mustră, ceartă, îndeamnă cu toată blândeţea şi învăţătura*[23], sau care **mustră aspru** pe cei nesupuşi, flecari şi amăgitori, *ca să fie sănătoşi în credinţă*[24]; o iertare care

---

19 Iona, 4.11
20 Fapte, 3.17
21 Idem, 17.30
22 Luca. 23.34
23 2 Timotei, 4.2
24 Tit, 1.10, 13

mustră pe cei vinovaţi *înaintea tuturor, ca şi ceilalţi să aibă frică*[25].

Adeseori se întâmplă (în special atunci când mustrarea este insuficientă, neconcludentă) ca să intervină pedepsirea abaterii, însă o pedeapsă de scurtă durată, în scop educativ, impusă de dragostea în alertă, o pedeapsă, am spune noi, a iertării tăinuite, aidoma pedepsei curvarului din Corint, hotărâtă de Ap. Pavel: *Este destul pentru omul acesta pedeapsa care i-a fost dată de cei mai mulţi; aşa că acum este mai bine să-l iertaţi şi să-l mângâiaţi, ca să nu fie doborât de prea multă mâhnire. De aceea, vă rog, să vă arătaţi, iarăşi, dragostea faţă de el, ca să nu lăsăm pe Satana să aibă câştig de la noi*[26]. Care va să zică, iertarea celui vinovat şi pedepsit pentru păcatul lui nu trebuie să fie searbădă, convenţională, rece; nu trebuie să urmărească numai iertarea actului material al vinei, ci să caute restabilirea afecţiunilor frăţeşti, reinstaurarea căldurii, a dragostei şi a armoniei, prin mângâierea celui doborât de prea multă mâhnire, prin reafirmarea dragostei iniţiale, în iertare.

Mai mult, de la simţământul iertării individuale, să ne ridicăm la un nivel superior: la **iertarea colectivităţii,** ca reflex al iubirii noastre pentru poporul din sânul căruia facem parte. Să imităm gestul sublim al lui Moise care, năprasnic sfâşiat sufleteşte de vina gravă a lui Israel, se întoarse pe muntele Domnului şi zise: *Ah, poporul acesta a făcut un păcat mare! Şi-au făcut un dumnezeu de aur. Iartă-le acum păcatul!*[27] Să simţim că ne doare păcatul poporului nostru, hăituit în perioada dictaturii comuniste, conştienţi fiind că *neprihănirea înalţă pe un popor, dar păcatul este ruşinea popoarelor*[28]. Să simţim nevoia acestei iertări salutare şi să ne rugăm pentru iertarea tuturor semenilor, pentru izbăvirea întregului neam.

---

25 1 Timotei, 5.20
26 2 Corinteni, 2.6,7, 11
27 Exod, 32.31–32
28 Proverbe, 14.34

2. Din toată inima

Nu-i suficient să iertăm. Apare întrebarea: **cum iertăm?** Deoarece iertarea noastră trebuie să fie desăvârşită: *Eu ţi-am iertat toată datoria*[29]. Nu pe jumătate, cum a iertat împăratul David pe fiul său Absalom, căruia îi interzise să frecventeze palatul, la Ierusalim, timp de doi ani[30]. Ci o iertare integrală, cum a fost iertat fiul risipitor din Evanghelie. Tatăl nu i-a spus la reîntoarcere: te iert, dar n-am să uit niciodată. Sau: te iert, dar mai întâi rămâi cu slugile, ca să-ţi ispăşeşti greşeala. *Când era încă departe* – povesteşte Iisus –, *tatăl său l-a văzut şi i s-a făcut milă de el, a alergat de a căzut pe grumazul lui şi l-a sărutat mult*[31].

Unitatea de măsură a iertării este aceasta: *Cum v-a iertat Hristos*[32]. Iertarea nu are limite, aşa cum, de obicei, procedăm noi, iertând cel mult *până la şapte ori;* ea este **nelimitată,** *până la şaptezeci de ori câte şapte*[33]. Şi trebuie făcută „din toată inima"[34], adică să aibă calitatea iertării lui Dumnezeu, în Hristos[35]. Nu refularea greşelilor aproapelui undeva, în adâncurile subconştientului, ci **ştergerea totală** a acestor greşeli, iertarea **din toată inima,** ca să nu mai rămână în inimă reziduurile urii şi ale răzbunării, stârvurile care compromit perfecţionarea iertării.

În maniera aceasta a iertat Iosif, ascultând mesajul tatălui său defunct, retransmis de către fraţii săi, prăbuşiţi la pământ înaintea lui: *Oh, iartă nelegiuirea fraţilor tăi şi păcatul lor,*

---

29 Matei, 18.32
30 2 Samuel, 14.24, 28
31 Luca, 15.20
32 Coloseni, 3.13
33 Matei, 18.21–22: *Atunci Petru s-a apropiat de El şi I-a zis: „Doamne, de câte ori să iert pe fratele meu când va păcătui împotriva mea? Până la şapte ori?" Iisus i-a zis: „Eu nu-ţi zic până la şapte ori, ci până la şaptezeci de ori câte şapte."*
34 Idem, vers. 35
35 Efeseni, 4.32: *Iertaţi-vă unul pe altul, cum v-a iertat şi Dumnezeu pe voi în Hristos.*

căci ți-au făcut rău! Iosif a plâns când a auzit cuvintele acestea, scrie în Cartea Facerii; i-a iertat, arătându-le perspectiva minunată ce se oferă tuturor acelora care sunt capabili de iertare: *Voi, negreșit, v-ați gândit să-mi faceți rău; dar Dumnezeu a schimbat răul în bine*[36]. Și de la interioritatea iertării, s-a revărsat în afară, în **fapta** iertării: *„Fiți dar fără teamă, căci eu vă voi hrăni, pe voi și pe copiii voștri."* Și i-a mângâiat și le-a îmbărbătat inimile[37].

Ca să putem ierta, ne învață Domnul și Mântuitorul nostru Iisus Hristos – și, în special, ca să putem ierta „din toată inima" – ni se cere să evităm apariția a două procese mintale, incompatibile cu iertarea și anume: **judecarea** păcatului comis și **osândirea** celui ce-a păcătuit față de noi[38]. Practicarea unei atari iertări – a iertării totale – se poate face conform metodei indicate de sfântul Pavel: când suntem ocărâți, ca să putem ierta ocara, binecuvântăm; când suntem prigoniți, ca să putem ierta prigoana, răbdăm; când suntem vorbiți de rău, ca să putem ierta insulta, ne rugăm[39]. Sau, cum spune Iisus: *Celui ce te lovește peste obraz, întoarce-i-l și pe celălalt; pe cel ce-ți ia haina, nu-l împiedica să-ți ia și cămașa ...*[40]. De ce această atitudine aproape irealizabilă? Pentru că întoarcerea celuilalt obraz denotă că ai iertat prima lovitură, iar darea cămășii arată, de asemenea, că ai iertat răpirea hainei.

De unde ne vine **tăria** să putem ierta când suntem maltratați sau jecmăniți, când suntem ocărâți, prigoniți sau vorbiți de rău? Sursa este Mântuitorul, El, care *suferințele noastre le-a purtat și durerile noastre le-a luat asupra Lui,* El, care *era*

---

36 *Geneza,* 50.17–20

37 Ibidem, vers. 21

38 Luca, 6.37: *Nu judecați, și nu veți fi judecați; nu osândiți, și nu veți fi osândiți.*

39 1 Corinteni, 4.12–13

40 Luca, 6.29

străpuns pentru păcatele noastre, zdrobit pentru fărădelegile noastre[41]. El a fost bătut, scuipat, luat în derâdere, pălmuit *în trupul Său*[42]. Şi trupul acesta omenesc – trupul umanităţii întregi – l-a dat răstignirii, pentru ca şi noi, îmbrăcaţi în omul cel nou, să putem ieşi mai mult decât biruitori asupra pornirilor inferioare ale instinctului, asupra acţiunii nimicitoare a rămăşiţilor omului vechi; pentru ca şi noi, răstignindu-ne ereditatea îndărătnică, să putem ierta **cum a iertat Iisus.** Căci fiii iertării divine, adepţii bravi şi neînduplecaţi ai **iertării umane totale,** cei ce sunt întotdeauna ai lui Hristos Iisus şi pot ierta întotdeauna în Hristos Iisus, *şi-au răstignit firea pământească împreună cu patimile şi poftele ei*[43].

41 Isaia, 53.4–5
42 1 Petru, 2.24
43 Galateni, 5.24

7

Omul rugăciunii

I

Împreunarea noastră cu Dumnezeu, comuniunea mistică, supranaturală, cu Absolutul, se realizează, în mod intim, în taina rugăciunii. Noi trăim prin rugăciune şi creştem, ne dezvoltăm spiritualitatea prin rugăciune, care este respiraţia omului ascuns al inimii, vibraţia sufletului omenesc, în căutarea obârşiilor sale divine.

Creştinul îşi întinde, continuu, crengile de lumină şi de umbră, îşi suie prinosul roadelor, sub bolta eternităţii, pe haracul imaculat al rugăciunii, fără să se sinchisească de vicisitudini sau de vremi de prosperitate, de prăbuşiri sau de stări euforice.

Când îngrijorările par să ne întunece fiinţa, noi, „în orice lucru" aducem cererile noastre *la cunoştinţa lui Dumnezeu, prin rugăciuni şi cereri, cu mulţumiri*[1]. Când ispita ne pregăteşte căderea în păcat, noi ascultăm de glasul Domnului: *Rugaţi-vă ca să nu cădeţi în ispită!*[2] Când vrem să căpătăm înţelepciune – acea înţelepciune *care vine de sus* şi care este *întâi, curată, apoi paşnică, blândă, uşor de înduplecat*[3] –, noi cerem, prin rugăciune, de la Dumnezeu, *care dă tuturor cu mâna largă şi fără părtinire*[4]. Când incapacitatea credinţei ne aduce în situaţia

1 Filipeni, 4.6
2 Luca, 22.40
3 Iacov, 3.17
4 Idem, 1.5

penibilă a călcării poruncilor, noi ne rugăm ca şi Psalmistul: *Te chem din toată inima mea, ascultă-mă, Doamne, ca să păzesc orânduirile Tale! Te chem: mântuieşte-mă, ca să păzesc învăţăturile Tale!*[5]

Rugăciunea, datorită eficacităţii sale, este – omeneşte vorbind – rentabilă, sfinţind omul[6] şi deschizând cerul[7]. De aceea, *Moise s-a rugat pentru popor*[8]. De aceea, Ilie *s-a rugat cu stăruinţă să nu plouă, şi n-a plouat de loc în ţară trei ani şi şase luni. Apoi s-a rugat din nou, şi cerul a dat ploaie*[9]. Şi tot de aceea, Ap. Pavel îi scrie lui Timotei: *neîntrerupt te pomenesc în rugăciunile mele, zi şi noapte*[10], precum şi lui Filimon: *căci trag nădejde să vă fiu dăruit, datorită rugăciunilor voastre*[11]. Altruismul şi binefacerea rugăciunii sunt evidente: *Voi înşivă ne veţi ajuta cu rugăciunile voastre, pentru ca binefacerea făcută nouă prin rugăciunile multora să fie pentru mulţi un prilej de mulţumiri pentru noi*[12].

1. Revărsarea sufletului

Rugăciunea izvorăşte din dor, un dor imens şi aprins după Dumnezeul cel viu şi adevărat, pe care sufletul nostru îl vrea şi-L caută, ca pe o posesiune lăuntrică indispensabilă vieţii spirituale: *Sufletul meu te doreşte noaptea şi duhul meu Te caută înlăuntrul meu*[13]. Dumnezeu trebuie să devină desfătarea celui ce se roagă şi obiectul unic al rugăciunii sale permanente, aşa cum, pe bună dreptate, se întreabă Iov: *Este Cel*

---

5 Psalm, 119.145–146
6 1 Timotei, 4.5: *...este sfinţit prin Cuvântul lui Dumnezeu şi prin rugăciune.*
7 Luca, 3.21
8 Numeri, 21.7
9 Iacov, 5.17–18
10 2 Timotei, 1.3
11 Filimon, 22
12 2 Corinteni, 1.11
13 Isaia, 26.9

Atotputernic desfătarea lui? Înalţă el în tot timpul rugăciuni lui Dumnezeu?[14] În rugăciune, sufletul se revarsă în afară, pentru a se contopi cu Dumnezeu. Biblia ne oferă exemplul Anei, care *vorbea în inima ei şi numai buzele şi le mişca, dar nu i se auzea glasul.* Şi când preotul Eli, văzând-o că stă multă vreme în rugăciune, o întrebă: *Până când vei fi beată? Du-te de te trezeşte!,* Ana îi răspunse: *Nu, domnul meu, eu sunt o femeie care suferă în inima ei, şi n-am băut nici vin, nici băutură ameţitoare, ci îmi vărsam sufletul Domnului*[15].

Dumnezeu nu are nevoie de rugăciunile noastre, după cum nu are nevoie nici de faptele noastre bune: *Dacă eşti fără prihană, are Cel Atotputernic vreun folos? Şi dacă trăieşti fără vină, ce va câştiga El?*[16] Noi, creştinii, **noi avem nevoie de rugăciune,** fiindcă *mare putere are rugăciunea fierbinte a celui neprihănit*[17] – rugăciunea smereniei şi a dependenţei nelimitate, cu miraculoase efecte tămăduitoare. Iată ce citim în a doua carte a Cronicilor: *Dacă poporul Meu, peste care este chemat Numele Meu, se va smeri, se va ruga şi va căuta Faţa Mea, şi se va abate de la căile lui rele, îl voi asculta din ceruri, îi voi ierta păcatul şi-i voi tămăduit ţara*[18]. Este rugăciunea vameşului care, în pilda Evangheliei, *sta departe şi nu îndrăznea nici ochii să şi-i ridice spre cer; ci se bătea în piept şi zicea: „Dumnezeule, ai milă de mine, păcătosul"* [19]. Este rugăciunea **odăiţei încuiate,** a interiorităţii convertite, a dispoziţiei sufleteşti nefăţarnice, fără reticenţe: *Ci tu, când te rogi, intră în odăiţa ta, încuie-ţi uşa şi roagă-te Tatălui tău, care este în ascuns; şi Tatăl tău, care vede în ascuns, îţi va răsplăti*[20].

Din nenorocire, noi nu prea suntem sinceri în rugăciune,

---

14 Iov, 27.10
15 1 Samuel, 1.13–16
16 Iov, 22.3
17 Iacov, 5.16
18 2 Cronici, 7.14
19 Luca, 18.13
20 Matei, 6.6

B.C.U. „M. EMINESCU" IAŞI

căci ipocrizia îşi aplică amprenta ticăloasă, anulând mesajul sufletului în lauda sau în cererea adresată lui Dumnezeu, din obişnuinţă, în chip demagogic. Şi, astfel, rugăciunea ajunge o simplă farsă, o mascaradă blamabilă, *făcută de ochii lumii*[21], identică, în plus, cu visteria rea şi fariseică a inimii care s-a îndepărtat de Dumenzeu, sclerozându-se: *Făţarnicilor, bine a proorocit Isaia despre voi, când a zis: „Norodul acesta se apropie de Mine cu gura şi Mă cinsteşte cu buzele, dar inima lui este departe de Mine"*[22].

O rugăciune falsă, formulată făţarnic, va face uz, cu regularitate, de un debit verbal irezistibil, bolborosind aceleaşi vorbe inutile, ca păgânii, *cărora li se pare că, dacă spun o mulţime de vorbe, vor fi ascultaţi*[23]; şi va fi pripită, rostită în grabă, de prisos. Să dăm crezare sfatului Ecleziastului: *Nu te grăbi să deschizi gura şi să nu-ţi rostească inima cuvinte pripite înaintea lui Dumnezeu; căci Dumnezeu este în cer şi tu pe pământ, de aceea să nu spui vorbe multe*[24].

2. Rugăciunea neascultată

Deci, există şi rugăciuni inutile, respinse de Dumnezeu, lepădate[25], rugăciuni care nu străbat până la cer: *Te-ai învăluit într-un nor, ca să nu străbată la Tine rugăciunea noastră*[26]. Norul-barieră, care ne desparte în rugăciune de Dumnezeu, este însăşi calitatea rugăciunii: o rugăciune declamată, învăţată pe de rost, ca o poezie obligatorie; o rugăciune citită, deci spusă sau scrisă de alţii, în cărţi speciale, şi nu rugăciunea spontană, ţâşnită din nevoia sufletului, specifică momentului în care ne rugăm; o rugăciune impregnată de formalismul ritual şi, ca atare, indiferentă, găunoasă, inactivă; o rugăciune a automatismului confesional,

21 Idem, 23.14
22 Idem, 15.8
23 Idem, 6.7
24 Ecleziastul, 5.2
25 Psalm, 66.20
26 Plângeri, 3.44

refuzată din două motive: mai întâi, pentru că această rugăciune **nu este după voia lui Dumnezeu,** căci Dumnezeu, numai *dacă cerem ceva după voia Lui, ne ascultă*[27]. Şi, în al doilea rând, pentru că solicitatorul **nu este după voia lui Dumnezeu:** *Ştim că Dumnezeu n-ascultă pe păcătoşi; ci, dacă este cineva temător de Dumnezeu şi face voia Lui, pe acela îl ascultă*[28].

Dumnezeu ascultă, totuşi, pe păcătoşi într-o singură împrejurare, cu o singură condiţie: când aceştia se pocăiesc şi se roagă pentru iertarea păcatelor lor. Atât. În celelalte cazuri, rugăciunnea rămâne neascultată, periferică, mai ales dacă mâinile sunt pline de sânge: *Când vă întindeţi mâinile, îmi întorc ochii de la voi; şi oricât de mult v-aţi ruga, n-ascult: căci mâinile vă sunt pline de sânge*[29]. Iar proorocul Isaia adaugă, spre sfârşitul cărţii sale: *Nu, mâna Domnului nu este prea scurtă ca să mântuiască, nici urechea Lui prea tare ca să audă, ci nelegiuirile voastre pun un zid de despărţire între voi şi Dumnezeul vostru; păcatele voastre vă ascund Faţa Lui şi-L împiedică să v-asculte. Căci mâinile vă sunt mânjite de sânge şi degetele de nelegiuiri*[30]. De aceea, Psalmistul trage concluzia: *Dacă aş fi cugetat lucruri nelegiuite în inima mea, nu m-ar fi ascultat Domnul*[31].

Se poate pune întrebarea: de ce acest refuz implacabil din partea lui Dumnezeu? Răspunsul îl dă tot El, prin pana lui Ezechiel: *Este prea puţin, oare, pentru casa lui Iuda, că săvârşesc ei urâciunile pe care le săvârşesc aici? Trebuia să mai umple şi ţara cu silnicie şi să nu înceteze să Mă mânie?* De unde sentinţa: *Chiar dacă vor striga în gura mare la urechile Mele, tot nu-i voi asculta*[32]. Până şi o purtare culpabilă în viaţa de familie poate **să împiedice** rugăciunea, s-o compromită: *Bărbaţilor, purtaţi-vă şi voi, la rândul vostru,*

---

27 1 Ioan, 5.14
28 Ioan, 9.31
29 Isaia, 1.15
30 Idem, 59.1–3. Vezi şi Mica, 3.4
31 Psalm, 66.18
32 Ezechiel, 8.17–18

cu înţelepciune cu nevestele voastre (...), ca să nu fie împiedicate rugăciunile voastre[33].

Fără îndoială, *Domnul se depărtează de cei răi, dar ascultă rugăciunea celor neprihăniţi*[34]. Cu alte cuvinte, *ochii Domnului sunt peste cei fără prihană şi urechile Lui iau aminte la strigătele lor*[35], din următoarele considerente:

1) Cei neprihăniţi se roagă **în adâncă smerenie,** cum a procedat Manase, împăratul lui Iuda: *Când a fost la strâmtorare, s-a rugat Domnului, Dumnezeului lui şi s-a smerit adânc înaintea Dumnezeului părinţilor săi. I-a făcut rugăciuni; şi Domnul, lăsându-Se înduplecat, i-a ascultat rugăciunea*[36].

2) Cei neprihăniţi se roagă **din toată inima,** fiind încredinţaţi că *Domnul este lângă toţi cei ce-L cheamă... cu toată inima*[37].

3) Cei neprihăniţi se roagă **cu credinţă,** amintindu-şi de această promisiune: *Tot ce veţi cere cu credinţă, prin rugăciune veţi primi*[38].

4) Cei neprihăniţi se roagă **în baza trăirii lor după poruncile lui Dumnezeu,** adică dezlegând lanţurile răutăţii şi legăturile robiei; eliberând pe cei asupriţi şi rupând orice fel de jug; împărţindu-şi pâinea cu cel flămând şi adăpostind pe cei nenorociţi, fără casă; îmbrăcând pe omul gol şi apropiindu-se de aproapele lor în nevoie... Deoarece atunci... *Atunci tu vei chema şi Domnul va răspunde, vei striga şi El va zice: Iată-Mă!*[39]

5) Cei neprihăniţi se roagă, **rămânând în Isus,** adepţi ai făgăduinţei: *Dacă rămâneţi în Mine şi dacă rămân în voi cuvintele Mele, cereţi orice veţi vrea şi vi se va da*[40].

---

33 1 Petru, 3.7
34 Proverbe, 15.29
35 Psalm, 34.15
36 2 Cronici, 33.12–13
37 Psalm, 119.58 şi 145.18
38 Matei, 21.22
39 Isaia, 58.6–7, 9
40 Ioan, 15.7

II

Noi ne rugăm în calitate de copii ai lui Dumnezeu. Căci tuturor celor ce, prin pocăință, L-au primit pe Iisus ca Mântuitor și cred cu certitudine în Numele Lui, Iisus *le-a dat dreptul să se facă copii ai lui Dumnezeu*[41]. Și rugăciunea copiilor lui Dumnezeu este fundamentată pe dogma răscumpărării, pe legământul cel nou al înfierii. *Pentru că sunteți fii* – explică Pavel taina rugăciunii creștine – , *Dumnezeu a trimis în inimă Duhul Fiului Său, care strigă: „Ava", adică „Tată!"*[42].

Dacă Iov, sub Lege aflându-se, găsește de cuviință să mărturisească: *Totuși n-am făcut nici o nelegiuire și rugăciunea mea totdeauna a fost ascultată*[43], cu atât mai mult Evanghelia îi pune în valoare pe *cei ce cheamă pe Domnul dintr-o inimă curată*[44], pe cei ce, în puritatea rugăciunii, au puterea iertării, a suprimării împotrivirilor dinlăuntru[45].

Creștinul, care simte în inima sa „Duhul Fiului", se roagă *cu buze neprefăcute*[46], mulțumind lui Dumnezeu *pentru toate lucrurile*[47], și rugându-se, mai ales, *pentru toți oamenii*[48]. Este supunerea desăvârșită a omului în rugăciune, indiferent de conținutul paharului ce trebuie băut, după modelul lui Iisus, care S-a rugat, în grădina Ghetsimani, zicând: *Tată, dacă este cu putință, depărtează de la Mine paharul acesta! Totuși, nu cum voiesc Eu, ci cum voiești Tu*[49].

---

41 Idem, 1.12
42 Galateni, 4.5–6
43 Iov, 16.17
44 2 Timotei, 2.22
45 Marcu, 11.25: *Și când stați în picioare de vă rugați, să iertați orice aveți împotriva cuiva...*
46 Psalm, 17.1
47 1 Tesaloniceni, 5.18
48 1 Timotei, 2.1: *Vă îndemn dar, înainte de toate, să faceți rugăciuni, cereri, mijlociri, mulțumiri pentru toți oamenii.*
49 Matei, 26.39

1. În duh şi în adevăr

Din convorbirea Domnului nostru Iisus Hristos cu femeia samariteancă, reţinem această axiomă: *Dumnezeu este Duh; şi cine se închină Lui, trebuie să I se închine în duh şi în adevăr*[50]. Reuşind să ne rugăm **în duh şi în adevăr,** înseamnă că am atins sublimul rugăciunii, perfecţiunea. Pentru aceasta, este necesar să parcurgem următoarele etape obligatorii ale vieţii de rugăciune, în impresionantă evoluţie calitativă:

A) **Etapa efervescenţei mistice,** a marilor nevoi interioare, a căutărilor şi a întrebărilor năvalnice, a hieratismului dominator şi inconciliabil, cu subdiviziunile inerente de mai jos:

a) **Obsesia rugăciunii:** *Mă scol la miezul nopţii să Te laud*[51].

b) **Ardoarea rugăciunii:** *Zi şi noapte Îl rugăm nespus*[52].

c) **Continuitatea rugăciunii:** *Iisus le-a spus o pildă, ca să le arate că trebuie să se roage necurmat şi să nu se lase*[53] sau: *Faceţi, în toată vremea, prin Duhul, tot felul de rugăciuni şi cereţi*[54].

d) **Stăruinţa în rugăciune,** întocmai primilor creştini, care *stăruiau în învăţătura apostolilor, în legătura frăţească, în frângerea pâinii şi în rugăciuni*[55]; sau cum Biserica, în timp ce Petru se afla întemniţat, n-a încetat *să înalţe rugăciuni către Dumnezeu pentru el*[56].

B) **Etapa altitudinii spirituale,** în deplin acord cu Evanghelia: *Vreau ca bărbaţii să se roage în orice loc şi să ridice spre cer mâini curate, fără mânie şi fără îndoieli*[57].

Această etapă prezintă un dublu aspect:

---

50 Ioan, 4.24
51 Psalm, 119.62
52 1 Tesaloniceni, 3.10
53 Luca, 18.1
54 Efeseni, 6.18
55 Fapte, 2.42
56 Idem, 12.5
57 1 Timotei, 2.8

a) **Rugăciunea solitară,** pe munte, singur: (Iisus) *S-a suit pe munte, să se roage, singur la o parte*[58]. Orice rugăciune trebuie să fie un suiş, o înălţare morală, o ridicare deasupra tumultului dinlăuntru şi din afară. În rugăciune trebuie să fim singuri, fără gânduri dispersate, potrivnice, acaparatoare, fără punţi de legătură cu lumea externă: „singur la o parte", adică numai noi şi Dumnezeu.

b) **Rugăciunea colectivă,** împreună cu alţii, în împrejurări deosebite, aşa cum s-a rugat Ap. Pavel, luându-şi rămas bun de la Biserica din Efes: *a îngenuncheat şi s-a rugat împreună cu ei toţi*[59]. Sau cum s-a întâmplat, după plecarea din Tir: *Am îngenuncheat pe mal şi ne-am rugat*[60]. Ca să ne putem ruga „în orice loc" şi „împreună cu toţi", să ne hrănim rugăciunea în comun, cu caracter oarecum public, din rezervele uriaşe ale rugăciunii solitare, stând permanent pe munte, „singur la o parte", oriunde şi oricând.

C) **Etapa vitejiei sufletului,** a comportamentului militar, a luptelor în rugăciune, conform îndemnului: *Să vă luptaţi împreună cu mine, în rugăciunile voastre către Dumnezeu, pentru mine*[61]. Sau, urmând exemplul lui Epafra, care *totdeauna se luptă pentru voi în rugăciunile sale*[62].

Tehnica luptei în rugăciune se sprijină pe aportul apreciabil a trei factori auxiliari: veghere, postul şi milostenia.

a) **Veghere:** *Vegheaţi dar, în tot timpul şi rugaţi-vă* sau *Vegheaţi în vederea rugăciunii*[63].

b) **Postul:** *Acest soi de draci nu iese afară decât cu rugăciune şi cu post*[64].

---

58 Matei, 14.23
59 Fapte, 20.30
60 Idem, 21.8
61 Romani, 15.30
62 Coloseni, 4.12
63 Luca, 21.36 şi 1 Petru, 4.7
64 Matei, 17.21. Vezi şi Fapte, 13.3

c) **Milostenia:** *Rugăciunile şi milosteniile tale s-au suit înaintea lui Dumnezeu, şi El şi-a adus aminte de ele*[65].

D) **Etapa îndrăznelii în rugăciune,** a apropierii noastre *cu deplină încredere de scaunul harului*[66], când *ştim că suntem stăpâni pe lucrurile pe care I le-am cerut*[67], deoarece nu ne mai **osândeşte inima:** *Şi orice vom cere, vom căpăta de la El, fiindcă păzim poruncile Lui şi facem ce este plăcut înaintea lui*[68].

Etapa îndrăznelii în rugăciune este, în egală măsură, etapa satisfacţiilor morale, a optimismului şi a luminozităţii, a incomparabilei bucurii creştine, de atâtea ori pomenite de sfântul din Tars în epistolele sale: *În toate rugăciunile mele, mă rog pentru voi toţi cu bucurie*[69].

2. Mijlocirea Duhului

Slăbiciunea este o tragică, dar evidentă realitate a naturii umane, asupra căreia Ap. Pavel insistă cu precădere, în nenumărate rânduri: *Dacă e vorba să mă laud, mă voi lăuda numai cu lucrurile privitoare la slăbiciunea mea*[70].

Cum se explică această slăbiciune, pe care el caută s-o adâncească şi, totodată, să-i fixeze cel mai subtil aspect – **ignoranţa în rugăciune?** Noi citim că *Duhul ne ajută în slăbiciunea noastră,* dat fiind că *nu ştim cum trebuie să ne rugăm.* Şi, faţă de această infirmitate spirituală, „năzuinţa Duhului" este ca să mijlocească pentru noi *cu suspine negrăite (...), după voia lui Dumnezeu*[71].

Pe de o parte, noi **cerem rău:** *Cereţi şi nu căpătaţi, pentru că cereţi rău, cu gând să risipiţi în plăcerile voastre*[72]. Pe de

65 Fapte, 10.4
66 Evrei, 4.16
67 1 Ioan, 5.15
68 Idem, 3.21–22
69 Filipeni, 1.4
70 2 Corinteni, 11.30. Vezi şi 2 Corinteni, 12.5
71 Romani, 8.26–27
72 Iacov, 4.3

altă parte, **nu ştim ce cerem,** aşa cum a replicat Iisus la cererea nesăbuită a mamei fiilor lui Zebedei: *Nu ştiţi ce cereţi*[73].

Intervenţia Duhului Sfânt se vădeşte salvatoare, deoarece El, Mângâietorul, „ne ajută în slăbiciunea noastră". Noi avem nevoie de un **duh de rugăciune,** despre care vorbeşte proorocul Zaharia: *Atunci voi turna peste casa lui David şi peste locuitorii Ierusalimului un duh de îndurare şi de rugăciune*[74]. Rugăciunea adevărată se face prin Duhul Sfânt[75], deoarece Duhul ne ajută în slăbiciunea rugăciunii. El este *Acela care dă viaţă*[76], care este *plin de râvnă,* în opoziţie cu *carnea neputincioasă*[77]. Din păcate, noi ne rugăm mai mult **în carne** decât **în duh.** Şi cum în rugăciune stăm faţă în faţă cu Dumnezeu, având obligaţia identificării cu El, a ascunderii noastre cu Hristos în El, rezultă, de aici, două situaţii diferite:

– Când înaintea **Dumnezeului-Duh** stă **omul firesc,** omul supus determinismului biologic, avem ca urmare slăbiciunea: „nu ştim cum trebuie să ne rugăm".

– Dimpotrivă, când în faţa **Dumnezeului-Duh** se află, în genunchi, **omul duhovnicesc,** născut din nou, care se roagă „în duh şi în adevăr", efectul va fi puterea rugăciunii împlinite: *De aceea şi Eu vă spun: Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi găsi: bateţi şi vi se va deschide. Fiindcă oricine cere, capătă; cine caută, găseşte; şi celui ce bate, i se deschide*[78].

Abia acum putem spune că am atins intensitatea maximă a existenţei noastre, trăind în Duh şi rugându-ne în Duh. Abia acum viaţa noastră se desfăşoară pe cele trei planuri menţionate de Ap. Pavel: planurile duhului, ale sufletului şi ale trupului[79].

---

73 Matei, 20.22
74 Zaharia, 12.10
75 Iuda, 20
76 Ioan, 6.63
77 Matei, 26.41
78 Luca, 11.9–10
79 1 Tesaloniceni, 5.23. *Dumnezeul păcii să vă sfinţească El Însuşi pe deplin; şi duhul vostru, sufletul vostru şi trupul vostru să vă fie păzite întregi, fără prihană...*

Abia acum înţelegem – fiind născuţi din Duh – cuvintele Mântuitorului. *Ce este născut din carne este carne, şi ce este născut din Duh este duh*[80].

De la starea de slăbiciune, de neştiinţă, de la acel jenant *nu ştim cum trebuie să ne rugăm,* iată-ne ajunşi la starea de putere, de ştiinţă, de claritate. Datorită cui? Datorită Duhului Sfânt, care „ne ajută în slăbiciunea noastră" prin faptul că „mijloceşte pentru noi cu suspine negrăite". Prin mijlocirea Duhului, noi ştim cum trebuie să ne rugăm, întrucât cunoaştem *chiar şi lucrurile adânci ale lui Dumnezeu*[81].

Să lămurim, în continuare, de ce *Duhul mijloceşte pentru noi cu suspine negrăite.* Care este cauza acestor „suspine negrăite"? Duhul suspină, accentuează Evanghelia, şi suspinele Lui sunt „negrăite". Aşa trebuie să fie şi rugăciunea noastră, când mijloceşte Duhul Sfânt: un suspin negrăit, o rugăciune de taină, netrâmbiţată, făcută „în ascuns". Duhul suspină din cauza **năzuinţei,** pentru că *El mijloceşte pentru sfinţi după voia lui Dumnezeu,* iar voia lui Dumnezeu este *sfinţirea noastră*[82].

Deci, scopul rugăciunii este sfinţirea omului dinlăuntru. Iar când ni se revelează că Duhul „mijloceşte pentru sfinţi după voia lui Dumnezeu", înţelegem că mijloceşte pentru sfinţire, respectiv pentru trecerea de la starea firească la cea duhovnicească, de la materie la spirit. Şi fiindcă **năzuinţa Duhului** constă în mijlocirea „pentru sfinţi", adică în vederea sfinţirii, Duhul Sfânt suspină ori de câte ori ne vede slăbiciunea şi prăbuşirea noastră în neputinţă, ori de câte ori „nu ştim cum trebuie să ne rugăm". Chiar dacă *nu ne luptăm călăuziţi de firea pământească,* trăim totuşi *în firea pământească*[83], şi-n vasul nostru lăuntric există impurităţi, rămăşiţe ale omului

---

80 Ioan, 3.6
81 1 Corinteni, 2.10
82 1 Tesaloniceni, 4.3
83 2 Corinteni, 10.3

vechi, rebuturi, care ne stingheresc în rugăciune şi determină, până la urmă, slăbiciunea. Nu mai suntem exclusiv „în duh", în momentul rugăciunii, cum ne cere Mântuitorul, ci suntem şi „în carne", oscilând între doi poli opuşi, antagonişti.

În situaţia aceasta disperată, intervine lucrarea supranaturală a Duhului Sfânt, mijlocirea Lui, prin opera de curăţire a sufletului de toată zgura, de toate supărăciunile, de toţi idolii[84]. Curăţindu-ne, sfinţindu-ne „după voia lui Dumnezeu", purificându-ne prin mijlocirea Duhului, ajungem să ne unim cu Dumnezeu, ca unii care ne-am născut din El, închinându-ne Lui nu de pe muntele trufiei şi înţelepciunii omeneşti, nici în Ierusalimul unor idealuri ieftine, pieritoare[85], ci prosternându-ne la picioarele lui Iisus, şi rugându-ne – aşa cum se roagă închinătorii cei adevăraţi – „în duh şi în adevăr".

---

84 1 Petru, 1.22: *Deci, ca unii care, prin ascultarea de adevăr, v-aţi curăţit sufletele prin Duhul...*

85 Ioan, 4.21–24

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea a III-a

OMUL CREDINȚEI ÎMPLINITE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

8

Omul milosteniei

I

Credinţa este o taină care trebuie păstrată într-un cuget curat[1]. Însă o taină activă, roditoare, exteriorizabilă, o taină în neîntreruptă lucrare, care *merge mereu crescând* şi din care izvorăşte orice activitate creştină[2].

Întâia realizare a credinţei este faptă bună, binefacerea sau, în termenul Evangheliei mai plin de înţeles,**milostenia.** Fapta dă sens, adâncime şi durabilitate credinţei, căci **credinţa fără fapte este moartă şi zădarnică** în concepţia sfântului Iacov: *Fraţii mei, ce-i foloseşte cuiva să spună că are credinţă, dacă n-are fapte? Poate, oare, credinţa aceasta să-l mântuiască? Dacă un frate sau o soră sunt goi şi lipsiţi de hrana de toate zilele, şi unul dintre voi le zice: „Duceţi-vă în pace, încălziţi-vă şi săturaţi-vă!", fără să li se dea cele trebuincioase trupului, la ce i-ar folosi?*[3].

Imperativul Evangheliei: *Fiţi, dar, milostivi, cum şi Tatăl vostru este milostiv*[4], se clarifică prin cuvintele Ap. Pavel: *Să nu obosim în facerea binelui*[5]. Milostenia, adică mila pentru cel lipsit şi ajutorarea sa, reprezintă cinstirea lui Dumnezeu,

---

1 1 Timotei, 3.9
2 2 Tesaloniceni, 1.3
3 Iacov, 2.14–20
4 Luca, 6.36
5 Galateni, 6.9

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

prețuirea şi împlinirea cu fapta a poruncilor Lui: *Cine asupreşte pe sărac, batjocoreşte pe Ziditorul său, dar cine are milă de cel lipsit, cinsteşte pe Ziditorul său*[6]. Citim, de asemenea, în cartea proorocului Mica: *Ți s-a arătat, omule, ce este bine şi ce alta cere Domnul de la tine, decât să faci dreptate, să iubeşti mila şi să umbli smerit cu Dumnezeul tău*[7].

Domnul nostru Iisus Hristos, care *umbla din loc în loc, făcea bine şi vindeca pe toți cei ce erau apăsați de diavolul*[8], vorbind despre Judecata viitoare, pentru a scoate în relief **valoarea morală a milosteniei şi stringența practicării ei,** se identifică tuturor celor flămânzi, însetați, străini, goi, bolnavi sau întemnițați, pecetluind concluzia unui adevăr veşnic: *Adevărat vă spun că ori de câte ori n-ați făcut aceste lucruri unuia dintre aceşti foarte neînsemnați frați ai Mei, Mie nu Mi le-ați făcut*[9].

Încă sub Lege fiind, Moise, străluminat de Duhul Sfânt, va transmite cutremurătorul mesaj al lui Dumnezeu **împotriva sărăciei:** *Nu vor înceta niciodată să fie săraci în țară; de aceea îți dau porunca aceasta: Să-ți deschizi mâna față de fratele tău, față de sărac şi față de cel lipsit din țara ta*[10]. Ca să putem fi milostivi cu toți oamenii în lipsuri, ca să ne putem deschide mâna față de orice om în nevoie, trebuie să vedem în orice om sărac şi lipsit pe Iisus, pentru a-l putea simți şi iubi ca pe un frate, oricât de prăpădit şi de neînsemnat ar fi el.

De la compasiunea față de cei în nevoi momentane, fără să ignorăm milostenia față de săraci, în general[11], față de slugi[12], față de văduve şi orfani, față de străini[13], trebuie să ne ridicăm

---

6 Proverbe, 14.31
7 Mica, 6.8
8 Fapte, 10.38
9 Matei, 25.37–40
10 Deuteronom, 15.11
11 Marcu, 14.7
12 Deuteronom, 15.12–14
13 Idem, 24.19

la compasiunea față de vrăjmași, la desăvârșirea compasiunii ilustrată prin milostenie: *Dacă este flămând vrăjmașul tău, dă-i pâine să mănânce, dacă-i este sete, dă-i apă să bea*[14]. Ni se impune, ca atare, să fim adânc pătrunși de **sarcina ajutorării aproapelui nevoiaș,** respectând comportamentul indicat de Pavel: *În toate privințele v-am dat o pildă și v-am arătat că, lucrând astfel, trebuie să ajutați pe cei slabi și să vă aduceți aminte de cuvintele Domnului Iisus, care Însuși a zis: „Este mai ferice să dai, decât să primești"*[15].

1. Fundamentul milosteniei

Principalul mobil al milosteniei, al carității creștine, este **dragostea:** dragostea de Dumnezeu, concretizată în dragostea pentru aproapele, în deschiderea inimii față de cel în nevoie, în fapta de binefacere. Contrariul milosteniei – care, destul de des, se camuflează sub haina ipocrită a unei false și teoretice iubiri de Dumnezeu – este dezaprobat de Ap. Ioan astfel: *Dar cine are bogățiile lumii acesteia și vede pe fratele său în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în el dragostea de Dumnezeu? (...) Căci cine nu iubește pe fratele său, pe care-l vede, cum poate să iubească pe Dumnezeu, pe care nu-L vede?*[16].

Milostenia își găsește sursa în dragoste. Dacă nu, ea este nulă din punct de vedere spiritual, nefolositoare și zadarnică, aidoma credinței fără fapte. Căci, *chiar dacă mi-aș împărți toată averea pentru hrana săracilor, chiar dacă mi-aș da trupul să fie ars și n-aș avea dragoste, nu-mi folosește la nimic*[17]. Explicația? Milostenia fără dragoste, ca un simplu moft, ca o bizarerie, ca un gest de răsfăț al unui suflet ghiftuit de averi, este valabilă **pe plan social,** dar fără nici un efect **pe plan duhovnicesc:** „nu folosește la nimic". Fiindcă pe planul credinței pure, cei doi bănuți ai văduvei sărace, aruncați

---

14 Proverbe, 25.21
15 Fapte, 20.35
16 1 Ioan, 3.17 și 4.20
17 1 Corinteni, 13.3

în visteria Templului, contează **mai mult** decât vajnica, orgolioasa contribuţie a bogăţiei sterpe şi indiferente, sub raportul dragostei şi al participării la marile neajunsuri ale oamenilor de pretutindeni. Căci *toţi ceilalţi,* tâlcuieşte Iisus (mai bine zis protipendada, bogaţii veacului), *au aruncat din prisosul lor, dar ea, din sărăcia ei, a aruncat tot ce avea, tot ce-i rămăsese ca să trăiască*[18].

Semnul distinctiv al iubirii aproapelui este **mila,** forţa afectivă care deschide inima, care întinde mâna, care dezleagă punga şi, până la urmă, se transformă în act, în faptă, în milostenie. Samariteanului care cobora din Ierusalim la Ierihon, *i s-a făcut milă* de necunoscutul căzut între tâlhari, bătut zdravăn şi lăsat aproape mort; şi mila sa profundă, sinceră, fără de margini, **l-a împins,** ca un magic resort interior, încât el *s-a apropiat de i-a legat rănile, şi a turnat peste ele untdelemn şi vin; apoi l-a pus pe dobitocul lui, l-a dus la un han, şi a îngrijit de el*[19]. Indiferent de atitudinea sa morală, de confesiunea sau de religia sa, indiferent de culoarea pielii sau de limba vorbită, *cel ce suferă are drept la mila prietenului, chiar dacă părăseşte frica de Cel Atotputernic*[20]. Deoarece, conchide înţeleptul Solomon, *cine are milă de sărac, împrumută pe Domnul şi El îi va răsplăti binefacerea*[21].

Dreptul săracului la milă declanşează nemijlocit, în sufletul milos, **sentimentul datoriei** şi expresia geamănă a acestui nobil simţământ – **bunătatea.** *Căci cei din Macedonia şi Ahaia* – citim în epistola către Romani – *au avut bunătatea să facă o strângere de ajutoare, pentru săracii dintre sfinţi care sunt în Ierusalim. Negreşit, au avut bunătatea, dar era şi o datorie faţă de ei*[22].

---

18 Marcu, 12.44
19 Luca, 10.33–34
20 Iov, 6.14
21 Proverbe, 19.17
22 Romani, 15.26–27

Creşterea graduală, amplificarea maximă a bunătăţii se produce prin **râvna pentru fapte bune,** râvna pentru milostenie, precum ni se revelează că Mântuitorul *S-a dat pe Sine Însuşi pentru noi, ca să ne răscumpere din orice fărădelege şi să-Şi curăţească un norod care să fie al Lui, plin de râvnă pentru fapte bune*[23]. Iar „plini de râvnă" nu putem ajunge, în consecinţă, decât fiind curăţiţi succesiv de Iisus, ca să fim ai Lui, proprietatea exclusivă a Celui ce ne-a răscumpărat în vederea sfinţirii şi a neprihănirii noastre prin Duhul Sfânt[24]. Aşa se explică de ce **neprihănirea** dă o durată impresionantă milosteniei, căci vieţuind „plini de râvnă", milostenia **ţine în veci,** ca rod obişnuit şi real al altitudinei morale la care ne-am ridicat. Psalmistul o certifică, de altfel, spunând că peste *omul fără prihană, milostiv, îndurător şi drept, o lumină răsare în întuneric* – în întunericul acestei lumi împietrite, nemilostive, potrivnice lui Dumnezeu – , pentru că *el este darnic şi dă celor lipsiţi*[25]. Întocmai sutaşului Corneliu, din Cezarea, care cucernic fiind şi temător de Dumnezeu, împreună cu întreaga sa familie, *făcea multe milostenii norodului*[26].

Numai purtând în sufletul nostru nevoile aproapelui, „nevoile fiecăruia", şi simţind, cu acuitate evanghelică, „nevoile grabnice" ale altora[27], vom fi capabili de adevărata milă creştină, deprinşi a fi cei dintâi în fapte bune, ca unii care ne-am făcut rost *de pungi care nu se învechesc*[28].

2. Indiferenţă sau ariditate?

Refuzul milosteniei este zugrăvit de Iisus, în culori extrem

---

23 Tit, 2.14

24 1 Corinteni, 6.11 şi Romani, 6.19–22

25 Psalm, 112.4, 9

26 Fapte, 10.2; vezi şi Fapte, 2.44–45; *Toţi cei ce credeau, erau împreună la un loc şi aveau toate de obşte. Îşi vindeau ogoarele şi averile, şi banii îi împărţeau între toţi, după nevoile fiecăruia.*

27 Tit, 3.14

28 Luca, 12.33

de vii, în pilda bogatului nemilostiv şi a săracului Lazăr, icoană intolerabilă a aşa-zisei societăţi creştine: pe de o parte, cei îndestulaţi şi îmbuibaţi de lucruri bune, **bogaţii** care, zilnic, duc *o viaţă plină de veselie şi strălucire,* pe de altă parte, cei lipsiţi de mijloacele materiale minime necesare vieţii, cei blestemaţi parcă să tragă la jugul sărăciei, într-un cuvânt **săracii,** clientela de totdeauna a „fărămiturilor" care cad *de la masa bogatului*[29].

Indiferenţă sau ariditate? Cum putem numi monstruozitatea acestui profil sufletesc, a acestei ruşinoase desfigurări a sufletului omenesc, care neglijează, sfidează, mai mult chiar, care calcă în picioare **ostentativ** legea morală a milosteniei, elementara poruncă divină: *Faceţi cu adevărat dreptate şi purtaţi-vă cu bunătate şi îndurare unul faţă de altul?* Dacă, în continuare, Dumnezeu porunceşte: *Nu asupriţi pe văduvă şi pe orfan, nici pe străin şi pe sărac,* înseamnă că omul nemilostiv, lipsit de bunătate şi îndurare, decade, în mod automat, din punct de vedere moral, mergând cu prăbuşirea, de la indiferenţă şi ariditate, până la duritate psihică, până la asuprire.

Duritatea sau „împietrirea inimii" va ţine mâna închisă înaintea săracului care are nevoie de milostenia noastră şi ne va sili să privim cu „un ochi fără milă" pe aproapele căzut între tâlhari. De aceea, spre binele sufletului nostru, ni se recomandă: *Să nu-ţi împietreşti inima şi să nu-ţi închizi mâna înaintea fratelui tău cel lipsit... Vezi să n-ai un ochi fără milă pentru fratele tău cel lipsit şi să nu-i dai. Căci atunci el ar striga către Domnul împotriva ta şi te-ai face vinovat de un păcat*[31].

De vreme ce omul neprihănit *dă fără zgârcenie*[32], reiese, logic vorbind, că poate avea loc şi o **milostenie din zgârcenie,**

---

29 Idem, 16.19–21
30 Zaharia, 7.9–10
31 Deuteronom, 15.7, 9
32 Proverbe, 21.26

cu ţârâita, care împiedică surplusul „în orice faptă bună", findcă are la baza ei **părerea de rău sau sila,** de unde, sfatul: *Fiecare să dea după cum a hotărât în inima lui: nu cu părere de rău sau de silă*[33]. După cum poate exista şi o **milostenie dispreţuitoare,** antipodică milei, când îţi ajuţi aproapele, dispreţuindu-l în acelaşi timp: *Cine dispreţuieşte pe aproapele său face un păcat, dar ferice de cine are milă de cei nenorociţi*[34]. Dispreţuind, nu suntem în stare să practicăm **milostenia pură,** deoarece acest fel de milostenie îşi exercită prerogativele etice **din milă,** şi nu din dispreţ, respectiv **cu inimă largă** şi **cu bucurie**[35].

Milostenia este **obligatorie** pentru toţi creştinii, pentru că tuturor Domnul Iisus le cere: *Vindeţi ce aveţi şi daţi milostenie*[36]. Problema ajutorării aproapelui nenorocit trebuie să preocupe pe fiecare din noi, de la cel mai neînsemnat, până la conducătorul ţării: *De aceea, împărate, placă-ţi sfatul meu! Pune capăt păcatelor tale şi ai milă de cei nenorociţi*[37]. Îndemnul către milostenie se adresează, îndeosebi, cu vădită tărie, oamenilor bogaţi, cu alte cuvinte industriaşilor, negustorilor, oamenilor politici, tuturor acelora care au nu numai datoria, dar şi **posibilitatea** de a fi darnici: *Îndeamnă-i pe bogaţii veacului acestuia să nu se îngâmfe şi să nu-şi pună nădejdea în nişte bogăţii nestatornice, ci (...) să facă bine, să fie bogaţi în fapte bune, să fie darnici, gata să simtă împreună cu alţii*[38]. Deoarece milostenia bogaţilor scuză, acoperă întrucâtva, *bogăţiile nedrepte*[39]. De ce? Fiindcă orice bun,

---

33 2 Corinteni, 9.7–8

34 Proverbe, 14.21

35 Romani, 12.8: *Cine dă, să dea cu inima largă. (...) Cine face milostenie, s-o facă cu bucurie.*

36 Luca, 12.33

37 Daniel, 4.27

38 1 Timotei, 6.17–18

39 Luca, 16.9: *Eu vă spun: Faceţi-vă prieteni cu ajutorul bogăţiilor nedrepte...*

orice bogăție, este „nedreaptă" înaintea lui Dumnezeu. Măcar „ceva" nedrept, necinstit, suspect, vom găsi în felul de acumulare a bogățiilor omenești. Şi făcând milostenie din aceste **bogății nedrepte,** conform învățăturii Evangheliei, nedreptatea înfăptuită se mai șterge, se mai reduce, pe măsura dărniciei, a faptelor bune, a sentimentelor altruiste. Se diminuează, deci, injustiția printr-un fel de despăgubire compensatoare, ca să se obțină **adevăratele bogății,** pe care moliile și rugina nu le mănâncă, iar hoții nu le sapă, nici nu le fură[40].

II

Milostenia, pe lângă faptul că *acopere nevoile sfinților,* se arată – ca în circumstanțele Bisericii din Corint – *și o pricină de multe mulțumiri către Dumnezeu*[41]. În primul rând, ajutorul acordat, să spunem, unor oameni credincioși, dar săraci, *îi face să slăvească pe Dumnezeu pentru ascultarea pe care mărturisiți că o aveți față de Evanghelia lui Hristos* (le scrie Ap. Pavel corintenilor) *și pentru dărnicia ajutorului vostru față de ei și față de toți.* Şi, în al doilea rând, *îi face să se roage* pentru voi și să vă iubească din inimă[42].

Efectul social și spiritual al milosteniei este categoric și demn de a fi reținut, căci ea trezește în omul ajutorat elanul întăririi credinței sale în Dumnezeu și dorința cimentării solidarității umane, prin crearea unor noi și solide legături între indivizii ce aparțin diferitelor categorii sociale, prin abolirea interioară a nedreptului antagonism social: bogați – săraci.

În ce privește omul milostiv, omul milei, al bunătății și al dărniciei, acest admirabil om în Hristos va fi, prin practicarea milosteniei, *ca o grădină bine udată, ca un izvor ale cărui*

---

40 Matei, 6.20
41 2 Corinteni, 9.12
42 Ibidem, vers. 13–14

ape nu seacă, deoarece a dat mâncarea celui flămând şi a săturat sufletul lipsit[43]. Nu degeaba scrie înţeleptul Solomon: *Omul milostiv îşi face bine sufletului său, dar omul fără milă îşi tulbură însăşi carnea lui* [44]. Bunătatea înfrumuseţează omul[45], binefacerea îmbogăţeşte sufletul şi-l sensibilizează, dat fiind că *sufletul binefăcător va fi săturat şi cel ce udă pe alţii va fi udat şi el*[46].

Milostenia aduce abundenţă în casa omului milostiv: *Cine dă săracului, nu duce lipsă*[47]. Aşa cum, cu 50 de ani în urmă, imediat după cel de al război mondial, într-o vreme de grea secetă şi de uriaşe lipsuri materiale, câteva familii credincioase făceau milostenie **din puţinul ce-l aveau** şi nu duceau lipsă; căci „puţinul", în comparaţie cu lipsa totală a săracului primit în casă şi pus la masă, **părea mult,** determinând apariţia unor simţăminte optimiste, de uşurare, de îndestulare. Dar, mai ales, milostenia sporeşte, în noi, cunoaşterea lui Dumnezeu, prin exercitarea faptelor bune[48]. Ca, finalmente, să ducă la fericire şi să-l facă, pe cel care practică mila, fericit pe pământ[49].

1. Starea de libertate în milostenie

Ca să facem binele, trebuie să-l gândim: *Cei ce gândesc binele lucrează cu bunătate şi credincioşie*[50]. Întâi gândim la milostenie şi apoi trecem la realizarea acestui gând, la fapta de bunătate, la milostenia propriu-zisă. Din ceea ce am analizat

---

43 Isaia, 58.10–11
44 Proverbe, 11.17
45 Idem, 19.22: *Ceea ce face farmecul unui om este bunătatea lui...*
46 Idem, 11.25
47 Idem, 28.27
48 Coloseni, 1.10: *Să vă purtaţi într-un chip vrednic de Domnul, (...) aducând roade în tot felul de fapte bune, şi crescând în cunoştinţa lui Dumnezeu.*
49 Psalm, 41.1–2: *Ferice de cel ce îngrijeşte de sărac! (...) El este fericit pe pământ...*
50 Proverbe, 14.22

anterior, rezultă că împietrirea inimii împiedică milostenia, închide mâna înaintea nevoilor aproapelui. Iată de ce se impune o serie de **exerciții pregătitoare,** convergente, urmărind **formarea şi perfecţionarea milosteniei,** printr-un subtil şi perseverent proces de autoeducaţie creştină.

A) **Deschiderea mâinii** ar fi prima treaptă, gestul iniţial: *Să nu-ţi închizi mâna înaintea fratelui tău cel lipsit, ci să-i deschizi mâna, şi să-l împrumuţi cu ce-i trebuie ca să facă faţă nevoilor lui*[51]. Prin deschiderea repetată a mâinii, prin nenumăratele acte de binefacere, uneori mecanic înfăptuite, noi vom reuşi miracolul **despietririi inimii,** materializat într-o **oarecare** milă. Milostenia va fi, bineînţeles, încă o **milostenie forţată,** uneori făcută „cu părere de rău", alteori „de silă". Dar, cu timpul, prin practicarea sa zilnică, milostenia va evolua, înrâurind inima despietrită, adăugând sufletului, altădată indiferent sau arid, fertilitatea milei creştine, bucuria şi largheţea adevăratei milostenii.

În elaborarea acestei idei fundamentale, vom lua în consideraţie două exerciţii adiacente:

a) **De la „a lua" la „a da",** conform sfatului: *Cine fură să nu mai fure, ci mai degrabă să lucreze cu mâinile lui la ceva bun, ca să aibă ce să dea celui lipsit*[52]. **Jena** păcatului precedent, a furtului comis în detrimentul altuia, va stârni impulsul unei direcţii contrarii, a trudei, a căznirii în scopul ajutorării semenului până nu demult furat, milostenia reprezentând un fel de penitenţă a mâinilor infractoare, vinovate de delictul contra celei de a şaptea porunci: **Tu nu vei fura!** Ce spune Evanghelia despre Zaheu, care stătea înaintea lui Iisus, în deplina nuditate a omului păcătos, dar conştient de toate fărădelegile sale? *Iată, Doamne, jumătate din avuţia mea o*

---

51 Deuteronom, 15.7–8
52 Efeseni, 4.28

dau săracilor; şi, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, îi dau înapoi împătrit[53].

b) **Nu din prisosul, ci din puţinul nostru,** din strictul necesar, din ceea ce avem numai pentru noi, să dăm şi altora, preveniţi fiind că *omul milostiv va fi binecuvântat, pentru că dă săracului din pâinea lui*[54].

B) **Cercetarea orfanilor şi a văduvelor,** după norma de acţiune afirmată de Ap. Iacov: *Religiunea curată şi neîntinată, înaintea lui Dumnezeu, Tatăl nostru, este să cercetăm pe orfani şi pe văduve în necazurile lor*[55].

Cercetând pe oamenii în necazuri, cu alte cuvinte ieşind pe terenul sărăciei, ne vom apropia de oameni. Îi vom cunoaşte. Vom lua parte la suferinţele şi lipsurile altora, pentru a ne desprinde de egoismul ce ne diformează interioritatea, pentru a uita de noi şi a rămâne cu imaginea dojenitoare a lumii necăjite. Vom simţi cum se naşte în străfundurile fiinţei noastre, odinioară împietrită, **sentimentul răspunderii sociale,** la început, şi **sentimentul compătimirii,** mai târziu. Şi vom sfârşi prin a face milostenie, căutând cu neastâmpăr „prilejurile" de binefacere[56].

C) **Procedeul mesei** poate fi considerat ultimul exerciţiu propus de noi, pentru a ajunge, de la milostenia silită, la milostenia liberă, spontană, nedrămuită, la **libertatea** în milostenie. *Când dai un prânz sau o cină* – fixează Mântuitorul conduita noastră de toată vremea –, *să nu chemi pe prietenii tăi, nici pe fraţi tăi, nici pe neamurile tale, nici pe vecinii bogaţi(...). Ci, când dai o masă, cheamă pe săraci, pe schilozi, pe şchiopi, pe orbi. Şi va fi ferice de tine, pentru că ei n-au cu ce să-ţi răsplătească*[57].

---

53 Luca, 19.8
54 Proverbe, 22.9
55 Iacov, 1.27
56 Galateni, 6.10: *Aşadar, cât avem prilej, să facem bine la toţi, şi mai ales fraţilor în credinţă.*
57 Luca, 14.12–14

Vederea săracilor, a schilozilor, a şchiopilor sau a orbilor – victime ale războiului, ale eredităţii ori, cum se întâmplă în cele mai numeroase cazuri, victime ale injustiţiei sociale, cu întreaga sa puzderie de emanaţii nefaste, de instituţii exploatatoare –, acest spectacol degradant poate trezi sau va trezi, în noi, mila şi hotărârea de a face milostenie, de a ne ocupa de cei nenorociţi cu înţelegerea şi simpatia cuvenită.

Respectând aceste reguli de viaţă, veţi observa că *aţi început nu numai să faceţi, ci să şi voiţi*[58]. Adică, veţi înregistra satisfacţia autodepăşirii, a saltului de la milostenia făcută **prin constrângere** sau în chip absolut **maşinal,** la milostenia **voită,** izvorâtă din necesitatea lăuntrică de a birui răul prin bine, mizeria omenească prin fapta cea bună.

2. Entuziasmul generozităţii

Sfântul Pavel, evidenţiind contribuţia entuziastă a credincioşilor macedoneni, în cadrul celei dintâi milostenii organizate din lume, raportează: *În mijlocul multelor necazuri prin care au trecut, bucuria lor peste măsură de mare şi sărăcia lor lucie, au dat naştere la un belşug de dărnicie din partea lor. Vă mărturisesc că au dat de bună voie, după puterea lor şi chiar peste puterile lor*[59].

Ca să ne putem apropia de limita maximă a „belşugului de dărnicie", care coincide cu entuziasmul generozităţii creştine, sunt necesare metodele de mai jos:

– **Imboldul** la milostenie: *Să ne îndemnăm la dragoste şi la fapte bune*[60].

– **Emulaţia,** întrecerea între credincioşi: *Cei ce au crezut în Dumnezeu, să caute să fie cei dintâi în fapte bune*[61].

– **Intensificarea** milosteniei: *După cum sporiţi în toate*

---

58 2 Corinteni, 8.10
59 Idem, 8.2–3
60 Evrei, 10.24
61Tit, 3.8

lucrurile: în credinţă, în cuvânt, în cunoştinţă, în orice râvnă şi în dragostea voastră pentru noi, căutaţi să sporiţi şi în această binefacere[62].

– **Perseverenţa:** *Să nu te părăsească bunătatea şi credincioşia: leagă-ţi-le la gât, scrie-le pe tăbliţa inimii tale*[63].

– **Înţelegerea faţă de cel lipsit:** *Celui ce-ţi cere, dă-i; şi nu-i întoarce spatele*[64].

– **Discreţia:** *Tu, dar, când faci milostenie, nu suna cu trâmbiţa înaintea ta, cum fac făţărnicii (...). Ci tu, când faci milostenie, să nu ştie stânga ta ce face dreapta, pentru ca milostenia ta să fie făcută în ascuns*[65].

*

* *

Faptul de a acorda o atenţie corespunzătoare acestor metode, determinarea trăirii noastre prin norma lor morală, înlesneşte crearea deprinderii de a face bine, respectiv formează **deprinderea milosteniei**[66]. Or, această „deprindere" constituie modalitatea esenţială a depistării „nevoilor grabnice", a ierarhizării nevoilor omeneşti presante. În plus, ea transmite subiectului permanenţa rodirii, dinamismul Evangheliei lui Hristos, fiindcă îşi întemeiază raţiunea de a fi pe mila creştină. Nu o milă intermitentă, conformându-se dispoziţiei sufleteşti a zilei respective, în funcţie de faţa omului sau tributară unor interese meschine. Dimpotrivă, o milă continuă, clocotitoare, dominându-ne sufletul şi provocând zămislirea milosteniei. A unei milostenii vii, în opoziţie directă cu milostenia formală, camuflată sub dantelăria unor sterile obligaţii religioase, străină

62 2 Corinteni, 8.7
63 Proverbe, 3.3
64 Matei, 5.42
65 Idem, 6.2–4
66 Tit, 3.14: *Trebuie ca şi ai noştri să se deprindă să fie cei dintâi în fapte bune, şi să nu stea neroditori.*

BCU CLUJ / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

de binefacerea duminicală, de pomeni, de automatismul milosteniei utilitariste, care vizează iertarea păcatelor sau ocuparea unui loc mai bun în cer.

Gradația milosteniei, făcută din lucrurile „dinlăuntru" și materializată în lucrurile „din afară", în binefacere, consemnează exercițiul oarecum obligatoriu al faptelor bune și corectitudinea contabilizării lor, perpetuitatea exercițiilor de transformare a omului indiferent în om milos și darnic, obișnuit cu fapta bună, gata să simtă împreună cu alții și având *aceleași simțăminte unii față de alții*[67].

În ultimă instanță, va avea loc întronarea definitivă a milosteniei inimii largi, a bucuriei revărsată în iubirea aproapelui, prin transpunerea noastră în ființa celor ce au nevoie de noi.

67 Romani, 12.16

9

Omul slujirii

I

Am văzut că milostenia, în realizarea practică a credinței, în împlinirea concretă a sufletului, nu este decât un prim pas, reprezentând formula elementară a trăirii creştine. Punctul culminant al dinamismului uman rămâne, cu siguranță, jertfa de sine, dăruirea totală, consacrarea propriei vieți în slujba societății, prin slujirea lui Dumnezeu în Hristos Iisus. *Astfel, în dragostea noastră fierbinte pentru voi* – se adresa sfântul Pavel creştinilor din Tesalonic – *eram gata să vă dăm nu numai Evanghelia lui Dumnezeu, dar chiar şi viața noastră, atât de scumpi ne ajunserăți*[1]. Iar despre Epafrodit, fratele şi tovarăşul de luptă al aceluiaşi apostol, aflăm că *pentru lucrul lui Hristos a fost el aproape de moarte şi şi-a pus viața în joc*[2].

Paralelismul dintre slujirea lui Dumnezeu şi slujirea față de oameni scoate în evidență corelația lor indisolubilă. În concepția creştină, principiul slujirii se referă, în exclusivitate, la Dumnezeu, conform răspunsului dat de Iisus, pe munte, Ispititorului: *Domnului Dumnezeului tău să te închini şi numai Lui să-I slujeşti*[3]. Însă acest principiu nu poate face abstracție de oameni, pentru că ar deveni el însuşi abstract, meta-uman,

---

1 1 Tesaloniceni, 2.8
2 Filipeni, 2.30
3 Matei, 4.10

BCU Cluj / Central University Library

ireal. **Numai lui Dumnezeu să-I slujim,** desigur. Dar în slujirea aceasta trebuie să integrăm, ca să-şi capete plenitudine, slujirea noastră faţă de oameni – acei oameni pentru mântuirea cărora Iisus Hristos *S-a făcut ascultător până la moarte, şi încă o moarte de cruce*[4].

Succesiunea slujirii creştine, în îndoita sa înfăţişare, este unică, invariabilă: întâi slujim lui Dumnezeu şi **după aceea** semenilor noştri, precum citim în a doua epistolă către Corinteni: *S-au dat mai întâi pe ei înşişi Domnului, şi apoi nouă, prin voia lui Dumnezeu*[5].

1. În slujba lui Dumnezeu

În Vechiul Testament, Samuel, adresându-se poporului evreu, ameninţat de „mâna Filistenilor", îi îndemnă cu aceste cuvinte: *Dacă din toată inima voastră vă întoarceţi la Domnul, scoateţi din mijlocul vostru dumnezeii străini şi Astarteele, îndreptaţi-vă inima spre Domnul şi slujiţi-I numai Lui*[6]. Deci, ca să nu slujim la doi stăpâni, ci numai şi numai lui Dumnezeu, se cere îndeplinirea a trei condiţii de prim ordin:

– **Întoarcerea la Domnul** „din toată inima", cu toată fiinţa – o întoarcere deplină, nu pe un sfert sau pe jumătate; o convertire autentică, nu rămânând *oameni cu inima împărţită*[7], nehotărâţi şi nestatornici în atitudinea noastră faţă de Dumnezeu.

– **Scoaterea din mijlocul nostru a dumnezeilor străini,** a idolilor pe care îi purtăm în inimă şi a căror acţiune se soldează cu înstrăinarea de Dumnezeu şi cu căderea noastră în nelegiuire[8]. Suntem, de altfel, avertizaţi că până şi **lăcomia** *este o închinare la idoli*[9], iar **pântecele** poate ajunge un

---

4 Filipeni, 2.8
5 2 Corinteni, 8.5
6 1 Regi (Samuel), 7.3
7 Iacov, 4.8
8 Ezechiel, 14.3: *Fiul omului, oamenii aceştia îşi poartă idolii în inimă şi îşi pironesc privirile spre ceea ce i-a făcut să cadă în nelegiuire!*
9 Coloseni, 3.5

dumnezeu străin şi-o Astartee tiranică[10]. De aceea, împărtăşim părerea sfântului Petru că *fiecare este robul lucrului de care este biruit*[11], fie acest lucru o poftă necurată, fie o concepţie filozofică ateistă, fie un sistem politic totalitar, de oprimare a drepturilor omului.

– **Îndreptarea inimii,** eliberată de stăpânitorii mai sus amintiţi „spre Domnul", şi exclusiv spre El, spre „mărgăritarul de mare preţ", căutat cu dor fierbinte de sufletul nostru însetat de veşnicie; spre comoara unică, inegalabilă, a inimii noastre, conştienţi fiind de universalitatea acestui adevăr: *unde este comoara voastră, acolo va fi şi inima voastră*[12].

Apostolii Ioan şi Pavel insistă, în epistolele lor, să ne păzim de idoli sau să fugim de *închinarea la idoli*[13], dacă vrem să ne apropiem de Dumnezeu şi să-I slujim *cu scumpătate şi credincioşie*[14]. Însă slujirea noastră nu va avea ca ţintă **orice** Dumnezeu, câtă vreme reţinem această nuanţă subtilă: *de la idoli v-aţi întors la Dumnezeu, ca să slujiţi Dumnezeului celui viu şi adevărat*[15]. Nu unui Dumnezeu închipuit de noi, bagatelizat de noi, creat de noi după chipul şi asemănarea noastră[16], nu unui Dumnezeu tolerant cu poftele, cu satisfacţiile, cu afacerile sau inconsecvenţele noastre dubioase, ci „Dumnezeului celui viu şi adevărat", care ne vrea **ai Lui** cu gelozie, într-o dependenţă desăvârşită.

Tu să te ţii în totul totului tot, numai de Domnul Dumnezeul tău[17] – iată ce nu trebuie să uităm niciodată în viaţa noastră

---

10 Filipeni, 3.19
11 2 Petru, 2.19
12 Matei, 6.21
13 1 Ioan, 5.21 şi 1 Corinteni, 10.14
14 Iosua, 24.14
15 1 Tesaloniceni, 1.9
16 Psalm, 50.21: *Iată ce ai făcut şi Eu am tăcut. Ţi-ai închipuit că Eu sunt ca tine...*
17 Deuteronom, 18.13

de credinţă, în activitatea noastră de toate zilele. Pe orice treaptă a ierarhiei sociale ne-am afla, orice serviciu sau răspundere publică am avea, cu orice ne-am ocupa, orice politică am face, la baza activităţii noastre, fondul şi idealul întregii noastre strădanii să fie **slujirea de Dumnezeu** „în totul totului tot". Tot ce gândim, tot ce visăm, tot ce realizăm, tot ce înălţăm pe pământ, **totul** trebuie să fie subordonat lui Dumnezeu şi potrivit cu voia Lui cea sfântă.

Nu este cu putinţă a sluji „Dumnezeului celui viu şi adevărat" decât dacă suntem **ai Lui**[18]. Foarte mulţi „creştini de duminică" încearcă să slujească – sau cred, în ignoranţa lor, că slujesc – lui Dumnezeu, fără ca să-I aparţină, ca să fie „ai Lui", pendulând, din nefericire, între două slujiri, trăind într-o crasă şi inadmisibilă dualitate. Or, ca să fim ai lui Dumnezeu, se cere consacrare integrală, se cere destituirea omului vechi de către omul cel nou, capabil să dea ascultare preceptului paulinic: *Să nu mai daţi în stăpânirea păcatului mădularele voastre, ca nişte unelte ale nelegiuirii; ci daţi-vă pe voi înşivă lui Dumnezeu, ca vii, din morţi cum eraţi, şi daţi lui Dumnezeu mădularele voastre, ca pe nişte unelte ale neprihănirii*[19].

„Eu şi Tatăl una suntem", a spus Mântuitorul[20], consfinţind odată pentru totdeauna că El este, într-adevăr, *oglinda slavei Lui şi întipărirea Fiinţei Lui*[21]. Dacă la Dumnezeu-Tatăl nu vine nimeni decât prin Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu[22], tot aşa ca să fim ai lui Dumnezeu, trebuie să fim, în prealabil, **ai lui Iisus**, ca să putem sluji lui Dumnezeu, **în** Iisus şi **prin** Iisus, dezbrăcându-ne de faptele întunericului şi îmbrăcându-ne cu armele luminii[23], în vederea slujirii lui Dumnezeu în lumină.

---

18 Fapte, 27.23
19 Romani, 6.13
20 Ioan, 10.30
21 Evrei, 1.3
22 Ioan, 14.6
23 Romani, 13.12

2. Lucrarea lui Iisus

Cum se face că Ap. Pavel le scrie colosenilor: *Voi slujiţi Domnului Hristos*[24], iar Iisus le atrage atenţia ucenicilor cu cuvintele: *Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci El să slujească şi să-Şi dea viaţa răscumpărare pentru mulţi*[25]? Contradicţiile sunt excluse în Sfânta Scriptură. Noi nu putem sluji Domnului Iisus decât în măsura în care El ne slujeşte, El, care a venit în lume nu „să I se slujească", ci „să-şi dea viaţa", cu scopul de a mântui lumea. Slujind lui Iisus, ne slujim nouă înşine, nu Lui. Căci luptând, de pildă, pentru răspândirea Evangheliei şi a comandamentelor ei, Domnul este Cel ce ne slujeşte permanent, Cel ce imprimă slujirii noastre puterea de a duce lupta până la capăt. *Iată la ce lucrez şi mă lupt după lucrarea puterii Lui, care lucrează cu tărie în mine,* va recunoaşte sfântul Pavel[26]. Premergătoare luptei noastre este „lucrarea puterii Lui". Sau, mai bine zis, lupta noastră spirituală este reflexul luptei Domnului Iisus, eternul slujitor al umanităţii.

Prin urmare, noi stăm la masa harurilor şi Fiului Omului ne slujeşte: *Eu, totuşi, sunt în mijlocul vostru ca Acel ce slujeşte la masă*[27]. Suntem bolnavi? El ne aduce vindecarea. Suntem orbi? Ne aduce vederea. Suntem trişti? Ne aduce mângâierea. Suntem slabi? Ne aduce puterea care ne lipseşte. Plângem? Ne şterge lacrimile. Acesta este adevărul: *Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci El să slujească...* Să slujească sufletului omenesc, deteriorat din cauza păcatului; sufletului, care preţuieşte mai mult decât toate comorile lumii. Ca să salveze sufletul omenesc din ghearele morţii – fiindcă *plata păcatului este moartea*[28] –, a venit Domnul Iisus pe pământ; ca să mântuie *ce era pierdut*[29].

---

24 Coloseni, 3.24
25 Marcu, 10.45
26 Coloseni, 1.29
27 Luca, 22.27
28 Romani, 6.23
29 Matei, 18.11

Viaţa Mântuitorului a fost o **viaţă de slujire.** Ceea ce nu puteau pricepe nici fiii lui Zebedei, Iacob şi Ioan, nici furtunosul Simon-Petru, care, la arestarea Domnului, a scos sabia, *a lovit pe robul marelui preot şi i-a tăiat urechea dreaptă.* Cu alte cuvinte, Petru vroia să-L apere pe Iisus, **să-I slujească** într-un fel oarecare. Dar Iisus i-a zis: *Bagă-ţi sabia în teacă*[30]. Şi-a adăugat: *Crezi că n-aş putea să rog pe Tatăl Meu, care Mi-ar pune îndată la îndemână mai mult de douăsprezece legiuni de îngeri?*[31]. Crezi, Petre, parcă ar continua să-l dojenească Mântuitorul, că n-ar avea cine să-Mi slujească, dacă ar fi nevoie? Nu înţelegi nici acum că *aşa trebuie să se întâmple?* Sărmane ucenic nechibzuit! Nu tu ai datoria slujirii, ci Eu trebuie să-ţi slujesc. Iată! În curând Mă vei părăsi şi tu şi ceilalţi ucenici. Peste câteva ceasuri, te vei lepăda de trei ori de Mine. Eu trebuie să te ajut, Petre, ca să capeţi puterea de a nu te mai lepăda de Învăţătorul tău, niciodată, ca să-L poţi mărturisi Neamurilor, cu îndrăzneală...

Da, Fiul Omului n-a venit să I se slujească, ci El să slujească..." Şi **cum?** *Iisus străbătea toate cetăţile şi satele, învăţând pe norod în sinagogi, propovăduind Evanghelia Împărăţiei şi vindecând orice fel de boală şi orice fel de neputinţă care era în norod*[32]. Este, în toate acestea, o lucrare de slujire faţă de oameni şi de proslăvire faţă de Dumnezeu: *Eu Te-am proslăvit pe pământ, am sfârşit lucrarea pe care Mi-ai dat-o s-o fac*[33] Iisus Hristos se numeşte pe Sine *păstorul cel bun,* care se află în slujba „oilor", şi este gata *să-şi dea viaţa pentru oi*[34]; care ne paşte în păşuni verzi şi ne duce la ape de odihnă[35]; care, atunci când se rătăceşte sau se pierde o oaie, *lasă pe celelalte nouăzeci şi nouă pe islaz şi se duce după cea pierdută,*

---

30 Ioan, 18.10–11
31 Matei, 26.53–54
32 Idem, 9.35
33 Ioan, 17.4
34 Idem, 10.11
35 Psalm, 23.2

până când o găseşte[36]. Aşa cum scrie în proorocia lui Ezechiel: *Voi căuta pe cea pierdută, voi aduce înapoi pe cea rătăcită, voi lega pe cea rănită şi voi întări pe cea slabă*[37].

Dacă oamenii poruncesc şi ţin în robie pe alţii, dacă exploatează şi asupresc, Iisus Hristos a venit să elibereze lumea, să ne izbăvească de păcat, *ca să fim slobozi*[38]. Dacă mai marii popoarelor *leagă sarcini grele şi cu anevoie de purtat şi le pun pe umerii oamenilor, dar ei nici cu degetul nu vor să le mişte*[39], Iisus Hristos, în schimb, nu împovărează, ci **poartă El** sarcinile grele ale oamenilor împovăraţi, ca să se împlinească proorocia: *El a luat asupra Lui neputinţele noastre şi a purtat boalele noastre. (...) El a purtat păcatele noastre în trupul Său pe lemn*[40]. Iar viaţa aceasta de slujire, de jertfă sublimă, se cade să ne fie pildă tuturor şi îndemn spre mai bine, acceptând, fără nici o ezitare, tulburătorul avertisment al evanghelistului Ioan: *Cine zice că rămâne în El, trebuie să trăiască şi el cum a trăit Iisus*[41].

3. Pe urmele Mântuitorului

Ecuaţia slujirii creştine se rezolvă prin regula fixată de Domnul Iisus: *Eu în ei şi Tu în Mine*[42]. Deci, numai proporţional cu prezenţa lui Iisus în sufletul nostru, cu slujirea Lui, vom fi vrednici să-L slujim pe Dumnezeu **în persoana** oamenilor care au nevoie de slujirea noastră, de dăruirea vieţii, de abnegaţia şi entuziasmul nostru umanitar. Jertfa lui Iisus **ne obligă** la jertfă, prin noul conţinut de viaţă realizat în El şi prin dimensiunea nouă a capacităţii noastre de înţelegere: *Noi am cunoscut dragostea Lui prin aceea că*

---

36 Luca, 15.4
37 Ezechiel, 34.16
38 Galateni, 4.31
39 Matei, 23.4
40 Matei, 8.17 şi 1 Petru, 2.24
41 1 Ioan, 2.6
42 Ioan, 17.23

El Şi-a dat viaţa pentru noi; şi noi, deci, trebuie să ne dăm viaţa pentru fraţi[43].

Modul în care vom sluji semenilor noştri atârnă nemijlocit de calitatea slujirii lui Dumnezeu: de *partea cea bună* a Mariei *– la picioarele Domnului –* sau de slujirea **împărţită** a Martei, care se îngrijora şi se frământa *pentru multe lucruri,* neglijând esenţialul, singurul lucru de trebuinţă – Iisus[44]. Fiindcă multă lume, mulţi bărbaţi şi multe femei îşi închipuie că slujesc lui Dumnezeu, ca şi Marta, îngrijorându-se şi frământându-se pentru biserica ai căror enoriaşi sunt: vinderea lumânărilor, scuturatul covoarelor, păstrarea curăţeniei icoanelor, aprovizionarea cu combustibil, activitatea corală, cheta duminicală, etc. Adică se străduiesc să curețe *partea de afară a paharului şi a blidului,* pentru a se arăta pe dinafară neprihăniţi oamenilor, iar pe dinăuntru sunt plini *de răpire şi de necumpătare,* de făţărnicie şi de fărădelege[45]. În consecinţă, este vorba de o slujire mecanică, parohială, administrativă şi nu de o slujire **din toată inima** şi, mai ales, în inimă.

Se mai pot evidenţia încă două aspecte negative ale slujirii faţă de Dumnezeu:

1. **Slujirea interesată** a unor pseudo-creştini care *fac dezbinări şi tulburare* pentru a zăpăci sufletele şi a le atrage în diverse formaţiuni religioase, abracadabrante şi diversioniste. Despre această categorie de oameni Ap. Pavel nu se sfieşte să spună *că nu slujesc lui Hristos, Domnul nostru, ci pântecelui lor; şi prin vorbiri dulci şi amăgitoare, ei înşeală inimile celor lesne crezători*[46]. În această respingătoare excrescenţă a trăirii „creştine", Iisus devine, pur şi simplu, un paravan al meschinelor interese care animă pe **lupii răpitori,** oricând gata să se ascundă

---

43 1 Ioan, 3.16
44 Luca, 10.39–42
45 Matei, 23.25–28
46 Romani, 16.17–18

sub „haina de oaie" a unor importante societăţi misionare, fie ele şi de binefacere, dar având ca scop: prozelitismul.

2. **Excesul de zel al slujirii,** care degenerează în acte şi gesturi nesăbuite, culminând cu fanatismul religios, generator de intoleranţă, de persecuţii şi, chiar, de crime şi ruguri. Întocmai cum profeţise Iisus: *Va veni vremea când oricine vă va ucide, să creadă că aduce o slujbă lui Dumnezeu*[47].

*

* *

Este imposibil să-L slujim pe Dumnezeu fără ca să credem în Iisus, sau să-L slujim pe Iisus, fără ca să călcăm pe urmele Lui, întru reeditarea divinei Sale lucrări de slujire: *Dacă îmi slujeşte cineva, să Mă urmeze; şi unde sunt Eu, acolo va fi şi slujitorul Meu*[48]. Urmându-L pe Iisus, vom putea să slujim Domnului cu frică şi cutremur, cu smerenie, cu neprihănire, pace şi bucurie în Duhul Sfânt:

– **Cu frică şi cutremur,** pătrunşi de seriozitatea şi importanţa acestei slujiri, de responsabilitatea noastră în slujire: *Slujiţi Domnului cu frică şi bucuraţi-vă tremurând*[49].

– **Cu toată smerenia,** indiferent dacă împrejurările ne sunt favorabile sau nu: *Am slujit Domnului cu toată smerenia, cu multe lacrimi şi în mijlocul încercărilor*[50].

– **Cu neprihănire, pace şi bucurie,** edificaţi fiind că un asemenea grad de spiritualitate se identifică, pe plan lăuntric, cu Împărăţia Cerurilor: *Căci Împărăţia lui Dumnezeu nu este mâncare şi băutură, ci neprihănire, pace şi bucurie în Duhul Sfânt. Cine slujeşte lui Hristos în felul acesta, este plăcut lui Dumnezeu şi cinstit de oameni*[51]. Nu din obligaţie, deci, ci

---

47 Ioan, 16.2
48 Idem, 12.26
49 Psalm, 2.11
50 Fapte, 20.19
51 Romani, 14.17–18

„cu bucurie”, dintr-o pornire liberă, din entuziasm, aşa cum ne invită Psalmistul: *Slujiţi Domnului cu bucurie*[52].

II

Slujirea este un act de o fascinantă complexitate, care parcurge – într-o viaţă de om – curba ascendentă a perfecţiunii creştine: de la fapta materială la cea spirituală. Ne luăm permisiunea de a cita, din cartea lui Iov, câteva versete concludente, în care se oglindeşte şi, totodată, se afirmă chipul luminos al personalităţii morale, rolul său în obştea din care face parte şi participarea grijulie, dezinteresată, însufleţită, la combaterea mizeriei sociale, la opera de ajutorare, de ridicare şi de îndrumare a păturii de jos, deficitară din toate punctele de vedere: *Căci scăpam pe săracul care cerea ajutor şi pe orfanul lipsit de sprijin. Binecuvântarea nenorocitului venea peste mine, umpleam de bucurie inima văduvei. (...) Orbului îi eram ochi şi şchiopului, picior. Celor nenorociţi le eram tată şi cercetam pricina celui necunoscut. Rupeam falca celui nedrept şi-i smulgeam prada din dinţi. (...) Oamenii mă ascultau şi aşteptau, tăceau înaintea sfaturilor mele; cuvântul meu era pentru toţi o rouă binefăcătoare. Mă aşteptau ca pe o ploaie... Îmi plăcea să mă duc la ei şi mă aşezam în fruntea lor; eram ca un împărat în mijlocul unei oştiri, ca un mângâietor lângă nişte întristaţi*[53].

1. Dinamica slujirii

Grija de om, grija de sufletul omenesc avid după mântuire sau bâjbâind în căutarea unei izbăviri vremelnice, grija de orice fiinţă, pierdută sau răscumpărată, pentru care, într-un anumit moment, noi reprezentăm un sprijin real, dacă nu singurul sprijin

---

52 Psalm, 100.2
53 Iov, 29.12–25

de care are nevoie, această grijă apăsătoare, neîntreruptă, ar trebui să stea la temelia slujirii creştine. *Şi pe lângă lucrurile de afară, în fiecare zi mă apasă grija pentru toate Bisericile,* se destăinuie sfântul Pavel, cavalerul neînfricat al slujirii totale, uriaşa sursă de compasiune şi jertfă, la strigătul căruia nu se poate să stăm nepăsători: *Cine este slab, şi să nu fiu şi eu slab? Cine cade în păcat, şi eu să nu ard?*[54].

Stăpâniţi de mobilul grijei mistuitoare, cu antenele răsfirate spre toate punctele cardinale ale nevoilor omeneşti, ne apropiem de semenii care, în mod conştient sau inconştient, au nevoie de noi şi ne contopim cu ei, oferindu-le măcar o părticică din viaţa noastră: un codru de pâine, un cuvânt de îmbărbătare, o vorbă blajină, o rugăciune neprefăcută, o bătaie caldă a inimii, o frântură din melodia lăuntrului nostru convertit.

Ca şi în cazul milosteniei, dinamica slujirii va include şi va face uz de **râvnă,** pentru ca nu cumva să-şi diminueze potenţialitatea sau, şi mai rău, să se atrofieze, să fie copleşită de lenevia sufletului. *Dorim însă ca fiecare din voi* – povăţuieşte, peste veacuri, acelaşi apostol – *să arate aceeaşi râvnă, ca să păstreze până la sfârşit o deplină nădejde, aşa încât să nu vă leneviţi*[55]. **Lenea,** după cum vedem, şi **lipsa de pricepere**[56] pândesc râvna slujirii şi încearcă să o compromită, compromiţând, prin discontinuitate şi nesocotinţă, însuşi sensul existenţei creştine.

Dacă râvna se menţine nealterată, **urmărirea binelui** se preface într-o trăsătură constantă şi esenţială a slujirii, conform criteriului: *Urmăriţi ce este bine înaintea tuturor oamenilor*[57]. Această agitaţie interioară **voită** se va încheia cu **înfrângerea egoismului natural,** cu acel *să nu ne placem nouă înşine,* ca

---

54 2 Corinteni, 11.28–29

55 Evrei, 6.11–12

56 Romani, 10.2: *Le mărturisesc că ei au râvnă pentru Dumnezeu, dar fără pricepere.*

57 Idem, 12.17

treaptă finală în evoluția unui proces spiritual inferior și ca moment inițial al unui ciclu superior de viață: *Fiecare din noi să placă aproapelui în ce este bine, în vederea zidirii altora*[58].

Expulzarea egoismului coincide, deci, cu ivirea și statornicirea uneia dintre cele mai alese dispoziții sufletești – **altruismul,** într-o paralelă revărsare darnică, prin împreunarea eului cu non-eul, cu alții: *Fiecare din voi să nu se uite la foloasele lui, ci și la foloasele altora*[59]. Iar **maximalizarea altruismului** ia forma dezinteresării și a preocupării exclusive de soarta aproapelui: *Nimeni să nu-și caute folosul lui, ci fiecare să caute folosul altuia. (...) După cum mă silesc și eu în toate lucrurile să plac tuturor, căutând nu folosul meu, ci al celor mai mulți, ca să fie mântuiți*[60].

Nota specifică a altruismului este asemănarea afectelor noastre cu cele ale semenilor noștri, unificarea sufletelor și a inimilor, ajungând toți *o inimă și un suflet*[61], comuniunea frățească indivizibilă, când avem *aceleași simțăminte unii față de alții,* bucurându-ne cu cei ce se bucură și plângând cu cei ce plâng[62]. Ne aflăm pe piscurile marilor dificultăți morale, în zona lui „ca și cum", fortificată asiduu de **aducerea aminte activă:** *Aduceți-vă aminte de cei ce sunt în lanțuri, ca și cum ați fi și voi legați cu ei; de cei chinuiți, ca unii care și voi sunteți în trup*[63].

Aducerea aminte, păstrarea în atenție a tumultului de vieți omenești din afara „eului", dă contur și omogenitate **simpatiei productive,** compătimirii: *Și eu, când erau ei bolnavi* – mărturisește David –, *mă îmbrăcam cu sac, îmi smeream sufletul*

---

58 Idem, 15.1–2
59 Filipeni, 2.4
60 I Corinteni, 10.24, 33
61 Fapte, 4.32
62 Romani, 12.15–16
63 Evrei, 13.3

cu post şi mă rugam cu capul plecat la sân. Umblam plin de durere ca pentru un prieten, pentru un frate; cu capul plecat, ca de jalea unei mame[64].

2. Într-un duh nou

„Omul vechi", omul care trăieşte în fire pământească, nu poate sluji lui Dumnezeu în mod practic, efectiv, chiar dacă pe plan mental este în concordanţă cu legea divină. Pentru că păcatul, căruia i s-a vândut prin rătăcirea minţii şi înstrăinarea de Dumnezeu, îl împiedică în slujire, constrângându-l să ducă o viaţă sufletească hibridă, incoerentă. Un atare om al dualităţii tragice este nevoit să admită indezirabila realitate interioară: *cu* mintea, eu slujesc legii lui Dumnezeu, dar cu firea pământească *slujesc legii păcatului*[65].

Fără primenirea vieţii sufleteşti, fără **înnoirea duhului,** este exclusă posibilitatea slujirii. Domnul are nevoie, în ce ne priveşte, de o inimă nouă şi un duh nou. Este necesar ca Duhul lui Dumnezeu să sfredelească, prin puterea Lui, carapacea de piatră a fiinţei omeneşti, răsvrătite, ca să putem păzi poruncile şi împlini legile veşnice[66], slujind lui Dumnezeu *într-un duh nou,* iar nu după vechea slovă[67].

Întâi vindecarea şi după aceea slujirea – aceasta este ordinea logică a lucrurilor tainei divine. Numai omul **teafăr,** vindecat de Iisus, devine vrednic să slujească lui Dumnezeu „într-un duh nou", prin practicarea unor porunci noi. Soacra lui Petru, de pildă, *zăcea în pat prinsă de friguri.* Era, oare, capabilă să slujească lui Iisus, zăcând în pat, învinsă de boală? Abia după ce Iisus *a apucat-o de mână, a ridicat-o în sus şi au*

---

64 Psalm, 35.13–14

65 Romani, 7.25

66 Ezechiel, 36.26–27: *Vă voi da o inimă nouă şi voi pune în voi un duh nou; voi scoate din trupul vostru inima de piatră şi vă voi da o inimă de carne. Voi pune Duhul Meu în voi şi vă voi face să urmaţi poruncile Mele, să păziţi şi să împliniţi legile Mele.*

67 Romani, 7.6

lăsat-o frigurile, deci după miraculoasa sa tămăduire abia, *ea a început să le slujească*[68].

Tămăduiţi de Iisus, dobândind o inimă nouă şi un duh nou, suntem supuşi, îndeaproape, unei operaţii duhovniceşti vitale: **curăţirea cugetului de faptele moarte.** Despre această lucrare mistică inimaginabilă ne vorbeşte Ap. Pavel, plecând de la *sângele taurilor şi al ţapilor,* care aduce *curăţirea trupului* şi ajungând la concluzia: *cu cât mai mult sângele lui Hristos (...) vă va curăţi cugetul vostru de faptele moarte, ca să slujiţi Dumnezeului celui viu*[69]. Căci în slujba acestui **rug care nu se mistuie,** nu ne putem introduce decât prin scoaterea încălţămintelor mânjite din picioare[70], respectiv având **un cuget curat**[71].

De la „cugetul curat" – efect supranatural al curăţirii prin sângele lui Hristos –, omul iertat şi mântuit va trece, în mod normal, şi la un trup curat, la „jertfa vie" a trupului, socotit mădular al lui Hristos şi templu al Duhului Sfânt[72], adăugând la acţiunea hotărâtoare a Duhului, contribuţia organizată a propriei sale vreri, după cum ni se cere: *Vă îndemn dar, fraţilor, pentru îndurarea lui Dumnezeu, să aduceţi trupurile voastre ca o jertfă vie, sfântă, plăcută lui Dumnezeu; aceasta va fi din partea voastră o slujbă duhovnicească*[73].

Izbăviţi din robia păcatului, mântuiţi şi sfinţindu-ne, ca unii care avem un cuget curat şi un trup de jertfă, prin răstignirea continuă a firii pământeşti, ni se dă posibilitatea *să-I slujim* (lui Dumnezeu) *fără frică, trăind înaintea Lui în sfinţenie şi neprihănire, în toate zilele vieţii noastre*[74]. Deoarece slujirea

68 Marcu, 1.30–31
69 Evrei, 9.13–14
70 Exod, 3.2, 5
71 2 Timotei, 1.3: *Mulţumesc lui Dumnezeu, căruia îi slujesc cu un cuget curat, din moşi strămoşi...*
72 1 Corinteni, 6.15, 19
73 Romani, 12.1
74 Luca, 1.74–75

lui Dumnezeu ne conduce la sfinţenie, iar sfinţenia şi neprihănirea înaripează slujirea, definitivându-o cu ajutorul Duhului[75], pentru a putea sluji lui Dumnezeu în duhul nostru[76] şi *unii altora în dragoste*[77].

Slujirea faţă de oameni se va face, de asemenea, „într-un duh nou", ţinându-se cont, în primul rând, de **darul primit:** *Ca nişte buni ispravnici ai harului felurit al lui Dumnezeu, fiecare din voi să slujească altora după darul pe care l-a primit;* şi, în al doilea rând, de **puterea primită:** *Dacă slujeşte cineva, să slujească după puterea pe care i-o dă Dumnezeu*[78]. Aceste „felurite daruri" sunt opera aceluiaşi Duh, întrucât sunt *felurite daruri, dar este acelaşi Duh; sunt felurite slujbe, dar este acelaşi Dumnezeu, care lucrează totul în toţi; şi fiecăruia i se dă arătarea Duhului spre folosul altora*[79].

Arătarea Duhului în slujire se va manifesta în felul următor: *Cine este chemat la o slujbă, să se ţină de slujba lui. Cine învaţă pe alţii, să se ţină de învăţătură. Cine îmbărbătează pe alţii, să se ţină de îmbărbătare. (...) Cine cârmuieşte, să cârmuiască cu râvnă*[80].

Să urmărim, în continuare, diversitatea slujirii creştine „spre folosul altora":

– **Prin sfătuire:** *În ce vă priveşte pe voi, fraţilor, eu însumi sunt încredinţat că sunteţi plini de bunătate, plini şi de orice fel de cunoştinţă, şi astfel sunteţi în stare să vă sfătuiţi unii pe alţii*[81].

– **Prin mângâierea** de care avem parte, „din belşug", prin

---

75 Filipeni, 3.3
76 Romani, 1.9
77 Galateni, 5.13
78 1 Petru, 4.10–11
79 1 Corinteni, 12.4–7
80 Romani, 12.7–8
81 Idem, 15.14

Hristos (după ce am participat „din belşug" la suferinţele Lui), ca *să putem mângâia pe cei ce se află în vreun necaz*[82].

– **Prin îngrijire,** imitându-l pe Timotei, dat drept exemplu de Ap. Pavel: *N-am pe nimeni care să-mi împărtăşească simţirile ca el şi să se îngrijească într-adevăr de starea voastră*[83].

– **Prin bunătate şi îndurare**[84].

– **Prin smerenie:** *Nu faceţi nimic din duh de ceartă sau din slavă deşartă; ci în smerenie fiecare să privească pe altul mai pe sus de el însuşi*[85].

– **Prin răbdare:** *Noi, care suntem tari, suntem datori să răbdăm slăbiciunile celor slabi*[86].

– **Prin rugăciune:** *Vă îndemn dar, înainte de toate, să faceţi rugăciuni, cereri, mijlociri, pentru toţi oamenii*[87].

Numai astfel vom reuşi să întronăm definitiv, în noi, milostenia inimii largi, bucuria revărsată în iubirea aproapelui, prin transpunerea noastră în fiinţa celor care au nevoie de noi.

3. Pe Muntele cel Sfânt

Realizându-ne în Iisus Hristos ca oameni noi, cu duh nou şi minte nouă, cu mâini nevinovate şi inimă curată, „muntele Domnului" sau „locul Lui cel Sfânt"[88], la care ne-am căţărat în virtutea credinţei, adică înălţimea staturii noastre spirituale, devine elementul justificativ al dăruirii în actul de slujire: *Căci pe muntele Meu cel Sfânt, pe muntele cel înalt al lui Israel* – zice Domnul Dumnezeu –, *acolo îmi va sluji toată casa lui Israel, toţi cei ce vor fi în ţară*[89].

---

82 2 Corinteni, 1.4–5
83 Filipeni, 2.20
84 Zaharia, 7.9: *Fceţi cu adevărat dreptate şi purtaţi-vă cu bunătate şi îndurare unul faţă de altul.*
85 Filipeni, 2.3
86 Romani, 15.1
87 1 Timotei, 2.1
88 Psalm, 24.3–4
89 Ezechiel, 20.40

Procesul evolutiv al credinţei nu permite nici o suspiciune, nici o contrazicere. Căci, în conformitate cu dialectica Pentateuhului, noi mergem după Domnul şi ne temem de El, Îi păzim poruncile şi ascultăm de glasul Lui, pentru ca în partea finală a evoluţiei morale, să ne alipim de Dumnezeu, să ne pierdem în nemărginirea dragostei dumnezeieşti, ca să-I slujim fără nici o rezervă[90].

Domnul şi Mântuitorul nostru Iisus Hristos ne previne, cu toată seriozitatea, că *nimeni nu poate sluji la doi stăpâni*[91]: şi lui Dumnezeu şi lui Mamona; şi lui Dumnezeu şi păcatului generator de egoism feroce, de claustrare în eul propriu şi de sfidare a mulţimilor care ne solicită adeziunea. Iar motivarea acestei axiome evanghelice o găsim în întâia epistolă a sfântului Petru, unde citim că am fost *răscumpăraţi din felul deşert de vieţuire* pe care l-am moştenit de la părinţii noştri; răscumpăraţi *nu cu lucruri pieritoare, cu argint sau cu aur,* ci, în chip minunat, *cu sângele scump al lui Hristos*[92], prin liberă alegere, prin voinţa noastră liberă. Ca de bună voie, nu numai noi, ci şi familia noastră şi, dacă este posibil, întreaga colectivitate, să hotărască o **unică** slujire – lui Dumnezeu: *Şi dacă nu găsiţi cu cale să slujiţi Domnului, alegeţi astăzi cui vreţi să slujiţi,* se adresa Iosua tuturor seminţiilor lui Israel, adunate la Sihem. *Cât despre mine, eu şi casa mea vom sluji Domnului*[93].

La baza slujirii lui Dumnezeu, ca şi la baza oricărui fel de activitate creştină, se află **jertfa lui Iisus,** care *a murit pentru toţi, pentru ca cei ce trăiesc, să nu mai trăiască pentru ei înşişi, ci pentru Cel ce a murit şi a înviat pentru ei*[94]. De

---

90 Deuteronom, 13.4: *Voi să mergeţi după Domnul, Dumnezeul vostru, şi de El să vă temeţi; poruncile Lui să le păziţi, de glasul Lui să ascultaţi; Lui să-I slujiţi şi de El să vă alipiţi.*

91 Matei, 6.24

92 1 Petru, 1.18–19

93 Iosua, 24.15

94 2 Corinteni, 5.15

acum înainte, noi nu ne mai aparţinem: *Nici unul din noi nu trăieşte pentru sine şi nici unul din noi nu moare pentru sine; căci dacă trăim, pentru Domnul trăim*[95]. Trăim într-o reciprocitate perfectă cu semenii noştri, în trupul mistic al lui Hristos, care este Biserica, *pentru ca să nu fie nici o dezbinare în trup, ci mădularele să îngrijească deopotrivă unele de altele*[96].

Cu respectarea tuturor condițiilor anterioare, atingem culmea imperativului categoric al Evangheliei: **datoria slujirii.** Respectiv atunci când această slujire nu este un „surplus" în realizarea credinței, ci o „datorie" ţâşnită spontan din străfundurile unei conştiinţe transfigurate, a unor suflete de oameni credincioşi, care, după ce şi-au dat silința să facă tot ce li s-a poruncit, vor rosti mereu cuvintele evlaviei smerite: *Suntem nişte robi netrebnici; am făcut ce eram datori să facem!*[97].

4. Robul tuturor

Lupta constituie nota distinctă a slujirii: **lupta cu noi înşine,** „până la sânge", în vederea autodepăşirii; şi **lupta externă,** pentru mântuirea semenilor noştri, pentru întoarcerea păcătoşilor de la rătăcirea căii lor[98], sau lupta împotriva nedreptăților sociale, pentru realizarea unui *pământ nou, în care va locui neprihănirea*[99]. La această luptă a măreţiei creştine, ipostaziată în multitudinea faptelor de slujire, se referă Domnul Iisus, când le cere ucenicilor: *Cine are o pungă, s-o ia; cine are o traistă, de asemenea s-o ia; şi cine n-are sabie, să-şi vândă haina şi să-şi cumpere o sabie*[100].

E drept, luptăm cu toate adversitățile, suferim din cauza

---

95 Romani, 14.7–8
96 1 Corinteni, 12.25
97 Luca, 17.10
98 Iacov, 5.20
99 2 Petru, 3.13
100 Luca, 22.36

tuturor nenorocirilor, compătimim pe toţi împovăraţii acestei lumi înstrăinate de Dumnezeu. Şi visăm. Şi nădăjduim. Şi aşteptăm. Aşteptăm ca ochii orbilor să se deschidă şi urechile surzilor să audă; ca şchiopul să sară ca un cerb şi limba mutului să cânte de bucurie; ca în pustie să ţâşnească ape şi în pustietate să susure pâraie; ca marea de nisip să se prefacă în iaz şi pământul uscat în izvoare de ape. Aşteptăm, ca în vizuina şacalilor să crească trestii şi papură...[101] Aşteptăm şi luptăm „din toată inima", într-o societate aproape descreştinată, în mare parte lipsită de inimă, ca să ne ducem la bun sfârşit datoria slujirii, slujind *ca pentru Domnul, nu ca pentru oameni*[102].

A) Cea dintâi metodă, pe care o prezentăm cititorului, este **cheltuirea de sine,** risipa spirituală pozitivă, ieşirea din noi şi scufundarea în adâncimile sufleteşti ale altora, printr-un fel de interferenţă psihică, printr-un superb **naufragiu mistic,** în oceanul spumegând al colectivităţii descumpănite: *Şi eu,voi cheltui prea bucuros din ale mele şi mă voi cheltui în totul şi pe mine însumi pentru sufletele voastre*[103].

B) A doua metodă, de o importanţă egală,este **robia slujirii,** a subordonării la nevoile aproapelui,în lucrarea de izbăvire individuală şi socială, când **eu,** infima entitate dezrobită de Iisus, *măcar că sunt slobod faţă de toţi, m-am făcut robul tuturor, ca să câştig pe cei mai mulţi.* Şi Ap. Pavel dezvăluie, în sprijinul activităţii noastre, câteva din **exerciţiile robiei:** *Am fost slab cu cei slabi, ca să câştig pe cei slabi. M-am făcut tuturor totul, ca, oricum, să mântuiesc pe unii din ei. Fac totul pentru Evanghelie, ca să am şi eu parte de ea*[104]. Accentul cade, în special, pe cei mari în ierarhia vieţii publice şi care ar trebui să fie „robii" celor mici şi slabi, fiindcă după

101 Isaia, 35.5–7
102 Coloseni, 3.23
103 2 Corinteni, 12.15
104 1 Corinteni, 9.19, 22–23

Iisus, *cel ce cârmuieşte* trebuie să se comporte ca *acel ce slujeşte*[105]. Numai aşa ar dispărea diabolica orânduire a spoliatorilor, în care guvernanţii naţiunilor *domnesc peste ele şi mai marii lor le poruncesc cu asuprire*. Numai fructificând, pe plan social, principiile fundamentale ale Evangheliei, am pune capăt „exploatării omului de către om", prin înjghebarea unei societăţi creştine, care se conduce în conformitate cu **legea** fixată de Iisus Hristos: *Oricare va vrea să fie mare între voi, să fie slujitorul vostru. Şi oricare va vrea să fie cel dintâi între voi, să vă fie rob*[106].

C) A treia şi ultima metodă, recomandată de noi,este **asaltarea conştiinţei umane,** în vederea capitulării ei în faţa adevărurilor veşnice ale lui Dumnezeu, aşa cum o aflăm ilustrată în „Pilda celor poftiţi la cină". Bineînţeles, nu este vorba de o violare a liberului arbitru, ci de o înflăcărată şi penetrantă lucrare misionară de cucerire a sufletului omenesc, desfigurat de boli şi infirmităţi îngrozitoare, splendidă acţiune de slujire revelată prin aceste cuvinte: *Du-te degrabă în pieţele şi uliţele cetăţii şi adu aici pe cei săraci, ciungi, orbi şi şchiopi (...). Ieşi la drumuri şi la garduri şi pe cei ce-i vei găsi, sileşte-i să intre, ca să mi se umple casa*[107]. Deoarece oamenii „săraci" în însuşirile lor înnăscute, „ciungi" şi „şchiopi" în viaţa lor sufletească, „orbi", datorită întunericului păcatelor în care trăiesc din lipsă de cunoştinţă, aceşti oameni flămânzi după neprihănire, dar neputincioşi, vor veni, dacă îi vom aduce, la „cina mare" a Golgotei, prin devotamentul slujirii noastre, prin „lupta cea bună" a unui apostolat laic de uriaş elan duhovnicesc, socotindu-ne „împreună lucrători cu Dumnezeu" şi vrednici „ostaşi ai lui Hristos"[108].

---

105 Luca, 22.26
106 Matei, 20.25–27
107 Luca, 14.21, 23
108 1 Corinteni, 3.9 şi 2 Timotei, 2.3

Îi vom sili să intre. Mai bine zis, vom pătrunde noi în mintea lor, în conştiinţa lor înceţoşată, în sufletul lor îndoielnic. Fie dovedindu-le o „purtare bună" şi, astfel, prin faptele noastre bune evidente *să slăvească pe Dumnezeu în ziua cercetării*[109]. Fie trezindu-le conştiinţa *prin arătarea adevărului* şi făcându-ne vrednici *să fim primiţi de orice cuget omenesc, înaintea lui Dumnezeu*[110]. Fie pe calea **persuasiunii misionare,** determinând, prin extraordinarele mijloace moderne de asalt (cum sunt cinematograful, radio-televiziunea, teatrul, presa şi arta, în general), o efervescenţă în conştiinţa rebelă atât a maselor largi, dezaxate, cât şi în cea a elitelor diriguitoare. Ca, până la urmă, dând dovadă de un spirit de sacrificiu complet, să salutăm, împreună cu îngerii care se bucură în ceruri, întoarcerea la Dumnezeu a unor mari mulţimi de suflete infirme, de „săraci, ciungi, orbi şi şchiopi", care, de bună voie, doresc să se integreze în Biserica veşnic vie a Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Hristos.

---

109 1 Petru, 2.12
110 2 Corinteni, 4.2

10

Omul păcii

I

Omul convertit devine, sub pavăza protectoare a credinței și prin prefacerea înfăptuită de Duhul Sfânt, o personalitate armonică, în care furtunile afective de altădată au încetat, iar seismele cerebrale, nimicitoare și perturbante, au fost definitiv înlăturate. În locul frământărilor și a dispersiei psihice, în locul spaimelor obsesive și a convulsiunilor interioare, vedem cum apare și se stabilește o atmosferă morală de echilibru, de ușurare, de pace. Nu o relaxare provizorie, oscilantă, de suprafață. Nu o calmare autosugestionată. Ci **pacea,** *pacea lui Dumnezeu, care întrece orice pricepere,* pacea vestită de „Evanghelia păcii", *prin Iisus Hristos*[1], pacea pe care, de aproape 2000 de ani, **orice** suflet dornic de pace o poate afla cu prisosință în jertfa de pe cruce a Aceluia care S-a întrupat ca *să aducă vestea bună a păcii celor ce erau departe și pace celor ce erau aproape*[2].

Întreaga ființă, până nu demult chinuită și divizată, este copleșită de un sfânt și supraomenesc astâmpăr. Nu ne mai tortureaza păcatul. Nu ne mai neliniștesc îngrijorările. Nu ne mai clatină, amenințătoare, realitatea implacabilă a morții. Pentru că, în inima noastră, renăscută în sfârșit din cenușa

1 Fapte, 10.36
2 Efeseni, 2.17

propriei sale micimi, locuieşte Iisus, Domnul păcii, certitudinea şi echilibrul vieţii.

Dumnezeu ne-a chemat să trăim în pace, scrie Ap. Pavel Bisericii din Corint, spre a elucida una din tainele spiritualităţii creştine[3]. Sau: *Trăiţi în pace şi Dumnezeul dragostei şi al păcii va fi cu voi*[4]. Căci „trăind în pace" cu noi înşine, pe plan lăuntric, drept consecinţă a împăcării cu Dumnezeu în Hristos, vom realiza deziderattul evanghelic: *să trăiţi în pace unii cu alţii*[5], înţelegând deplin că *roada neprihănirii este semănată în pace pentru cei ce fac pace*[6].

1. Ca marea înfuriată

Povara grea şi dezolantă a păcatului dezechilibrează sufletul. Într-o inimă în care stăpâneşte păcatul, nu poate să se instaureze pacea. *Cei răi n-au pace,* citim în cartea proorocului Isaia. Ei sunt ca *marea înfuriată, care nu se poate linişti şi ale cărei ape aruncă afară noroi şi mâl*[7]. Fără nici o excepţie, oamenii „vânduţi" păcatului *aleargă spre rău* şi au *gânduri nelegiuite.* Ca atare, ei nu cunosc „calea păcii", ci numai „cărările sucite" ale nelegiuirii. Iar concluzia Sfintei Scripturi este categorică: *Cine umblă pe ele, nu cunoaşte pacea*[8].

Nu prin cocoloşirea **rădăcinilor** generatoare de „otravă şi pelin", nu ascultând de **pornirile inimii,** vom pune în această inimă, răvăşită de păcat, temelia păcii durabile: *Să nu fie printre voi nici o rădăcină care să aducă otravă şi pelin. Nimeni (...) să nu se laude în inima lui şi să zică: voi avea pacea, chiar dacă aş urma după pornirile inimii mele şi chiar dacă aşi adăuga beţia la sete*[9].

---

3 1 Corinteni, 7.15
4 2 Corinteni, 13.11
5 Marcu, 9.50
6 Iacov, 3.18
7 Isaia, 57.20-21
8 Idem, 59.7-8
9 Deuteronom, 29. 18-19

Se ştie, doar, că faptele săvârşite de **omul firesc** nu permit întronarea păcii. Mai bine zis, că „pacea lui Hristos" – singura pace valabilă, reală, convingătoare – nu poate stăpâni în omul hărţuit de patimi şi fărădelegi, aceşti eterni duşmani ai armoniei şi seninătăţii; că sufletul, îmbâcsit de miasme şi terfelit de aluviuni detestabile, zămisleşte fapte care sunt opuse păcii, precum: vrăjbile, certurile, zavistiile, mâniile, neînţelegerile, dezbinările, pizmele şi „alte lucruri asemănătoare"[10].

Am avut ocazia să aud pe foarte mulţi creştini plângându-se, cu mâhnire, că nu cunosc, că **nu au** pacea lui Hristos, că n-au simţit niciodată stăpânirea acestei păci desăvârşite în inima lor. Este, întru totul normal, să fie aşa. În inima creştinului **firesc** – fiindcă numai un astfel de creştin intră în discuţia de faţă – îşi păstrează, încă, tronul despotic, păcatul, acea zdrobitoare şi crudă **lege a păcatului şi a morţii,** care se luptă *împotriva legii primite de mintea mea şi mă ţine rob legii păcatului care este în mădularele mele*[11].

Pentru acest motiv, Apostolul ne povăţuieşte: *Să nu mai daţi în stăpânirea păcatului mădularele voastre*[12]. Ca să înlăturăm efectele dezastruoase ale lipsei de pace, concretizată în nelinişte şi zbucium, în războirea sufletului cu poftele firii pământeşti[13]. Ca să punem capăt la toate „luptele şi certurile" din afară, despre care se întreabă Iacov: *Nu vin oare din poftele voastre, care se luptă în mădularele voastre?*[14].

Originea frământării interioare rezidă în **impuritatea gândirii**. Deoarece gândurile, din cauza nebulozităţii lor, sunt cele dintâi care se frământă şi transmit zvârcolirile minţii, sufletului omenesc, periclitându-i pacea sau zădărnicind

---

10 Galateni, 5. 20-21
11 Romani, 7.23
12 Idem, 6.13
13 1 Petru, 2.11
14 Iacov, 4.1

înfiriparea ei: *Gândurile mele mă silesc să răspund și frământarea mea nu-mi dă pace*[15].

La frământarea gândurilor se alătură – dacă intervine abaterea de la harul lui Dumnezeu – „lăstarii" ascunși ai vreunei „rădăcini de amărăciune". Căci **amărăciunea** caută, cu regularitate, *să ne aducă tulburare și mulți să fie întinați de ea*[16]. Este suficientă apariția tulburării, a neliniștii, stimulată, pe deasupra, de atitudinea pasivă a sufletului (când, în loc să izgonim neliniștea[17], o acceptăm, considerând-o inerentă ființei umane), pentru ca tulburarea, concomitent cu decăderea morală, să se transforme în teamă, teama în spaimă și spaima în groază. De aceea, îndemnul preotului față de poporul căruia îi slujește trebuie să fie acesta: *Să nu vi se tulbure inima, fiți fără teamă, nu vă spăimântați, nu vă îngroziți!*[18].

Vrăjmașul cel mai de temut al păcii sufletului este **moartea.** Însă, numai pe omul înstrăinat de Dumnezeu, neîncrezător în viața veșnică și în nemurirea sufletului, *îl apucă spaimele morții*[19]. Cel neprihănit *intră în pace în groapa lui*[20], fiindcă el crede că *are viață veșnică și nu vine la judecată, ci a trecut din moarte la viață*[21]. Crede în Iisus Hristos, care este „învierea și viața". Crede – și pacea lui lăuntrică sporește prin credință – că *trupul acesta, supus putrezirii, se va îmbrăca în neputrezire, și trupul acesta muritor se va îmbrăca în nemurire*[22].

---

15 Iov, 20.2
16 Evrei, 12.15
17 Isaia, 54.14: *« Izgonește neliniștea, căci n-ai nimic de temut și spaima, căci nu se va apropia de tine».*
18 Deuteronom, 20.3
19 Iov, 20.25
20 Isaia, 57.2
21 Ioan, 5.24; 11.25
22 1 Corinteni, 15.54

2. Îngrijorările

Un loc aparte, în rezolvarea dificilei probleme a păcii, îl ocupă **îngrijorările,** ignoratele impedimente ale perfectibilității umane, care – atunci când apar, dominând gândurile și simțămintele – împotmolesc sufletul și-i strecoară nesiguranța și alerta perpetuă.

Mântuitorul, în „Predica de pe munte", arătând în ce constă adevărata trăire creștină (concentrarea întregii noastre ființe, spre a iubi și, totodată, spre a sluji unui singur stăpân), oferă lumii îngrijorate această simplă, dar capitală învățătură: *Nu vă îngrijorați!* Și pune în lumină, bineînțeles, **trebuințele materiale** ale vieții, cele care în genere dau naștere îngrijorărilor uzurpatoare de pace – **hrana** și **îmbrăcămintea:** *Nu vă îngrijorați de viața voastră, gândindu-vă ce veți mânca sau ce veți bea; nici de trupul vostru, gândindu-vă cu ce vă veți îmbrăca*[23]. Aceste trebuințe materiale sunt intensificate prin îngrijorarea tiranică de „ziua de mâine": Ce vom mânca **mâine?** Ce vom bea **mâine?** Cu ce ne vom îmbrăca **mâine?**[24].

Sfântul Pavel, ca să completeze îngrijorările enunțate de Domnul Iisus, pecetluiește problema lor cu îndemnul: *Nu vă îngrijorați de nimic...*[25] Justificarea acestei atitudini ferme se bizuie pe două adevăruri evanghelice: pe de o parte, cunoașterea că *viața este mai mult decât hrana și trupul mai mult decât îmbrăcămintea,* iar pe de altă parte, încredințarea că *Tatăl nostru știe că avem trebuință de ele*[26].

Îngrijorările anemiază sufletul și, încetul cu încetul, îl distrug. Ele pot fi asemănate cu niște oameni răi, care *toată ziua îmi fac război și mă chinuiesc, toată ziua mă hărțuiesc... și se războiesc cu mine*[27]. Psihograma celor îngrijorați (în categoria

---

23 Matei, 6.25
24 Ibidem, versetele 31 și 34
25 Filipeni, 4.6
26 Luca, 12.23,30
27 Psalm, 56.1-2

cărora se înglobează nu numai oamenii răi, necredincioşi, ci, din păcate, şi destui creştini „cu numele") se îmbogăţeşte cu următoarele elemente caracteristice: *Ţipete de spaimă răsună la urechile lui... Aleargă încoace şi încolo să caute pâine... Necazul şi neliniştea îl înspăimântă*[28].

Mai mult chiar, îngrijorările fac inutilă lucrarea dinlăuntru a Cuvântului lui Dumnezeu primit de oameni, ca şi cum sămânţa dătătoare de viaţă ar fi căzut între spini; şi astfel, *îngrijorările veacului acestuia şi înşelăciunea bogăţiilor îneacă acest Cuvânt şi ajunge neroditor*[29].

Cui se datoresc îngrijorările omeneşti? De bună seamă, **puţinătăţii credinţei** sau calităţii sale inferioare, adică neîncrederii în ajutorul prompt al lui Dumnezeu „la nevoi" sau „în ziua necazului". De unde mustrarea pedagogică: *Dacă astfel îmbracă Dumnezeu iarba de pe câmp, care astăzi este, dar mâine va fi aruncată în cuptor, nu vă va îmbrăca El cu mult mai mult pe voi, puţin credincioşilor?*[30]. Fiind „puţin credincioşi", viaţa oamenilor se reduce exclusiv la hrană din belşug şi la îmbrăcăminte aleasă, la casă „pe picior mare" şi la distracţii zilnice, la un serviciu bun şi la câştiguri dubioase. Din care cauză, îngrijorările invadează sufletul, iar pacea devine irealizabilă şi de neconceput.

3. Izvorul păcii

Ucenicul lui Gamaliel, ori de câte ori se referă la pacea sufletească, nu scrie doar cuvântul „pace", ci „pacea lui Dumnezeu" sau „pacea lui Hristos". Pentru a întipări, odată pentru totdeauna, în mintea credincioşilor, că fără de Hristos, cu alte cuvinte în afara Divinităţii, nu există pace. Numai Domnul *dă pace ţinutului tău*[31], aşa cum răsună promisiunea Lui: *Voi face ca pacea să domnească peste tine...*[32].

---

28 Iov, 15.21, 23-24
29 Matei, 13.22
30 Idem, 6.30
31 Psalm, 147.14
32 Isaia, 60.17

Încă din sfânta noapte a Naşterii, mulţimea de oşti îngereşti anunţa lumii începutul unei ere de „pace pe pământ", posibilă exclusiv *între oamenii plăcuţi Lui*[33]. Întâi **în** oameni şi apoi **între** oameni. Întâi „peste tine" şi apoi „în ţară". Ca domnie. Ca supremaţie a păcii în sufletele tuturor celor „trudiţi şi împovăraţi", chemaţi de Iisus la pace. Prin despovărarea sufletelor. Prin vindecarea lor, conform revelaţiei proorocului Ieremia: *Iată, îi voi da vindecare şi sănătate, îi voi vindeca şi le voi deschide un izvor bogat în pace şi credincioşie*[34]. Deoarece pacea succede vindecării sufleteşti. Este arvuna mântuirii, a iertării păcatelor. Şi se obţine de la Dumnezeu, prin Iisus Hristos, când omul fuge de „poftele tinereţii", în vederea purificării sale interioare, urmărind, cu privirile unei inimi curate, neprihănirea, credinţa şi dragostea[35]. Când **doreşte** plenitudinea păcii atât în „sânul Ierusalimului"[36], cât şi-n intimitatea vieţii spirituale: *Eu mă culc şi adorm în pace, căci numai Tu, Doamne, îmi dai linişte deplină în locuinţa mea*[37].

Pacea nu este o stare psihică statică, o atenuare a dinamismului sufletesc. Ea izvorăşte din contactul neliniştii omeneşti cu transcendentul imperturbabil şi îşi află prima înfăptuire în pacificarea gândurilor, colaborând cu neprihănirea, credinţa şi dragostea – enumerate mai sus – la unificarea omului dinlăuntru, la crearea solidarităţii sociale, la conturarea unei conştiinţe etnice, dar, mai ales, la definitivarea şi apoteozarea spiritualităţii creştine, care îşi trage seva din pacea interioară şi se revarsă prin *gânduri de pace* în afară[38], judecând în porţile sufletului *după adevăr şi în vederea păcii*[39].

---

33 Luca, 2.14
34 Ieremia, 33.6
35 2 Timotei, 2.22
36 Psalm, 122.6-7
37 Idem, 4.8
38 Geneza, 34.21
39. Zaharia, 8.16

Pacea este curativă pe plan individual şi constructivă pe plan social. Ea se oglindeşte în dreptatea socială, cu care se confundă. După cum *bunătatea şi credincioşia se întâlnesc,* tot aşa *dreptatea şi pacea se sărută,* conchide Psalmistul[40].

Un om al **păcii interioare** va fi întotdeauna şi un om al **păcii exterioare.** Ca unul ce s-a pus în slujba Dumnezeului păcii. Ca unul ce flutură, pe reduta sufletului său împăcat cu Dumnezeu prin *propovăduirea acestei împăcări*[41], stindardul păcii universale. Întocmai solilor trimişi din pustia Chedemot la împăratul Hesbonului, *cu vorbe de pace*[42]. Întocmai celor ce, în bucuria lor, *sfătuiesc la pace* pe toţi[43], în orice împrejurare. Întocmai celor „împăciuitori", care pentru lucrarea lor de pace *vor fi chemaţi fii ai lui Dumnezeu*[44]. Şi care, pe munţii credinţei ridicându-se, **vor vesti pacea** într-o lume a discordiei şi a tenebrelor, a controverselor şi a urii[45].

II

Sufletul omenesc se aseamănă cu un drumeţ bicisnic, lipsit de orientare, care – prin faptul că, în loc să urce spre Ierusalim, coboară din Ierusalim la Ierihon – este tot timpul atacat de „tâlharii" păcii sale şi dezbrăcat de nădejdea în Dumnezeu, jefuit de tot ceea ce constituie echilibru şi limpezime lăuntrică, bătut zdravăn şi lăsat aproape mort, sub rânjetul hidos al spaimelor şi nălucilor Ierihonului[46]. Orice „coborâş" dă posibilitate **tâlharilor** să despoaie sufletul, să se strecoare până-n tainiţele lui zăvorâte, neliniştindu-l sau îngrozindu-l.

---

40 Psalm, 85.10
41 2 Corinteni, 5.19
42 Deuteronom, 2.26
43 Proverbe, 12.20
44 Matei, 5.9
45 Isaia, 52.7
46 Luca, 10.30

Izbăvirea nu poate veni decât **din Ierusalim.** Din Ierusalimul de Sus. Fiindcă Ierihonul acestei lumi în descompunere morală este potrivnic păcii sufletului. Iar Stăpânul Ierusalimului vrea „pace în țară”. O pace, care să se răsfrângă adânc în viața supușilor: *Voi da pace în țară și nimeni nu vă va tulbura somnul*[47]. O pace statornică, în virtutea unui **legământ de pace,** soldat cu alungarea tâlharilor sau, cum scrie în Ezechiel, cu îndepărtarea „fiarelor sălbatice” din țară. *Voi veni în ajutorul oilor Mele* – se aude glasul lui Dumnezeu – *ca să nu mai fie de jaf (...). Voi încheia cu ele un legământ de pace și voi îndepărta din țară toate fiarele sălbatice; ele vor locui în liniște în pustie și vor putea dormi în mijlocul pădurilor*[48].

Calea care duce spre Ierihon, este calea îngrijorărilor, a degradării sufletești, a prăbușurilor. Oamenii au nevoie de o altă cale: de **calea păcii.** De „calea cea bună”. Și umblând pe ea, insistând pe această unică direcție, vor găsi – fără îndoială – odihna tămăduitoare a sufletelor lor[49].

Iisus se recomandă: *Eu sunt calea*[50]. De aceea cheamă pe toți oamenii, pe toate sufletele suferinde, bântuite de necazuri sau sfâșiate de spaimele minții și ale inimii, să vină la El. Să meargă pe calea Lui. Pe calea păcii lui Dumnezeu: *Veniți la Mine, toți cei trudiți și împovărați, și Eu vă voi da odihnă*[51].

1. Pacea lui Hristos

Cel care se leapădă de fărădelegile sale și se pocăiește, cu lacrimi, de faptele firii pământești, primește de la Dumnezeu, **în dar,** pacea sufletului[52]. Darul păcii divine îl căpătăm **prin** Iisus, prin jertfa Lui de pe Golgota, prin „pedeapsa” care s-a

---

47 Leviticul, 26.6
48 Ezechiel, 34.22, 25
49 Ieremia, 6.16
50 Ioan, 14.6
51 Matei, 11.28
52 Isaia, 26.12

abătut asupra Lui, după cum ni se descoperă în Isaia: *Pedeapsa care ne dă pacea a căzut peste El şi prin rănile Lui suntem tămăduiţi*[53]. Pacea lui Dumnezeu, deci, este „pacea lui Hristos", la care am fost chemaţi; pacea, pe care ne-o oferă Iisus, în opoziţie cu pacea lumii: *Vă las pacea, vă dau pacea Mea. Nu v-o dau cum o dă lumea*[54]. Pentru a ne face să înţelegem că în lume majoritatea oamenilor răi şi nelegiuiţi, aşa cum spune Psalmistul, *vorbesc de pace aproapelui lor şi, când colo, au răutate în inimă*[55].

Cum se poate ajunge la **pacea lui Hristos?** Răspundem net, de-a dreptul: printr-o mântuire reală, printr-o credinţă reală şi printr-o viaţă duhovnicească reală.

A) **Printr-o mântuire reală:** *Credinţa ta te-a mântuit, du-te în pace,* i se adresează Iisus Hristos femeii păcătoase[56]. O mântuire autentică aduce, întotdeauna, sufletului proaspăt întors la Dumnezeu, pacea de care are atâta nevoie. Omul mântuit **în chip real,** despovărat de toate păcatele, este plin de încredere şi aderă în totul la climatul de pace nezguduită a sfântului Pavel, afirmat prin flacăra acestor cuvinte ale victoriei păcii lui Hristos asupra mobilurilor neliniştii sau ale groazei: *Cine ne va despărţi pe noi de dragostea lui Hristos? Necazul, sau strâmtorarea, sau prigonirea, sau foametea, sau lipsa de îmbrăcăminte, sau primejdia, sau sabia?*[57].

B) **Printr-o credinţă reală,** o credinţă care să înlesnească, în primul rând, *pacea cu Dumnezeu, prin Domnul nostru Iisus Hristos*[58] şi, în al doilea rând, locuirea lui Iisus în inimile noastre *prin credinţă*[59].

---

53 Isaia, 53.5
54 Ioan, 14.27
55 Psalm, 28.3
56 Luca, 7.50
57 Romani, 8.35
58 Idem, 5.1
59 Efeseni, 3.17

Locuind în noi, Domnul Iisus alungă anxietatea care, mai înainte, ne măcina ființa și anihilează tulburătoarea dualitate a sufletului, *căci El este pacea noastră care din doi a făcut unul și a surpat zidul de la mijloc care-i despărțea*. Înlăturând vrăjmășia dualității lăuntrice – *ca să facă pe cei doi să fie în El Însuși un singur om nou*[60] –, Iisus pacifică natura umană, prin desființarea antagonismului psihic și prin aducerea omului sub semnul unei desăvârșite unități spirituale.

Locuind în noi și fiind încredințați de prezența lui Iisus în inimile noastre, ori de câte ori nourii negri se vor strânge amenințători deasupra sufletului, iar vânturile și valurile dinlăuntru sau din afară se vor năpusti să ne stingă lumina și să ne răscolească ființa, înspăimântând-o, Iisus ne va ocroti, certând dezlănțuirea vântului și înspumegarea mării, respectiv refăcând pacea amenințată. Ca și atunci când *s-a stârnit o mare furtună de vânt, care arunca valurile în corabie* și când Iisus, deșteptat de ucenicii îngroziți, *s-a sculat, a certat vântul și a zis mării: Taci! Fără gură! Vântul a stat și s-a făcut o liniște mare*[61].

C) **Printr-o viață duhovnicească reală,** când Iisus locuiește în noi, așa cum am văzut, dar când **și noi** trăim în El; când suntem în El și rămânem în El, precum mlădițele sunt și rămân în viță. Iisus ne cere: *Rămâneți în Mine* sau *rămâneți în dragostea Mea*[62]. Deoarece, rămânând și trăind în El, avem într-adevăr pacea Lui, potrivit promisiunii: *V-am spus aceste lucruri ca să aveți pace în Mine*[63].

Iisus în noi fiind, și noi în Iisus, denotă un stadiu avansat de spiritualitate, o viață de neprihănire și sfințenie. În acest caz, *lucrarea neprihănirii va fi pacea, roada neprihănirii:*

---

60 Efeseni, 2.14-15
61 Marcu, 4.37-39
62 Ioan, 15.7-9
63 Idem, 16.33

odihna şi liniştea pe vecie; poporul Meu va locui în locuinţa păcii, în case fără grijă şi în adăposturi liniştite[64].

*

* *

„Pacea lui Hristos" **desfiinţează,** pur şi simplu, îngrijorările. Mai exact, aceşti subtili şi frecvenţi duşmani ai păcii interioare nu numai că n-au putere să ia cu asalt sufletul, dar nici n-au când să se înfiripeze. Căci nu mai aparţinem categoriei „puţin credincioşilor". Dimpotrivă. Îngroşăm rândurile celor ce au o încredere de stâncă în Providenţa atotîngrijitoare. Şi care recunosc şi mărturisesc: *Am fost tânăr şi-am îmbrătrânit, dar n-am văzut pe cel neprihănit părăsit, nici pe urmaşii lui cerşindu-şi pâinea*[65].

Ridicaţi de la nivelul inferior al vieţii biologice – în care centrul preocupărilor este hrana, îmbrăcămintea, comoditatea sau viaţa uşuratică – la nivelul superior al vieţii spirituale, axată pe căutarea Împărăţiei lui Dumnezeu şi a neprihănirii Lui, putem face uz, cu uşurinţă, de exerciţiile preventive de mai jos, în scopul neştirbirii păcii sufleteşti:

a) **„Nu vă frământaţi mintea"**[66], adică: echilibru, pace mintală, discernământ logic, apel la raţiune.

b) **„Mulţumiţi-vă cu ce aveţi"**[67], întrucât nemulţumirea este una din cauzele îngrijorării. În schimb, modestia, mulţumirea cu propria noastră stare, ne dă pacea. De ce? *Căci m-am deprins să fiu mulţumit cu starea în care mă găsesc. Ştiu să trăiesc smerit şi ştiu să trăiesc în belşug. În totul şi pretutindeni m-am deprins să fiu sătul şi flămând, să fiu în belşug şi să fiu în lipsă*[68].

---

64 Isaia, 32.17-18
65 Psalm, 37.25
66 Luca, 12.29
67 Evrei, 13.5
68 Filipeni 4.11-12

c) **„Aruncaţi asupra Lui toate îngrijorările voastre”**[69], cunoscând că Iisus Hristos îngrijeşte de noi. Că dacă ne încredinţăm soarta în mâna Domnului, El ne va sprijini[70], umplându-ne de mulţumire şi pace. Să folosim cea mai redutabilă armă de luptă în contra îngrijorărilor – **rugăciunea:** *Nu vă îngrijoraţi de nimic, ci în orice lucru, aduceţi cererile voastre înaintea lui Dumnezeu, prin rugăciuni şi cereri, cu mulţumiri.* Efectul rugăciunii nu va întârzia să se arate: *Şi pacea lui Dumnezeu vă va păzi inimile şi gândurile în Hristos Iisus*[71]. Fiindcă, *în ziua când Te-am chemat, Te-ai apropiat şi ai zis: Nu te teme!*[72]. Dispărând **teama,** dispar şi îngrijorările. Iar noi avem siguranţa ajutorului lui Dumnezeu. Necazul sau nevoia, lipsurile materiale poate vor persista. Dar nu mai suntem prada îngrijorărilor. „De nimic” nu ne mai îngrijorăm, pentru că avem vederea clară asupra tuturor lucrurilor şi ştim că necazul sau nevoia este un accident întâmplător, perisabil; că orice încercare vine de la Cel Prea Înalt şi urmăreşte formarea noastră spirituală, verificarea ataşamentului nostru faţă de El. Sau poate fi şi o pedeapsă divină strict educativă, care *mai pe urmă aduce celor ce au trecut prin şcoala ei, roada dătătoare de pace a neprihănirii*[73].

2. Chezăşia păcii

Nu-i suficient să credem că Iisus Hristos ne-a mântuit şi ne-a dat pacea Lui; că prin credinţă **avem** pacea Lui; că suntem în El şi că pacea lui Hristos **este** în noi. A fi în noi această pace indispensabilă, înseamnă mai puţin decât **a stăpâni** în noi. Deoarece, în prima situaţie, pacea lui Hristos este parţială. Pe când în a doua, este totală, stăpânitoare, dominantă.

---

69 1 Petru, 5.7
70 Psalm, 55.22
71 Filipeni, 4.6-7
72 Plângeri, 3.57
73 Evrei, 12.11

Pacea lui Hristos (...) să stăpânească în inimile voastre[74] – iată treapta ultimă a păcii desăvârşite, preconizată de Ap. Pavel. Cum se poate face saltul de la intermitenţa şi parţialitatea păcii, la permanenţa şi integralitatea sa? Răspunsul îl aflăm în epistola către Romani: *Să urmărim lucrurile care duc la pacea şi zidirea noastră*[75]. Altfel spus, să punem în practică metodele spirituale ale Sfintei Scripturi, îndemnurile şi poruncile divine. Să colaborăm cu Dumnezeu. Să adăugăm la „darul" păcii lui Hristos, efortul propriu al credinţei noastre active. Să lucrăm la înrădăcinarea, la întronarea păcii lui Hristos în inimile noastre, vizând – cu atenţie şi perseverenţă – „lucrurile" care ne ajută să realizăm, în noi, această pace statornică, incomensurabilă şi sfântă.

1. **Urmăriţi pacea cu toţi şi sfinţirea**[76], pentru că fără continua noastră sfinţire, pacea lui Hristos este împiedicată să stăpânească. Pacea şi sfinţirea merg mână în mână. Un om care poartă, în inima lui împărţită, în locul sfinţeniei, *pizmă amară şi un duh de ceartă*[77], nu va cunoaşte niciodată pacea reală a lui Hristos. Drept compensaţie, în omul care se depărtează de rău şi face binele, va stăpâni pacea lui Hristos, întrucât un astfel de suflet, preocupat de sfinţirea sa, *caută pacea şi aleargă după ea*[78]. Prin **facerea binelui**, pacea lui Hristos preia puterea asupra fiinţei omeneşti[79], iar **cei blânzi**, moştenitorii Făgăduinţei, se îmbogăţesc cu *belşug de pace*[80]. Să luăm, aşa dar, cu năvală Împărăţia cerurilor, coborând-o în noi, interiorizând-o. Fiindcă această Împărăţie este *neprihănire, pace şi bucurie în Duhul Sfânt*[81].

74 Coloseni, 3.15
75 Romani, 14.19
76 Evrei, 12.14
77 Iacov, 3.14
78 Psalm, 34.14
79 Romani, 2.10
80 Psalm, 37.11
81 Romani, 14.17

2. **Să avem picioarele încălțate cu râvna Evangheliei păcii**[82], dăruindu-ne oamenilor lipsiți de pacea lui Hristos şi luptând pentru înfăptuirea ei. „Râvna Evangheliei păcii" coincide cu:

a) **Iubirea Legii Domnului:** *Multă pace au cei ce iubesc Legea Ta*[83].

b) **Păzirea poruncilor:** *O, de-ai fi luat aminte la poruncile Mele, atunci pacea ta ar fi fost ca un râu*[84].

c) **Păstrarea sfaturilor înțelepciunii divine în inimă**, căci *ele îți vor aduce multă pace*[85]. Creştinii încălțați cu „râvna Evangheliei păcii", cei care iubesc, păzesc şi păstrează cuvintele pline de „duh şi viață", Îl vor cunoaşte pe Dumnezeu tot mai mult şi mai îndeaproape, înregistrând miracolul **înmulțirii păcii:** *Harul şi pacea să vă fie înmulțite prin cunoaşterea lui Dumnezeu şi a Domnului nostru Iisus Hristos*[86].

3. **Împrieteneşte-te cu Dumnezeu şi vei avea pace**[87], conform poveței lui Elifaz din Teman. Orice prietenie are la baza ei încrederea neclintită. Cu atât mai mult „împrietenirea" cu Dumnezeu. Iar încrederea chezăşuieşte stăpânirea păcii, precum suntem învățați: *Celui cu inima tare, Tu-i chezăşuieşti pacea, da, pacea, căci se încrede în Tine*[88]. Prin credința în Dumnezeu şi în Iisus Hristos **nu ni se mai tulbură inima**[89]. Ci suntem umpluți de *toată bucuria şi pacea, pe care o dă credința*[90].

4. **Trăiți în pace cu toți oamenii**[91], în vederea realizării unei păci colective, care atârnă numai de noi şi care înlesneşte

---

82 Efeseni, 6.15
83 Psalm, 119.165
84 Isaia, 48.14
85 Proverbe, 3.1-2
86 2 Petru, 1.2
87 Iov, 22.21
88 Isaia, 22.3
89 Ioan, 14.1
90 Romani, 15.13
91 Idem, 12.18

atingerea unui maximum de pace sufletească, prin intermediul păcii lui Hristos. Iar dacă lucrul acesta nu este cu putinţă, din vina celor „ce urăsc pacea”, să ne îndepărtăm de ei, să-i ocolim, declarând: *Destul mi-a locuit sufletul lângă cei ce urăsc pacea. Eu sunt pentru pace*[92].

5. **Împotriviţi-vă tari în credinţă** vrăjmaşului nevăzut al păcii sufletului omenesc, adică diavolului care ne dă târcoale *ca un leu care răcneşte*[93] şi care caută să compromită stăpânirea păcii lui Hristos. Noi trebuie să luptăm împotriva lui, împotriva păcatului înrobitor şi împotriva răului din afară, din societate. Şi să câştigăm lupta. Să ieşim biruitori prin Dumnezeu, care – se mândreşte Psalmistul – *mă va scăpa din lupta care se dă împotriva mea şi-mi va aduce pacea*[94].

6. **Să nu întristaţi pe Duhul Sfânt**[95], printr-o purtare potrivnică Legii Duhului. Întristarea Duhului Sfânt are repercusiuni tragice în viaţa spirituală a creştinului. Căci pacea lui Hristos, pacea atotstăpânitoare şi atotputernică, nu se poate instaura într-un suflet a cărui înflăcărare s-a sfârşit, cauzând înstristarea şi, uneori, chiar stingerea Duhului. Numai plinătatea Duhului Sfânt rodeşte. Şi una din roadele Lui este „pacea”[96], **pacea lui Hristos,** altoită pe voinţa liberă a omului dornic de pace, vieţuind în pace şi militând pentru suveranitatea păcii pe pământ.

*

* *

Domnia păcii lui Hristos se stabileşte prin concursul nelimitat al omului născut din nou şi tutelat de prezenţa dinamică a Duhului Sfânt, generator de pace, silindu-ne – cu toată

---

92 Psalm, 120.6-7
93 1 Petru, 5.8-9
94 Psalm, 55.18
95 Efeseni, 4.30
96 Galateni, 5.22

inima, cu tot sufletul, cu toată puterea şi cu tot cugetul – să fim găsiţi înaintea lui Dumnezeu *fără prihană, fără vină şi în pace*[97].

Să nu încetăm să ne rugăm, în odăiţa ascunsă a fiinţei noastre, *pentru pacea Ierusalimului*[98] dinlăuntru şi din afară. Pentru ca această pace să se identifice cu pacea lui Hristos. Să umblăm, să alergăm şi să suspinăm „după lucrurile Duhului", străfulgeraţi de ideea dumnezeiescului Pavel, că numai o astfel de conduită spirituală *este viaţă şi pace*[99].

---

97 2 Petru, 3.14
98 Psalm, 122.6
99 Romani, 8.6

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Partea a IV-a

OMUL TRĂIRII IDEALE

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

11

Omul sfințeniei

I

Obiectivul primordial al ființei umane este perfecțiunea, dezvoltarea maximă a însuşirilor înnăscute sau dobândite, rotunjirea individualității sale specifice. În Biblie, idealul rămâne acelaşi: desăvârşirea omului; numai că ia forma particulară, excepțională a **sfințeniei**, inexistentă în inventarul doctrinar al pedagogiei profane. Or, modelul suprem al împlinirii spirituale a fost, este şi va fi, până la scurgerea veacurilor, Dumnezeu, „Tatăl luminilor", Cel care ne-a izbăvit din robia păcatelor, scoţându-ne „din țara Egiptului" prin Iisus Hristos, Mântuitorul sufletelor noastre, şi Care se recomandă cu tărie: *Eu sunt Domnul care v-am scos din țara Egiptului, ca să fiu Dumnezeul vostru şi să fiți sfinți, căci Eu sunt sfânt*[1].

Sfințenia, prin urmare, nu reprezintă o treaptă intangibilă. Nu face parte din categoria himerelor, a iluziilor. Nu este imposibilă omului conştient de menirea sa şi de necesitatea, de obligația îndumnezeirii sale, în baza justificării „căci Eu sunt sfânt". Nu constituie apanajul anahoreților de odinioară, retraşi în pustietățile necălcate de picior omenesc sau cuibăriți în văgăunile munților. Sfințenia **confirmă** posibilitatea de transformare a omului mântuit, de totală transfigurare, prin Duhul Domnului. Ea înseamnă definitiva victorie a spiritului

1 Leviticul, 11.45

asupra cărnii, a Duhului Sfânt asupra eredității, învinsă și răstignită pe veci.

Sfințenia aparține omului de totdeauna: de ieri sau de azi. Oricărui om, transformat, prin credința în Iisus, în Templul lui Dumnezeu, în care locuiește Duhul Sfânt, precum ne asigură Pavel: *căci Templul lui Dumnezeu este sfânt; și așa sunteți voi*[2]. Sfințenia nu este o ficțiune, ci o **realitate** a sufletului creștin, copleșitoarea realitate a omului nou, *făcut după chipul lui Dumnezeu, de o neprihănire și sfințenie pe care o dă adevărul*[3].

1. Podoaba lăuntrică

Pedagogia divină a Sfintei Scripturi folosește deseori expresia „împodobire", în legătură cu feluritele etape ale tainicului proces evolutiv de sfințire. De pildă, înălțarea tinerilor la altitudinea indescriptibilă a sfințeniei coincide, între altele, cu îmbrăcarea smereniei: *Și toți, în legăturile voastre, să fiți împodobiți cu smerenie. Căci Dumnezeu stă împotriva celor mândri, dar celor smeriți le dă har*[4]. De asemenea, preocupându-se de sfințirea femeilor, mai bine zis a „nevestelor" credincioase, Ap. Petru reliefează importanța și nevoia **podoabei lăuntrice,** atât de familiară spiritualității creștine: *Podoaba voastră să nu fie podoaba de afară, care stă în împletitura părului, în purtarea de scule de aur sau în îmbrăcarea hainelor, ci să fie omul ascuns al inimii, în curăția nepieritoare a unui duh blând și liniștit, care este de mare preț înaintea lui Dumnezeu. Astfel se împodobeau odinioară sfintele femei*[5].

Deci, nu prin respectarea modei tiranice, nu printr-un exces de mondenitate, nu prin coafură, bijuterii și îmbrăcăminte luxoasă creștinismul va avea „sfinte femei"! **Podoaba de afară**

---

2 1 Corinteni, 3.17
3 Efeseni, 4.24
4 1 Petru, 5.5
5 Idem, 3.3–5

în loc să ajungă scop în sine, idolatrie, atitudine superficială în fața vieții și, ca atare, factor negativ, antinomic, obstacol al sfințeniei, **trebuie** să se reducă la strictul necesar conviețuirii în societate, ca să nu ne înstrăinăm sau să ne izolăm de oameni.

„Podoaba lăuntrică" a desăvârșirii umane este **sfințenia.** Iar caracteristica sfințeniei este **integralitatea.** Noi nu putem fi curați cu duhul și întinați cu trupul. Noi nu putem împărți sfințenia, nici nu-i putem limita imperiul. Sfințenia, când se realizează, cuprinde totul, întreaga ființă: duhul, sufletul și trupul[6]. Numai astfel se va forma – datorită ascultării de Dumnezeu – o colectivitate sfântă, **un popor sfânt,** după profetica viziune a lui Moise: *Vei fi pentru Domnul un popor sfânt, cum ți-a jurat El, dacă vei păzi poruncile Domnului, Dumnezeului tău și vei umbla pe căile Lui*[7]. Cu o condiție: și conducătorii spirituali ai poporului creștin să păzească poruncile divine, umblând cot la cot cu „turma" peste care păstoresc, pe căile Domnului. Ca nu cumva să planeze asupra lor **învinuirea** de altădată, rămasă valabilă până azi: *Preoții calcă Legea Mea și Îmi pângăresc lucrurile Mele sfinte, nu fac nici o deosebire între ce este sfânt și ce nu este sfânt, nici nu învață pe oameni să facă deosebire între ce este necurat și ce este curat*[8].

2. Lucrarea Duhului

Jertfa lui Iisus a creat premisa sfințirii omului care *nu este decât carne păcătoasă*[9], a omului iertat de Dumnezeu prin pocăință și împăcat cu Dumnezeu prin credință, în conformitate cu voia lui. Deoarece prin această „voie" *am fost sfințiți noi și anume prin jertfirea trupului lui Iisus Hristos, odată pentru totdeauna.* Crucificarea Mântuitorului, „jertfirea trupului" Său sfânt, ne explică Ap. Pavel, a fixat „odată pentru

---

6 1 Tesaloniceni, 5.23
7 Deuteronom, 28.9–10
8 Ezechiel, 22.26
9 Geneza, 6.3

totdeauna", **modalitatea** sfinţirii oricărui om, deplina reuşită a desăvârşirii sale interioare. În trupul Său, pe cruce, Iisus a purtat păcatele tuturor oamenilor şi a biruit **principiul păcatului** pentru toţi oamenii, făcând posibilă până şi sfinţirea celui mai decăzut şi mai pierdut dintre oameni: *Căci printr-o singură jertfă, El a făcut desăvârşiţi pentru totdeauna pe cei ce sunt sfinţiţi*[10].

Dacă până la Iisus, sau în afară de El, sfinţirea nu era sau nu este posibilă, din cauza eredităţii refractare, prin credinţa în Iisus sfinţirea devine **comună** oricui, indiferent de stadiul avansat al degradării morale. Fiindcă atât pe parcursul regenerării sale, cât – mai cu seamă – după ce omul, prin voinţa lui liberă, **a făcut totul** din ceea ce omeneşte se putea face (oricât, dar acest „oricât" să fie totul), are loc **lucrarea de sfinţire a Duhului Sfânt,** de care dispun toţi cei ce-au fost mântuiţi în Numele lui Iisus şi care înainte de convertire erau conform listei paulinice: curvari, închinători la idoli, preacurvari, malahi, sodomiţi, hoţi, beţivi, defăimători, hrăpăreţi. *Şi aşa eraţi unii din voi,* conchide Apostolul. *Dar aţi fost spălaţi, aţi fost sfinţiţi, aţi fost socotiţi neprihăniţi, în Numele Domnului Iisus Hristos şi prin Duhul Dumnezeului nostru*[11].

Nu contează nici „felul deşert de vieţuire" pe care l-am moştenit de la părinţii noştri[12], nici desfigurarea prin păcat a chipului omului dinlăuntru. În **actul mistic al sfinţirii,** atitudinea noastră este pasivă: *aţi fost sfinţiţi.* Cu alte cuvinte, sfinţirea nu este dependentă de voinţă, ci este consecinţa acţiunii suprafireşti a Duhului Sfânt. Însă voinţa creştinului **ajută** Duhul în misiunea Sa sfinţitoare, **pregăteşte** sfinţirea, prin formarea deprinderilor bune şi prin răstignirea firii pământeşti. Pentru ca *prin sfinţirea lucrată de Duhul*[13], să ne putem ridica până

---

10 Evrei, 10.10, 14
11 1 Corinteni, 6.9–11
12 1 Petru, 1.18
13 Idem, 1.2

la Dumnezeu, unindu-ne cu El şi bucurându-ne de sfinţenia Lui[14].

Deosebim, prin urmare, trei elemente esenţiale care conlucrează în vederea sfinţeniei: a) jertfa lui Hristos sau sângele Său, b) voinţa liberă a omului iertat de păcate şi c) lucrarea Duhului Sfânt. Sângele lui Iisus **a sfinţit** „norodul"[15] de totdeauna şi pentru totdeauna. Ceea ce noi numim aspectul anteriorităţii sfinţirii, al principialităţii divine. Duhul Sfânt, în schimb, **va sfinţi** sufletul credincios, fortificându-i, mai întâi, voinţa angajată în lupta dintre „omul cel nou" şi „omul cel vechi", agonizant, şi sfinţindu-l, în cele din urmă, integral[16].

Omul trebuie să creadă, numai, în sângele lui Iisus, garantul sfinţirii sale ulterioare şi să accepte operativitatea sfinţitoare a Duhului Sfânt, care rodeşte la numite etape (în special la zenitul spiritualităţii creştine): dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credincioşia, blândeţea, înfrânarea poftelor[17]. Sfinţenia înseamnă totalitatea acestor **roade ale Duhului,** organizate şi subordonate lui Iisus Hristos, în scopul părtăşiei cu El, al dispariţiei în El.

Sfântul Pavel vorbeşte despre *cei ce au fost sfinţiţi în Hristos Iisus*[18], ca să rămânem încredinţaţi că „în nimeni altul" nu este nici mântuire **reală,** nici sfinţire **reală.** Nu în Buda sau în Confucius, în Moise sau în Mahomet, omul va reuşi vreodată să se sfinţească ori să fie sfinţit. Nu prin teosofie sau prin antroposofie, nu prin paliativele înşelătoare ale diverselor doctrine filozofice, religioase şi politice se va ajunge la desăvârşire. Ci exclusiv **în** Iisus Hristos, **prin** Duhul Sfânt, unica sursă a sfinţeniei autentice şi totale.

---

14 Isaia, 57.15

15 Evrei, 13.12

16 2 Tesaloniceni, 2.13: ... *Căci de la început Dumnezeu v-a ales pentru mântuire, în sfinţirea Duhului...*

17 Galateni, 5.22–23

18 1 Corinteni, 1.2

II

Chemările lui Dumnezeu se referă, în primul rând, la sfințire[19]. Evanghelia acordă o importanță cu totul deosebită eforturilor voinței libere a omului convertit, îndreptate permanent în direcția împlinirii acestor chemări. Sfințenia nu este un **chilipir,** ci încununarea logică a unei atitudini voluntare de lepădare de sine, de neîntreruptă auto-depășire, de nemijlocită colaborare cu harul lui Dumnezeu, pe care, de multe ori, noi îl primim „în zadar", uitând sau neglijând lupta cu adversitatea forțelor interioare *prin armele de lovire și de apărare, pe care le dă neprihănirea*[20].

Abandonarea strădaniei morale, inexistența sau debilitatea încordării ascendente a enoriașului comod, oscilant și, poate, chiar indiferent la orice evoluție spirituală, sunt vătămătoare sufletului și compromit, iremediabil, perspectiva sfințirii.

Noi nu putem avea „ca rod sfințirea", decât după ce am fost izbăviți de păcat și, de la robia păcatului, am trecut, de bună voie, la robia lui Dumnezeu[21]. Sfințirea nu ne aparține, deși, la prima lectură, cuvintele „voi să vă sfințiți și să fiți sfinți" ar părea să contrazică adevărul enunțat mai sus. Respectiv, sfințirea noastră se află în mâna lui Dumnezeu, Care ne solicită **angajarea voinței,** în păzirea și împlinirea legilor Lui: *Să păziți legile Mele și să le împliniți. Eu sunt Domnul care vă sfințesc*[22].

Cel dintâi mijloc eficace, pus la îndemâna fiecăruia dintre noi de către Dumnezeu, în interesul pregătirii noastre pentru a ne lăsa sfințiți de Duhul Sfânt, este **propovăduirea Evangheliei lui Dumnezeu,** *pentru ca Neamurile să-I fie o*

---

19 1 Tesaloniceni, 4.7
20 2 Corinteni, 6.1, 7
21 Romani, 6.22
22 Leviticul, 20.7–8

jertfă bine primită, sfinţită de Duhul[23]. Cuvântul Adevărului are puterea de sfinţire[24], fiindcă prin acest Cuvânt pătrunde în sufletul celui credincios Duhul care sfinţeşte. De aceea, Iisus ni se adresează şi astăzi, ca pe vremea existenţei Sale istorice: *Acum voi sunteţi curaţi, din pricina cuvântului pe care vi l-am spus*[25].

Al doilea mijloc, de o nepreţuită valoare educativă, este **necesitatea pedepsei divine** în netezirea căilor care duc la sfinţirea omului. Căci Dumnezeu *ne pedepseşte pentru binele nostru, ca să ne facă părtaşi sfinţeniei Lui*[26].

1. Aportul uman

Fără niciun fel de dubiu, sfinţenia, după ce cuprinde fiinţa trihotomică a omului, trebuie să se răsfrângă dinlăuntru spre exterioritatea concretă, sesizabilă, aşa cum precizează Ap. Petru: *Fiţi şi voi sfinţi în toată purtarea voastră*[27]. Creştinii nu vor putea grăbi „venirea zilei Domnului" şi nici aştepta *ceruri noi şi un pământ nou, în care va locui neprihănirea*, decât printr-o *purtare sfântă şi evlavioasă*[28], realizând în propria lor viaţă neprihănirea credinţei şi sfinţirea Duhului.

Să analizăm, acum, contribuţia „omului în Hristos" la lucrarea de sfinţire a Duhului Sfânt:

A) **Stăpânirea „vasului" trupesc**, conform preceptului: *Fiecare din voi să ştie să-şi stăpânească vasul în sfinţenie şi cinste, nu în aprinderea poftei, ca Neamurile care nu cunosc pe Dumnezeu*[29]. Ademenirea păcatului este însăşi **ispita**, care trezeşte sau „aprinde" poftele, potrivnice sfinţeniei. Din această cauză, se impune înlăturarea ispitei înainte de aprinderea poftelor

---

23 Romani, 15.16
24 Ioan, 17.17
25 Idem, 15.3
26 Evrei, 12.10
27 1 Petru, 1.15
28 2 Petru, 3.11–13
29 1 Tesaloniceni, 4.4–5

sau, dacă ele stăpânesc deja în trup, *să nu mai ascultaţi de poftele lui*[30].

B) **Lupta împotriva păcatului:** *Voi nu v-aţi împotrivit până la sânge, în lupta împotriva păcatului*[31]. Finalitatea luptei este biruinţa asupra păcatului înrădăcinat în firea pământească, răstignirea trupului stăpânit de fărădelegi, mortificarea lui, **omorârea mădularelor** în care colcăie: *curvia, necurăţia, patima, pofta rea şi lăcomia, care este o închinare la idoli*[32]. Jertfind lui Dumnezeu mădularele *ca pe nişte unelte ale neprihănirii,* omul credincios va putea trăi în sfinţenie şi va face, prin Duhul Sfânt, *să moară faptele trupului*[33].

C) **Formarea deprinderilor bune** care înlesnesc lucrarea de sfinţire a Duhului Sfânt. După cum noi ne putem **deprinde** cu cărările celor iuţi la mânie, iar deprinderea aceasta ajunge, până la urmă, *o cursă pentru suflet*[34], la fel pot apărea – şi este imperios necesară, din punct de vedere educativ, apariţia lor – deprinderile bune ale evlaviei creştine, aceste admirabile cetăţui de apărare şi de luptă, care sunt rezultatul practicării principiilor evanghelice, a întrebuinţării aptitudinilor morale, pentru a discerne „binele şi răul"[35].

Este, de la sine înţeles, natural şi pedagogic totodată, ca Ap. Pavel, preocupat de „voia lui Dumnezeu", să propună, în vederea formării unor deprinderi pozitive, câteva exerciţii extrem de utile, între care se situiază, pe primul plan:

a) **Temperarea instinctului sexual,** prin castitate, abstinenţă sau moderaţie: *Voia lui Dumnezeu este sfinţirea voastră: să vă feriţi de curvie*[36]. Blamând depravarea, acelaş Pavel spune:

---

30 Romani, 6.12
31 Evrei, 12.4
32 Coloseni, 3.5
33 Romani, 6.13; 8.13
34 Proverbe, 22.24–25
35 Evrei, 5.14
36 1 Tesaloniceni, 4.3

Nu știți că trupurile voastre sunt mădulare ale lui Hristos? Voi lua eu mădularele lui Hristos și voi face din ele mădularele unei curve? Nicidecum! (...). Fugiți de curvie! Orice alt păcat pe care-l face omul este un păcat săvârșit afară de trup; dar cine curvește, păcătuiește împotriva trupului său[37].

b) **Comportarea sinceră și echitabilă** în relațiile sociale sau față de frații în credință: *Nimeni să nu fie cu vicleșug și cu nedreptate în treburi față de fratele său; (...). Căci Dumnezeu nu ne-a chemat la necurăție, ci la sfințire*[38].

c) **Curățirea continuă a interiorității** de *orice întinăciune a cărnii și a duhului,* cu scopul de a ne duce sfințirea *până la capăt, în frica de Dumnezeu*[39]. **Până la capăt,** de bună seamă, sau „în toate zilele vieții". Deoarece sfințirea este un proces spiritual de durată, de continuitate, care creează **nevoia lăuntrică** de a trăi înaintea lui Dumezeu *în sfințenie și neprihănire, în toate zilele vieții noastre*[40], respectiv într-o evoluție calitativă fără stagnare, fără intermitențe. *Cine este sfânt, să se sfințească și mai departe*[41] – iată regula de viață a creștinului, care nu trebuie să facă nimic altceva, decât să **stăruie cu smerenie** *în credință, în dragoste și în sfințenie*[42].

2. Factorii auxiliari

Aportului omenesc la lucrarea de sfințire a Duhului Sfânt i se alătură sprijinul valoros și hotărâtor al următorilor factori auxiliari:

– **Condiționarea reciprocă a celor credincioși,** influența moral-creștină a unora asupra altora, în familie sau în viața publică: *Căci bărbatul necredincios este sfințit prin nevasta credincioasă și nevasta necredincioasă este sfințită de fratele;*

---

37 1 Corinteni, 6.15–18
38 1 Tesaloniceni, 4.6–7
39 2 Corinteni, 7.1
40 Luca, 1.75
41 Apocalipsa, 22.11
42 1 Timotei, 2.15

altminteri, copiii voştri ar fi necuraţi, pe când acum sunt sfinţi[43].

– **Calitatea hranei spirituale a minţii**, trierea lecturilor şi a concepţiilor care împiedică sfinţirea omului şi pe care Biblia le socoteşte în exprimarea sa simbolică „lucruri urâcioase”, abominabile, regresive: *Tu eşti un popor sfânt pentru Domnul Dumnezeul tău şi Domnul te-a ales ca să fii un popor al Lui. (...) Să nu mănânci nici un lucru urâcios*[44].

– **Ieşirea din Babilon,** distanţarea de lumea păcatului, nefrecventarea grupurilor decăzute, a mediului contaminant, necurat: *Plecaţi, plecaţi, ieşiţi din Babilon! Nu vă atingeţi de nimic necurat! Ieşiţi din mijlocul lor!*[45]. Ca să formăm un mediu sintetic de viaţă creştină, prielnic sfinţeniei. Fără ca să ne amestecăm cu cei necredincioşi. Fără ca să ne atingem de caracterele murdare şi de conştiinţele necurate. Fără ca să ne întinăm. Căci se întreabă – şi ne întreabă – Ap. Pavel: *Ce legătură este între neprihănire şi fărădelege?*[46] Să ieşim din Babilonul agnosticilor, al ateilor, al nebunilor acestui veac prăbuşit în stricăciune, să fugim din mijlocul răilor, să trâmbiţăm „cu glas de veselie”, dând de ştire, „până la capătul pământului”, răscumpărarea noastră în Iisus Hristos[47].

*

* *

În concluzie, sfinţenia este posibilă, devine un conţinut real al naturii umane, dacă omul renăscut la o viaţă nouă, prin lucrarea Duhului Sfânt, se face cu adevărat părtaş *firii dumnezeieşti,* abandonând *stricăciunea care este în lume prin pofte*[48]. Dacă îşi întăreşte inima prin voinţă proprie şi har

---

43 1 Corinteni, 7.14
44 Deuteronom, 14.2–3
45 Isaia, 52.11
46 2 Corinteni, 6.14
47 Isaia, 48.20
48 2 Petru, 1.4

divin, ca să fie *fără prihană în sfințenie*[49]. Dacă, împăcat cu Dumnezeu prin moartea lui Iisus – al cărei țel final a fost mântuirea și sfințirea întregii umanități – omul rămâne mai departe întemeiat și neclintit în credința sa, fără să se abată *de la nădejdea Evangheliei*[50]. Dacă această ființă, răscumpărată și prețuită de Dumnezeu, își face mădularele *roabe ale neprihănirii,* ca să poată ajunge la sfințirea Duhului Sfânt[51], care este inițiatorul, pregătitorul, colaboratorul și desăvârșitorul sfințeniei noastre.

Să așteptăm, cu răbdare, întoarcerea la Dumnezeu a tuturor păcătoșilor, răzvrătiților și denigratorilor, având certitudinea posibilității înduhovnicirii lor. Să credem în realitatea sfințeniei, în tainica, formidabila lucrare de sfințire a Duhului Sfânt. Și să nădăjduim că vom putea saluta, cât de curând, pe toată suprafața pământului românesc, apariția unei seminții alese, a unui „neam sfânt", a unui popor *pe care Dumnezeu Și l-a câștigat ca să fie al Lui*[52]. Dar, mai cu seamă, că vom asista la efervescența mistică, de o impresionantă splendoare, a unui **tineret sfânt,** care, îmbrăcat *cu podoabe sfinte, ca din sânul zorilor*[53], se apropie cu grămada de Dumnezeu și-L proslăvește, gata de luptă sub flamura lui Iisus, pentru transfigurarea societății în care trăiește.

---

49 1 Tesaloniceni, 3.13
50 Coloseni, 1.22–23
51 Romani, 6.19
52 1 Petru, 2.9
53 Psalm 110.3

CONCLUZIA

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

La cine să ne ducem?

Nu este cu putinţă să detaşăm viaţa creştină de realitatea socio-politică care incomodează, destul de des, elanul nostru spiritual. Lupta cea bună a credinţei se desfăşoară întotdeauna în strâns contact cu această realitate, plină de ecuaţii dificile şi de perspective sumbre, ţinând cont de invazia neliniştitoare a Răului, de reizbucnirea forţelor ostile religiei, de toţi factorii nocivi care se aşează de-a curmezişul căii sale.

Noi cunoaştem itinerarul pe care ni-l indică Iisus: *În lume veţi avea necazuri; dar îndrăzniţi, Eu am biruit lumea*[1]. Este vorba, în cazul de faţă, de o opoziţie activă, fără rezervă, voluntară, la putreziciunea ideologică a epocii. De oportunitatea oricărei acţiuni morale vizând regenerarea unei societăţi scufundată tot mai mult în ignorarea viitorului ei, întinată zilnic de josnicile pasiuni ale cărnii, marcată de spectacolul dureros al rivalităţilor politice şi al obsesivelor tentaţii de a pune mâna pe putere, râvnind scaunele cele mai confortabile şi mai prielnice îmbogăţirii. De aceea, numai o luptă de ordin spiritual, având drept obiectiv întoarcerea „fiilor risipitori" la Iisus Hristos, ar fi capabilă să înfrângă nepăsarea, egocentrismul şi imoralitatea care ne domină, pentru ca, în cele din urmă, să ajungem la eliberarea de spaime şi ticăloşii, la stăpânirea instinctelor devastatoare, la proclamarea valorilor fundamentale ale Evangheliei, la triumful Spiritului, la certitudinea Învierii.

Noi trăim, din nefericire, aşa cum le scria sfântul Pavel

---

1 Ioan, 16.33

creştinilor din Efes, *fără Hristos, străini de legămintele făgăduinței, fără nădejde și fără Dumnezeu în lume*[2]. Îngrijorați, derutați, abrutizați, noi ne îndreptăm, cătinel, întocmai celor doi discipoli menționați de evanghelistul Luca[3], spre Emausul eforturilor noastre sterile şi-a ambițiilor blamabile de care dăm cu prisosință dovadă, având ochii împiedicați să vedem[4] că Iisus merge alături de noi, pe acelaşi drum; că El se vrea prietenul nostru; că a înviat realmente pentru mântuirea noastră veşnică.

Dacă privim la România de astăzi, postdecembristă, la România intelectualilor, a universitarilor, a academicienilor, a scriitorilor şi ziariştilor, dar mai cu seamă a oamenilor politici, cu pretenție de fidelitate ortodoxă, remarcăm, cu o justificată strângere de inimă, **absența lui Dumnezeu** din preocupările majore ale responsabililor țării, ale celor ce ne guvernează, de parcă n-ar exista sau ar fi un Dumnezeu mort; de parcă li-e ruşine să-I pronunțe Numele. Ne batem cu pumnii în piept că suntem pe cale să zidim – îndeosebi după izgonirea lui Iliescu de la preşedinție – o societate nouă, o Românie cu adevărat democratică, mai generoasă, mai cinstită, cu structuri politice mai echitabile, dar nu luăm în considerație exigențele Cuvântului sfânt: *Dacă nu zideşte Domnul o casă, degeaba lucrează cei ce o zidesc*[5]. În febra alegerilor legislative sau prezidențiale, cu ocazia reuniunilor politice de tot felul, a congreselor şi-a deplasărilor în străinătate, ne fălim cu jalonarea unui program de reforme structurale, uitând, pur şi simplu, satisfăcuți de promisiuni demagogice fără nici o umbră de posibilă realizare, ceea ce ne avertizează Mântuitorul: *Despărțiți de Mine, nu puteți face nimic*[6].

Spre care orizont de împlinire națională, spre care stea de

---

2 Efeseni, 2.12
3 Luca, 24.13
4 Idem, 24.16
5 Psalm, 127.1
6 Ioan, 15.5

speranță drumuim în noaptea prăbușirilor noastre rușinoase? În ce constă progresul spiritual al gândurilor, al sentimentelor și al voinței pe care le afișăm la tot pasul? Din partea cui așteptăm izbăvirea? *Privește-ți urma pașilor în vale și vezi ce-ai făcut*[7] – ne admonestează Cel Autotputernic, prin pana profetului Ieremia. Și din pieptul nostru ar trebui să țâșnească un strigăt asemănător celui lansat de Simon-Petru, lângă lacul Ghenezaret: *Toată noaptea ne-am trudit și n-am prins nimic...*[8]. Fiindcă **toată noaptea** – această noapte șchiopătândă, găunoasă, nerodnică noi am trăit fie îndepărtați sau despărțiți de Dumnezeu, fie numai din când în când cu El, mai exact **alături de El**, și nu cufundați, ancorați, ascunși în El, în mod integral și definitiv, ca o victorie a credinței.

Ce ne rămâne de făcut? Să punem capăt **mormintelor văruite**[9] din adâncurile noastre vinovate, debarasându-ne de neputințe și de erori prin *legea Duhului de viață în Hristos Iisus,* pe care ne-o reamintește Ap. Pavel, și care are puterea să ne izbăvească *de legea păcatului și a morții*[10]. În fond, este propria noastră renaștere, înfăptuirea **omului dinlăuntru,** pe care această carte încearcă să-l prezinte cititorului, și anume a **omului în Hristos,** zidit pe Cel ce este piatra unghiulară a lumii. Un om curățit de toată murdăria și de toată servitudinea, cu o conștiință reînnoită, pe frontispiciul căreia să se afle scris, cu litere de foc: *Pentru mine a trăi este Hristos*[11].

Să luăm drept pildă atașamentul sfântului apostol care a primit cheile Împărăției cerurilor și să murmurăm și noi, cu ochii scăldați de lacrimile mântuirii:

– *Doamne, la cine să ne ducem? Tu ai cuvintele vieții veșnice!*[12].

---

7 Ieremia, 2.23
8 Luca, 5.5
9 Matei, 23.27
10 Romani, 8.2
11 Filipeni, 1.21
12 Ioan, 6.67

speranța întunecă [illegible]

[illegible]

— Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții veșnice![12]

7 Ieremia, 2.23
8 Luca, 5.5
9 Matei, 15.27
10 Romani, 8.2
11 Filipeni, 1.21
12 Ioan, 6.67

Cuprinsul

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Apărut: Trim. 1/1999

Tiparul executat la POLSIB S.A. Sibiu
sub c-da nr. 9 A 64

10.000 lei

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

BCU IASI / CENTRAL UNIVERSITY LIBRARY

Scopul cărții **"Chipul omului dinlăuntru"** este încercarea de a sistematiza imensa comoară a înțelepciunii eterne, cu adevărurile şi orientările sale, pentru a pune la dispoziția fiecărui creştin modele pedagogice universal valabile, provenite din Vechiul şi Noul Testament. Noi am socotit că acest Cuvânt, care este **viu şi lucrător**, care **pătrunde până acolo că desparte sufletul şi duhul**, care **judecă simțirile şi gândurile inimii** (EVREI, 4.12) poate, în consecință, să determine pe cititor - uneori indiferent sau plonjat în comoditatea unei religii create de el însuşi, după imaginea lui - să se sprijine pe principiile axiomatice cuprinse în textele sfinte, luând astfel contact cu o putere indispensabilă creşterii duhovniceşti. Căci nu **"puțurile crăpate "** ale filosofilor şi savanților vor fi în stare să asigure dezvoltarea armonică a credinței noastre, ci exclusiv **"Izvorul apelor vii"** despre care vorbeşte Biblia şi pe care ni-l propune ca remediu sigur, superior oricărei rutine religioase şi oricărei soluții dogmatice.

Sergiu Grossu

ISBN 973-98392-3-1

EDITURA DUH ŞI ADEVĂR